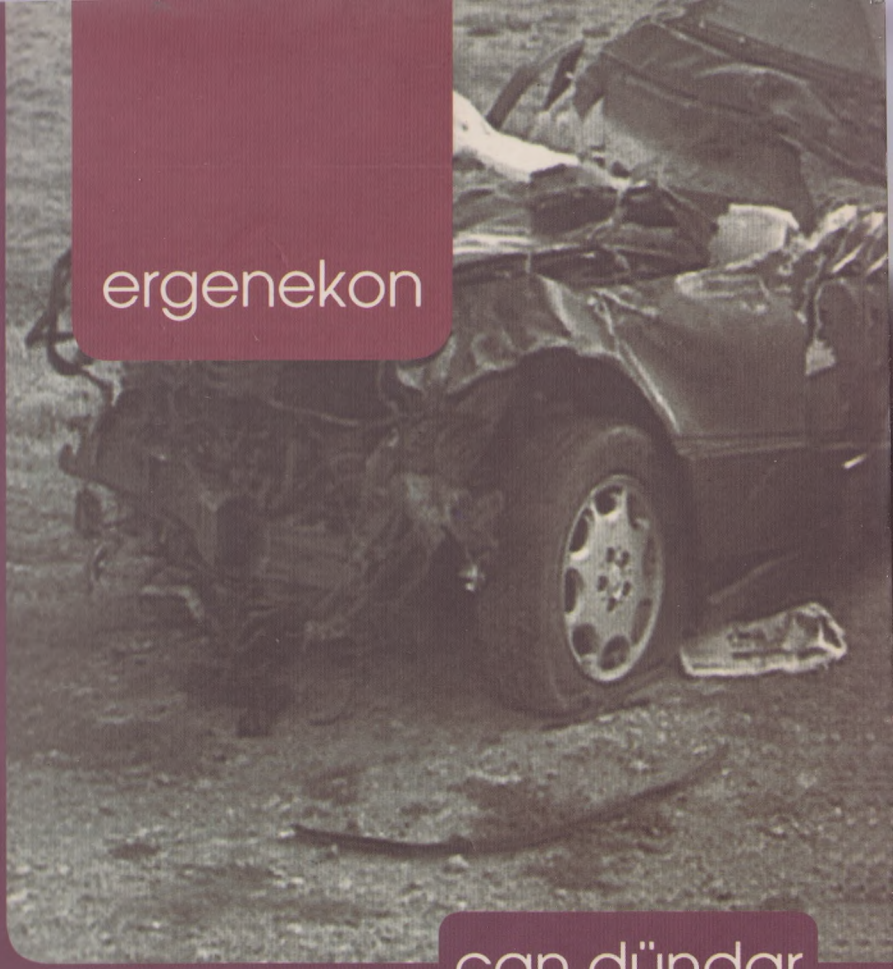
dündar • kazdağlı ergenekon

ergenekon

can dündar
celal kazdağlı

İMGE kitabevi

13. Baskı

Can Dündar, 1961'de Ankara'da doğdu. AÜ SBF Basın Yayın Yüksek Okulu'nu bitirdi. ODTÜ Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde yüksek lisans yaptı. Aynı bölümde 1996'da doktorasını verdi. 1979-1988 yılları arasında çeşitli gazete ve dergilerde çalıştı. 1988'de TRT'de başlayan televizyoncuğunu "32. Gün" bünyesinde yaptığı program ve belgesellerle sürdürdü. Şu sıralar bağımsız olarak yürüttüğü belgesel çalışmalarının yanı sıra Milliyet gazetesinde köşe yazıları yazıyor.

Dündar'ın Eserleri:

- *Demirkırat: Bir Demokrasinin Doğuşu* (Mehmet Ali Birand ve Bülent Çaplı ile birlikte, Milliyet Yayınları, 1991)
  Sarı Zeybek (Milliyet Yayınları, 1994)
  12 Mart İhtilalin Pençesinde Demokrasi (Mehmet Ali Birand ve Bülent Çaplı ile birlikte, İmge Kitabevi Yayınları, 1994-2 baskı, 1995, 1997, 2000, 2002, 2004, 2006)
  Gölgedekiler (İmge Kitabevi Yayınları, 1995, 1996-2 baskı, 1997-2 baskı, 1998, 1999, 2001, 2002, 2003, 2005, 2006)
  Hayata ve Siyasete Dair (İmge Kitabevi Yayınları, 1995-2 baskı, 1996-2 baskı, 1997-2 baskı, 1998, 1999, 2001, 2002, 2003, 2005)
  Yağmurdan Sonra (İmge Kitabevi Yayınları, 1996-4 baskı, 1997-4 baskı, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005)
  Ergenekon (Celal Kazdağlı ile birlikte, İmge Kitabevi Yayınları, 1997-5 baskı, 1998-2 baskı, 1999, 2001, 2002, 2003, 2005, 2006)
  Yarım Haziran (İmge Kitabevi Yayınları, 1998-4 baskı, 1999, 2000-2 baskı, 2001, 2002-2 baskı, 2003, 2004, 2005, 2006)
  Benim Gençliğim (İmge Kitabevi Yayınları, 1999, 2000-3 baskı, 2001-2 baskı, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006)
  Köy Enstitüleri (İmge Kitabevi Yayınları, 2000, 2001, 2002, 2004)
  Nereye? (İmge Kitabevi Yayınları, 2001-2 baskı, 2002-4 baskı, 2003, 2004, 2005)
  Yaveri Atatürk'ü Anlatıyor, Salih Bozok (Doğan Kitap, 2001-2004 5 baskı)
  Uzaklar (İmge Kitabevi Yayınları, 2002-8 baskı, 2003-2 baskı, 2004, 2005, 2006)
  Yükselen Bir Deniz (İmge Kitabevi Yayınları, 2002, 2003, 2004, 2005)
  Savaşta Ne Yaptın Baba? (İmge Kitabevi Yayınları, 2003-7 baskı)
  Bir Yaşam İksiri: Dr. Nejat F. Eczacıbaşı (Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2003)
  Mustafa Kemal Aramızda (Ülkem Özge Sevgiler ile birlikte, Doğan Kitap, 2003)
  Büyülü Fener (İmge Kitabevi Yayınları, 2003-4 baskı, 2004-2 baskı, 2006)
  Yıldızlar (İmge Kitabevi Yayınları, 2004-8 baskı)
  Sedat Alp: İlk Türk Hititologun Yaşam Öyküsü (Fatma Sevinç ile birlikte, TÜBA, 2004)

Kırmızı Bisiklet (İmge Kitabevi Yayınları, 2005-14 baskı, 2006)
Nâzım (İmge Kitabevi Yayınları, 2005-8 baskı)
İlk Durak (Nebil Özgentürk ile birlikte, Alfa Yayınları, 2005)
Özel Arşivinden Belgeler ve Anılarıyla Vehbi Koç (Doğan Kitap, 2006)
Yüzyılın Aşkları (İmge Kitabevi Yayınları, 2006-14 baskı)
Karaoğlan (Rıdvan Akar ile birlikte, İmge Kitabevi Yayınları, 2006-8 baskı)

Celal Kazdağlı, 1957'de Denizli'de doğdu. AÜ SBF Basın Yayın Yüksek Okulu'nu bitirdi. 1981-1983 yılları arasında çeşitli gazete ve dergilerde çalıştı. 1993'te TRT'de "Ateş Hattı" ile başlayan televizyonculuğunu "40 Dakika" programında sürdürdü. TV 8'de editör olarak görev yaptı. Halen internet yayıncılığı üzerine çalışıyor.

Kazdağlı'nın Eserleri:
- *Ergenekon* (Can Dündar ile birlikte, İmge Kitabevi Yayınları, 1997-5 baskı, 1998-2 baskı, 1999, 2001, 2002, 2003, 2005, 2006)
- *Demirel'in Liderlik Sırları* (Beyaz Yayınları, 1999)

İmge Dağıtım

Ankara
Konur Sokak No: 43/A Kızılay
Tel: (312) 417 50 95-96 / 418 28 65
Faks: (312) 425 65 32
E-Posta: dagitim@imge.com.tr

İstanbul
Mühürdar Cad. No: 80 Kadıköy
Tel: (216) 348 60 58
Faks: (216) 418 26 10
E-Posta: kadikoy@imge.com.tr

Can Dündar • Celal Kazdağlı

Ergenekon

Devlet İçinde Devlet

13. Baskı

İMGE kitabevi

İmge Kitabevi Yayınları
Genel Yayın Yönetmeni
Şebnem Çiler Tabakçı

ISBN 975-533-199-9

© İmge Kitabevi Yayınları, Can Dündar • Celal Kazdağlı, 1997

Tüm hakları saklıdır.
Yayıncı izni olmadan, kısmen de olsa
fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik
yöntemlerle çoğaltılamaz.

1.-5. Baskı: 1997 • 6.-7. Baskı: 1998
8. Baskı: 1999 • 9. Baskı: Şubat 2001
10. Baskı: Mayıs 2002 • 11. Baskı: Kasım 2003
12. Baskı: Nisan 2005
13. Baskı: Ağustos 2006

Kapak
Selin Sobacı

Dizgi
Yalçın Ateş

Baskı ve Cilt
Pelin Ofset Tipo Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Mithatpaşa Cad. No: 62/4 Kızılay-Ankara
Tel: (312) 418 70 93-94 • Faks: 418 10 46
www.pelinofset.com.tr

İmge Kitabevi
Yayıncılık Paz. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Konur Sok. No: 3 Kızılay 06650 Ankara
Tel: (312) 419 46 10-11 • Faks: (312) 425 29 87
İnternet: www.imge.com.tr • E-Posta: imge@imge.com.tr

İçindekiler

Önsöz 7
Artakalanlar 11
Çiller'in Özel Bürosu 35
Mehmet Ağar'ın Önlenemeyen Yükselişi 55
Ergenekon, *Darbeyi Çete mi Hazırladı?* 77
Mumcu'nun Çete Dosyası 101
Özal Suikastı 125
Özal, *Öldü mü, Öldürüldü mü?* 151
İpekçi Cinayeti 169

Önsöz

"Söz uçar, yazı kalır" derler ya; televizyonun sözü, kitabın ise yazıyı simgelediğini düşünürseniz, bu kitabı niye çıkarmak istediğimizi daha iyi anlarsınız.

Bu kitap, Kasım 1996 ile Şubat 1997 arasında televizyonda "söz" olarak söylediklerimizden oluşuyor. Ne yazık ki, beyazcamdan söylenen pek çok söz gibi o sözler de geceyarılarının rehavetinde uçuşup savruldular. O sesler, o yüzler, o görüntüler, o belgeler, hepsi ama hepsi duyarsızlığın, umursamazlığın, hafızasızlaştırmanın betondan duvarına çarpıp boşlukta dağıldılar.

Bunun, o seslere, o sözlere, günlerini, gecelerini, alınterini, emeğini vermiş bir yayıncı için nasıl kahredici bir sonuç olduğunu tahmin edemezsiniz.

"Söz"ün bir kulaktan girip diğer kulaktan uçan bir hercai kuş olması karşısında sığınabileceğiniz tek liman "yazı"dır.

Biz de bu kitapta o limana sığındık.

Hafızanın ihanetine karşı harflerden bir barikat örmeye çalıştık.

"Unutkanlık" bizim virüsümüz...

Kendi başına bir hastalık değil; ama AIDS virüsü gibi bünyenin direnme gücünü yok ettiğinden birçok başka hastalığa yakalanmamızı kolaylaştırıyor ve bizi içten içe yok ediyor.

O virüsü yenmenin tek yolu hatırlamak, unutmamak, unutturmamak...

"Ergenekon" işte bu amaçla yazıldı...

Anılarını yazan bir CIA görevlisi, bir gazete mülakatında, "Bütün bu istihbaratı nasıl topluyordunuz?" sorusuna şu yanıtı veriyordu:

"Büyük dikkatle *New York Times* okuyorduk."

Bu esprinin ardında önemli bir gerçek var:

Basın her gün bizlere çığ gibi istihbarat akıtıyor. Ancak eskiden yeterince bilgi alamamaktan yakınan kamuoyu için şimdi yeni bir dert baş gösteriyor:

"Enformasyon patlaması..."

O kadar çok haber ve bilgi o kadar değişik kaynaktan, o kadar farklı formlarda akıyor ki hangisini izleyebileceğinizi, hangisine inanacağınızı şaşırıyorsunuz. Ve sonunda her haber bülteninin başından kafanız biraz daha karışmış olarak kalkıyorsunuz.

Biz, haber programımız "40 Dakika"da işte bu karışıklığı gidermeye çalıştık.

Her gelen yeni haberle iyiden iyiye düğümlenen Susurluk bilmecesini çözebilmek için konunun özünü hiç

atlamadan, ayrıntıların, bir araya gelince, genel manzarayı bütün çıplaklığı ile ortaya serdiğini gördük.

O yüzden bu kitapta yepyeni belgeler, inanılmaz ifşaatlar, açıklanmamış sırlar bulmayacaksınız. Tersine, elde edilen bilgilerin soğukkanlı bir araştırmacı tavrı ve titizliğiyle birbirine eklenince "Devletin içindeki Devlet"i nasıl aydınlattığını fark edeceksiniz.

Karanlık odada ilaçlı suya atılan bir kartın üzerinde, bir fotoğraf karesi nasıl yavaş yavaş biçimlenirse, sayfaları çevirdikçe Susurluk kazasının fotoğrafının da öyle biçimlenip, anlaşılır hale geldiğini göreceksiniz.

İyi bir fotoğraf elde etmenin formülü çok basit:

Çerçeveyi iyi kurmak, alan derinliğini iyi ayarlamak, flu nokta bırakmamak ve ayrıntılara titizlenmek...

"Ergenekon"da bunların hepsini yapmaya gayret ettik...

"40 Dakika"ya konuşarak, tabloyu daha net görmemizde bize yardımcı olan siyasetçilere, bilim adamlarına, askerlere, uzmanlara şükran borcumuz var.

Tabii kılı 40 yararak çalışan 40 Dakika ekibine de...

Ağabeyimiz Erbil Tuşalp, bize hem birikimini hem arşivini açarak, her aşamada yerinde uyarılar yaparak, kimi zaman kritik söyleşilere imza atarak bu kitabın gerçekleşmesinde en büyük katkıyı yaptı.

Susurluk kazasından ortaya saçılan o yüzlerce ayrıntının gazetelerden ayıklanması işini ise Serhat Özkan, Alparslan Acarsoy ve Barış Duran üstlendi.

Program metinlerinin kitap haline getirilmesi Hale Şerif'in emekleri sayesinde mümkün oldu.

Dilek Dündar ise sağduyulu eleştirileri, yerinde uyarıları ve yardımlarıyla büyük destekçimiz oldu.

40 Dakika'da alın teri olan diğer isimlere; Nazan Gezer'e, Musa Çözen'e, Canberk Benli'ye, Murat Özcan'a, Soner Sevgili'ye, Tannur Arat'a, Bülent Özkam'a, Ayhan Demir'e de teşekkürü borç biliyoruz.

Son olarak, konunun bütün "rahatsız ediciliğine"ne rağmen, cesaretle destek veren ve hiçbir engellemeyle karşılaşmaksızın bu yayınları yapabilmemizi sağlayan Show TV yöneticilerine de şükranlarımızı sunuyoruz.

Umarız, bu kitap, çetelerden arınmış, demokratik bir hukuk devleti özlemlerine omuz verir.

Söz uçtu, bakalım yazı kalacak mı?

Artakalanlar

Susurluk'ta[1] olup bitenleri tam olarak anlayabilmek için 18 yıl öncesine, 9 Ekim 1978 gününe dönmemiz gerekiyor. Türkiye'yi sarsan bu tartışmanın başrol oyuncuları, 18 yıl önce bir geceyarısı Bahçelievler'de bir evin[2] önünde buluşmuşlardı. İçeride Türkiye İşçi Partili 7 genç vardı.[3] Dışarıdakiler, saat 01.30 sıralarında TİP'lilerin bulunduğu dairenin kapısını iki kez çaldılar. Gelen, azraildi.

"Kapı açılır açılmaz içeri girdik. Hepsini yere yatırdık. Ne yapacağımız konusunda talimat almak için

---

[1] 3 Kasım 1996 Pazar günü 06 AC 600 plakalı 1996 model Mersedes 600 otomobil, 20 RC 721 plakalı 1982 model Ford kamyona saat tam 19.15'te çarptı.

[2] Bahçelievler 15. Sokak 56/2.

[3] Serdar Alten, Osman Nuri Uzunlar, Latif Can, Salih Gevenci, Faruk Ersan, Efraim Ezgin, Hürcan Gürses.

Abdullah'a birini gönderdik. Abdullah eter ve pamuk vermiş, 'Hepsini tek tek bayıltıp öldürelim' demiş. Dışarı çıkıp, arabada bekleyen Abdullah'la konuştum. 'Evde öldürmek zor olacak. İkişer ikişer götürüp öldürelim' dedim. 'Olur' dedi. İki kişiyi Büyük Reis'in arabasına bindirip Eskişehir yoluna götürdük. Müsait bir yer bulup ikisini de yere yatırıp kafalarına ateş ettik. Geri döndük. Böyle zor olacağını anlayınca Abdullah, 'Tek tek boğalım bunları' dedi. Bir tanesini zorla boğdum. Diğer dördünü bu şekilde öldürmek de zor olacaktı. Arkadaşları gönderdim. Sonra da sedirin üzerinde bulunan dört kişiye yakın mesafeden ateş ederek mermilerin hepsini boşaltım. Silahı da götürüp Abdullah'a verdim.

Bu korkunç ifade, 17 Kasım 1980 günü Haluk Kırcı tarafından Ankara Sıkıyönetim Savcılığı'na verildi. Kırcı, daha sonra inkâr edeceği ifadesinde[4] 12 Eylül öncesi Ankara Bahçelievler'de Türkiye İşçi Partili 7 genci öldürmelerini işte böyle anlatıyordu. Bu ifade, verildikten 16 yıl sonra bugün daha da anlam kazandı. Çünkü Kırcı'nın ifadesinde "Büyük Reis" diye söz ettiği, arabayı kullanan ve silahı alan "Abdullah" adlı kişinin soyadı Çatlı idi.

7 TİP'li davasından hafızalarda üç kilit isim kaldı. Cinayetleri üstlenen Haluk Kırcı, o davada idama mahkûm

[4] Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin 19 Aralık 1985 tarih ve E:1984/55, K:1985/311 sayılı gerekçeli kararının 21-22 sayfalarında "Sanık Haluk Kırcı, hazırlık soruşturması sırasında bazen Askeri Savcılığın gerek görmesi, bazen de sanığın müracaat etmesi üzerine yedi kez ifade vermiştir. Bu ifadeler içinde gerçeğe en yakın olan ve olaylara uygunluk arz eden ifade sanık Haluk Kırcı'nın 17 Kasım 1980 tarihinde Askeri Savcılıkça alınan ifadesi ile yine aynı gün tutuklama mahkemesinde hâkime verdiği ifadelerdir" görüşü yer alıyor.

oldu. 10 yıl yattıktan sonra infaz hesabı "yanlış" yapıldığı için 26 Nisan 1991'de salıverildi. Yanlışlık anlaşılınca yeniden aranmaya başlandı. Ama sırra kadem basmıştı.[5] Sanıklardan İbrahim Çiftçi'nin idam cezası Yargıtay'dan döndü.[6] Toplu kıyım davasının "Büyük Reis"i Abdullah Çatlı ise, o dönem yakalanamadığından yargılanamadı. İnterpol tarafından aranırken, Bahçelievler katliamından 18 yıl sonra kuşkulu bir trafik kazasında öldü.

Cenazesi, eski ülküdaşları tarafından ancak şehitlerin sarılabildiği Türk bayrağına sarılarak sloganlar arasında kaldırıldı.[7] Cenazede ülkücülerce dağıtılan bir bildiri aslında her şeyi anlatıyordu:

"Yıllar var ki, ülkemiz örtülü bir savaşın içinde. Abdullah Çatlı bu savaşta yan tuttu. Yan tutmakla kalmadı, risk aldı, bedel verdi. Abdullah Çatlı kılıç gibi savaştı, lakin kimse anlamadı.

---

[5] Haluk Kırcı, 10 Ocak 1999'da Kartal'da yakalandı. Susurluk çetesine üye olmak suçundan 4 yıl hapse mahkûm oldu. 18 Mart 2004'te 2. kez yanlışlıkla tahliye edilen Kırcı, Şubat 2005'te Ukrayna'da yakalandı. Türkiye'ye getirilip hapse kondu.

Bu davanın sanıklarından İbrahim Çiftçi Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin 19 Aralık 1985 tarih ve E:1984/55, K:1985/311 sayılı kararı ile öteki sanıklar Ömer Yavuz Hacıömeroğlu, Abidin Şahiner, Mehmet Kundakçı ve Kadir Temir ile birlikte beraat ettiler. Çiftçi Ankara Cumhuriyet Savcısı Doğan Öz'ü öldürmek nedeniyle idam cezasına çarptırıldı. Cezası Yargıtay'dan döndü. Yıllar sonra MHP Genel Başkan Adayı oldu.

Çatlı 5 Kasım 1996'da Kurşunlu Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra üç bin kişinin tekbir sesleriyle Nevşehir'de toprağa verildi. Törene BBP Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'nun yanı sıra yeraltı dünyasından Drej Ali (Yasak) ve Feridun Öncel gibi isimler de katıldı.

İtalyanca Gladio, Kılıç demekti. İtalyanlar bu sözcüğün gerçek anlamıyla ancak 1988 yılında tanıştılar. O yıl, küçük bir İtalyan köyü[8] yakınlarında şüpheli bir aracın aranırken patlamasıyla üç kişi öldü ve gizli bir örgüt tesadüfen ortaya çıktı. İtalya'da NATO bünyesinde kurulan bu gizli örgütün adı Gladio'ydu.

Soğuk Savaş yıllarında Amerikalılar, komünizmin yayılmasını önlemek için CIA desteğiyle çeşitli Avrupa ülkelerinde paramiliter örgütler kurmuşlardı. Amaç, komünistlerin gerilla savaşına karşı, kontrgerilla faaliyeti yürütecek birimler oluşturmaktı. Komünizmin en güçlü olduğu İtalya'da başlayan bu faaliyet, kısa zamanda tüm NATO ülkelerine yayılmıştı. Hazırlıklar o kadar gizli yürütülüyordu ki, bu gizli örgütün örtülü faaliyetlerinden bazen başbakanların bile haberi olmuyordu. Gladio, kadrolarını kurmak için çok da elverişli bir kaynak bulmuştu: İkinci Dünya Savaşı'nda nazilerin yanında saf tutup, savaş sonrası işsiz kalan faşistler, bu yeni mücadelede tetikçi olarak görevlendirileceklerdi. Onlara "Artakalanlar" deniliyordu.

Örgüt, savaş tutsağı olarak çok iyi korunan kamplarda tutulan önemli nazileri buradan kaçırarak çekirdek bir kadro oluşturdu. Kısa zamanda çeşitli Avrupa ülkelerinde faili meçhul cinayetler, bombalı sabotajlar, kanlı saldırılar gerçekleşmeye başladı. Gladio, bu eylemleri bazen solcuların üstüne atıyor, bazen de bu yolla halkın devlete bağlılığını artırmayı amaçlıyordu. 40 yıl süren bu faaliyet, nihayet 1990 kışında İtalya'da açığa çıktı ve arkası çorap söküğü gibi geldi.[9] Gladio'nun faaliyetleri bütün NATO üye-

---

[8] 3 Mayıs 1988'de Kuzey Sagrola yakınlarında Peteano köyü.

[9] Savcı Felice Casson, Peteano'da bulunan silah ve patlayıcıların İtalyan Gizli Servisi SISMI'nin denetiminde olan depolarda saklandığını saptadı. Jandar-

si ülkelerde birer birer ortaya çıkarıldı; meclisler ayağa kalktı, hükümetler devrildi. Yalnızca tek bir ülke bu temizlik kampanyasının dışında kaldı: Türkiye.

Bir tek Türkiye'de Avrupalı gladyatörlerin örtülü uzantıları açığa çıkarılamamış, "Kılıç" düğümü çözülememişti.

Ama Abdullah Çatlı'nın cenazesindeki bildiri O'nun örtülü bir savaşta yan tutup, bir kılıç gibi savaştığını söyleyerek her şeyi açığa vurdu. Bildiride denildiği gibi bu hizmeti kimse anlamamıştı. Ta ki Susurluk kazasına kadar.

İzmir-Bursa karayolundaki kazadan gelen ilk haber, dikkatleri araçta bulunan üç isme topluyordu:

İstanbul eski Emniyet Müdür Yardımcısı Hüseyin Kocadağ, DYP Şanlıurfa Milletvekili Sedat Bucak ve Interpol'ün bütün dünyada aradığı ülkücü Abdullah Çatlı...

İlk ikisi, kamuoyunun tanıdığı isimlerdi. Ama kazada ölen ve üzerinden "Mehmet Özbay" kimliği çıkan üçüncü kişinin aslında Abdullah Çatlı olduğu yarım saat sonra bütün gazete ve televizyon bürolarına gelen esrarengiz telefonlarla bildirildi. Çatlı'ya ilişkin bilgiler ortaya çıktıkça kuşkular büsbütün arttı. Acaba Çatlı devletle iç içe eylemler yapan bir Kılıç mıydı? Acaba Gladio'nun Türkiye'deki ayağı ya da Türk gladyatörlerinin lideri miydi?

---

maların ölümüne neden olan üç neofaşisti ömür boyu hapse mahkûm ettirdi. Yargılama sürecinde bir general ile bir yarbayın soruşturmayı saptırdığını belirledi. Ve SISMI arşivlerinde çalışma yapmak için Başbakan Andreotti'ye başvurdu. Ocak 1990'da yaptığı başvuruya uzun süre yanıt alamadı. Savcı Felice, 20 Temmuz 1990'da Andreotti ile görüştü ve SISMI arşivine girdi.

Çatlı'nın genel başkan yardımcısı olarak görev yaptığı Ülkü Ocakları'nın son Genel Başkanı Yaşar Yıldırım, bu kritik iddiayı yanıtlarken Celal Kazdağlı'ya şöyle dedi:

"Biz ülkücü harekete girerken böyle bir Gladyo'nun varlığından da habersizdik. Böyle bir organizasyonun olduğundan da habersizdik. Binlerce, yüz binlerce, milyonlarca arkadaşımızın da bu hususta hiç haberi yoktu. Haa... yaptıkları işler bu Gladyo veya Kontrgerilla denen birimlerin işine yaradıysa veya onlar bizi yönettiyse, ki bilmiyorum, haberim yoktur, ama biz böyle bir yapının içerisine girmedik."

1970'lerin sonuna doğru Türkiye'de siyasal tansiyon doruk noktasına çıkmıştı. Sol hareket yükselirken, sokağa devleti koruma gerekçesiyle ülkücüler sürüldü ve silahlı bir çatışma sokakları kana buladı. Cinayetler, sabotajlar, suikastlar, katliamlarla Türkiye, koşar adım bir askeri müdahaleye doğru sürükleniyordu. İbrahim Çiftçi o dönemde önemli bir görev yaptığı inancında:

"12 Eylül öncesinde Türkiye, Sovyetler Birliği'nin veya Sovyet Rusya'nın yayılma politikalarının dışında görülmeyen komünizmin, komünizm stratejisinin tehlikesi altındaydı. Bu mücadelede ülkücüler Türkiye'yi bir Afganistan olmaktan veya Rusya'nın peyki olmaktan kurtarmıştır. Bu mücadeleyi vermiştir ve bugün eğer beraberce konuşabiliyorsak, bu mücadelenin ürünüdür. Türk milletinin müstakil olarak ayakta kalmasının mücadelesini verdik. O 'örtülü istila' dediğimiz iç harpten galip çıktık biz ve Türkiye bu noktadadır Allah'a şükür, eğer bir hizmet verebilmişsek biz ancak bahtiyarlık duyarız.

Kendisi de ülkücü olan Avukat Can Özbay, ülkücülerin bu işlere "zaten gönüllü olduğuna" dikkat çekiyor:

"Ülkücüler zaten gönüllü, devleti tehlikeye düştüğü an zaten mücadele vermeye gönüllü. Bunların kullanılmasına gerek yok ki. Onlara devlet adına, devletin menfaati için, devletin yararı için birtakım görevler verilmiş olabilir. Bunu ülkücülerden başka yapacak grup yok. Yani bunu PKK yapmaz, komünistler, sosyalistler yapmaz. Onlar zaten devleti yıkmak için çalışıyorlar. Ülkücülerden başka Türk devletinin maruz kaldığı tehlikeler karşısında birtakım önemli görevleri devletine sadakatle yapacak başka bir grup olmadığı için, ülkücüler tabii olarak görevlendirilmiş olabilir."

Aslında MHP deyince akla sadece bir tek isim, Başbuğ Alpaslan Türkeş'in ismi geliyordu. Ama sokakta süren savaş içinde bazı isimler ön plana çıkmaya başladı. Bu isimlerden özellikle ikisi çok önemliydi: Ülkü Ocakları Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu ile yardımcısı Abdullah Çatlı...

Çiftçi için Çatlı bir arkadaş, bir ülküdaştı:

"Arkadaşımızdı, devamlı görüştüğümüz, beraber olduğumuz, aynı kaderi paylaştığımız bir ülküdaşımızdı" diyordu.

Yaşar Yıldırım ise onu başka bir söylemle tanımlıyordu:

"Abdullah Çatlı vatanı, milleti çok seven; vatanı, milleti ve memleketi için hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan, canını, malını, istikbalini her şeyini feda eden çok yiğit bir Müslüman Türk çocuğuydu. Bu arkadaşımız çok kabiliyetli, çok becerikli, yürekli bir arka-

daştı. Yani Çeçenistan'ın Şamil Baseyev'i gibi bir arkadaşımızdı."

Abdullah Çatlı, okumak için geldiği[10] Ankara'da liderlik yeteneği ve gözü karalığı ile kısa sürede ülkücü hareket içinde sivrildi ve Ankara Ülkü Ocakları Başkanı oldu.[11] Artık Başkent'teki ülkücü eylemler "Büyük Reis"ten soruluyor, gençlik içindeki antikomünist mücadeleye O önderlik ediyordu.

25 Ağustos 1978'de bir arama sırasında Sakarya'da yakalandığında dönemin Ülkü Ocakları Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu, polisle pazarlığa girişiyor ve "Arkadaşımızı bırakmazsanız Ankara'da 150 bomba patlatırız" diyordu. Çatlı, bu tehdidin ardından bırakılacak ve çok değil, iki ay sonra adı 7 TİP'linin katledilmesi olayına karışacaktı. O günden sonra da Balgat katliamı, İpekçi cinayeti gibi dönemin en önemli eylemlerinde gündeme gelecek,[12] hatta İpekçi'nin katili Mehmet Ali Ağca, anılarında Çatlı'dan "Türkiye'deki liderimiz" diye söz edecekti.

Türkiye, tıpkı Avrupa'da Gladio örneğinde olduğu gibi faili meçhul sabotaj ve katliamlarla bir kargaşaya sürükleniyor, üstelik yine Avrupa'da olduğu gibi tüm bu olayların altına, aşırı sağcılar ve özellikle de MHP imza atıyordu.

---

[10] 1974 yılında Ankara İktisadi Ticari İlimler Akademisi Mali Bilimler Yüksek Okulu'na girdi.
1977'de Ülkü Ocakları Ankara Şube Başkanı olan Çatlı, 25 Mayıs 1978'de Ülkü Ocakları Genel Başkan Yardımcılığı'na seçildi.
Doç. Dr. Bedrettin Cömert'in öldürülmesi, Ağca'nın Kartal Maltepe Cezaevi'nden kaçırılması, Ağca'ya sahte pasaport sağlanması gibi olaylara adı karıştı.

MHP lideri Türkeş, yıllar sonra terörün teşvik edildiğini örnekleriyle anlatıyordu:

"Terör teşvik ediliyordu adeta. Biz önlemeye çalışıyoruz, fakat o teşvik ediliyor. Mesela önemli bir olay var. Bizim Beşiktaş ilçe yönetim kurulu üyesi bir zat, teksirle basılmış 8-10 sayfalık bir yazı dağıtıyor, gençlik kollarının içinde öğrenci yurtlarına. O belge ilk defa bizim o zamanki Ülkü Ocakları Genel Başkanı olan Şevkat Çetin ismindeki gencimiz tarafından İstanbul'daki Aydın öğrenci yurdunda ele geçiriliyor ve bana getiriliyor. Belgeyi okuduğum zaman dehşete kapıldım. 'Siz ülkücü gençler, şu şekilde hareketlerle faşizmi gerçekleştireceksiniz" diyor gençlere. Bir araştırma kurulu teşkil edip İstanbul'a gönderdik. Bunlar bir araştırma yaptılar. Gördüler ki bunu, Beşiktaş ilçe yönetim kurulu üyemiz bir vatandaş hazırlamış ve gençlere akıl satıyor. Evinde bir arama yaptırttık, MIT memuru olduğu kimlik cüzdanıyla ortaya çıktı."[13]

Bahçelievler katliamı sanıklarının ve MHP ile Ülkücü Kuruluşlar davasının ünlü avukatı Can Özbay bu konuyu çok açık ortaya koyuyor:

"12 Eylül'den önce pek çok ajan vardı partinin içinde. İşte bu ajanlar parti ile ilgili sırları deşifre ettiler. Belgeleri deşifre ettiler. Pek çok ülkücünün mağduriyetine sebep oldular. Başbakanlık görevlileri, MIT görevlileri, çeşitli görevliler MHP'de cirit atıyordu o dönemde. Müşaviri, genel başkan müşaviri, genel baş-

[13] Erbil Tuşalp, Agustos 1994.

kan yardımcısı, genel sekreter, genel sekreter yardımcısı pozunda, statüsünde partinin üst kademelerine dolmuşlar. Hepsi kendine göre bir faaliyet yapıyordu ama, ülkücülük yoktu."

Aynı soru yeniden gündeme geliyordu: Devlet içindeki bir devlet, ülkücüler eliyle terörü mü besliyordu? Bugün, Susurluk olayından sonra özellikle bu iddia önem kazandı. Ama olayın kargaşasından kafamızı kaldırıp arşivlere baktığımızda, bu iddiayı destekleyen önemli belge ve tanıklara rastlıyoruz. İşte bunlardan bazıları.

1) MİT'te o dönemde Daire Başkan Yardımcısı olarak görev yapan Mehmet Eymür, nice yıllar sonra müsteşarına yazdığı bir mektupta aynen şöyle diyordu:

"Bugün bütün dünyanın adından bahsettiği Abuzer Uğurlu[14] 1974-79 yılları arasında Yıldırım takma adıyla teşkilatımızca kullanılmıştır."

Eymür, Uğurlu'nun daha sonra hasım servisin hizmetine geçtiğini ve İpekçi cinayeti, Bahçelievler katliamı gibi provokatif operasyonlarda rol oynadığını belirtiyordu.

Eymür'ün mektubunda bu olaylarda rol alan Ağca ve Çatlı'nın adı zikredilirken de açıkça ajanlık iması yapılıyordu:

"Bunları ancak normal bir vatandaş sağcı veya ülkücü olarak nitelendirebilir."[15]

2) Yıllar sonra Özal suikastına imza atacak bir başka ülkücü, Kartal Demirağ da, 70'li yıllarda bazı emekli su-

[14] Abuzer Uğurlu 1988 Eylülünde Hollanda'da ele geçirilen 99 kilo eroinle adını yeniden duyurdu. Hakkında gıyabi tutuklama kararı olan Uğurlu 12 Eylül öncesinin silah ve uyuşturucu kaçakçılığının önde gelenlerinden biriydi. Uzun süre Bulgaristan'da yaşadı ve ünlü Kintex firmasıyla işbirliği yaptı. 1985 Temmuz.

bayların kendilerine eğitim verdiğini açıklayacaktı. Demirağ, bu eğitimi 32. Gün'den Çiğdem Anat'a şöyle anlatmıştı:

"80 öncesinde Ülkü Ocakları'na kayıtlıydık. Onların eğitim kamplarına katıldım. Türkiye'nin belli yerlerinde kamplar vardı, ama onlar gizliydi. Emekli ordu mensupları eğitiyorlardı gençleri."[16]

3) Bu resmi ve gizli örgütün bir başka tanığı ise dönemin Başbakanı Bülent Ecevit'ti.[17] Ecevit, örtülü ödenekten bu örgüt için para istendiğinde konudan haberdar olmuş ve hemen araştırmaya başlamıştı. Sonunda ülke çapında komünizme karşı mücadele etmek için milliyetçi gönüllülerden, özellikle de MHP'lilerden bir sivil direniş teşkilatının kurulduğunu dehşet içinde öğrenmiş ve yaşadığı şaşkınlığı şöyle anlatmıştı:

'Şimdiye kadar parasını nereden sağlıyordu bu örgüt' dedim, 'Amerikalılar gizli bir ödenekten veriyorlardı' dediler. Tabii o zaman kuşkularım büsbütün arttı. 'Peki nerede bu kuruluş, nerede çalışıyor' dedim. 'Amerikan askeri yardım binasının bir katında çalışıyor' dendi.

Ecevit, bu bilgilere ulaştıktan sonra olayın üzerine gitmeye karar vermiş, hatta 1 Mayıs 1977 katliamı gerçekleşince kamuoyu önüne çıkıp, "Devletin içinde, ama devletin denetimi dışındaki bir örgüt"ün varlığını resmen açıklamıştı. Ancak bu açıklamadan tam 20 gün sonra[18] Çiğ-

[16] 15 Haziran 1992.

[17] Ecevit'e Başbakanlık konutunda verilen brifinge Hasan Esat Işık, Orgeneral Semih Sancar ve STK Başkanı General Kemal Yamak katıldı.

[18] 29 Mayıs 1977.

li'de belki de izini sürdüğü örgütün hedefi olmuş ve bir suikast girişiminden kılpayı kurtulmuştu. Daha sonra suikastte kullanılan ABD menşeli silahın İzmir Emniyeti'ne ait olduğu, tetiği çekenin ise bir polis memuru olduğu anlaşılmış, ancak olayın üzeri hızla örtülmüştü.[19]

4) Avrupa'da Gladio'nun açığa çıkıp, Türkiye'de de Kontgerilla iddialarının en yoğunlaştığı günlerde CIA'in eski başkanı William Colby bir açıklama yapmış ve "Türkiye'de de Gladio benzeri bir örgütün bulunduğunu" söylemişti. Colby'nin açıklaması bütün tahminleri doğrular nitelikteydi:

"CIA, Türkiye'nin komünistlerin eline düşmemesi için bazı antikomünist kuruluşları desteklemiş olabilir.

5) Bu işbirliğinin bir başka önemli belgesi ise Doğan Öz cinayeti davasında idamla yargılanan İbrahim Çiftçi' nin avukatı tarafından yazılan bir dilekçede saklı. Çiftçi' nin avukatı Can Özbay, dönemin Cumhurbaşkanı Evren'e ve Başbakan Ulusu'ya yazdığı mektuplarda müvekkilinin kurtarılmasını isterken Çiftçi'nin çok önemli bir özelliğini hatırlatıyor ve aynen şöyle diyordu:

"Çiftçi'ye ait evrak Milli Savunma Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı bünyelerinde mevcuttur."

---

[19] Ecevit'i hedef alan bu olay aydınlatılmış değil. İzmir ve Menemen Cumhuriyet Savcılıklarının tüm çabalarına karşın olayda kullanılan silah ve öteki kanıtlar mahkemeye getirilmedi. Suikast girişiminde bulunmak suçlamasıyla tutuklanan polis memuru İsmet Çetin'in yargılaması 6 Mayıs 1980 tarihinde sonuçlandı. Sanık Çetin yaralamaya neden olmaktan TCK'nin 459/2 maddesi uyarınca 3 ay hapis ve 500 lira para cezasına çarptırıldı. Soruşturmayı Menemen Savcısı Semih Kaynakçıoğlu yürüttü. Soruşturma sürerken önce Denizli, ardından Diyarbakır ve sonra da Siirt'e tayin edildi. Yerine Nazım Karaaslan atandı.

Bu girişimden sonra Çiftçi, mahkemenin tüm delilleri aleyhine bulmasına rağmen Askeri Yargıtay Daireler Kurulu kararıyla beraat edip idamdan kurtulacak ve salıverilecekti. Ancak devletin onlarla işi henüz bitmemişti.

12 Eylül darbesi, ülkücü hareket için tam anlamıyla bir hayal kırıklığı ve yıkımdı. Yıllardır sokaklarda, okullarda, meydanlarda devlet adına savaşıp kan dökmelerine rağmen sonunda takdir yerine tektirle karşılaşmışlar, iktidar koltuğu beklerken kendilerini birden cezaevinde buluvermişlerdi. Öpmeye çalıştıkları elden tokat yemenin acısıyla şaşkına döndüler, kırılıp küstüler... Fikirleri iktidarda, kendileri zindandaydı. Mahkemeye çıktıklarında öfke doluydular. Türkeş sorgusuna "Cumhuriyet tarihimizin en önemli davasına bakıyorsunuz. Bizi yargılıyorsunuz. Tarih ise bizi olduğu gibi sizi de, iddia makamını işgal eden bu zevatı da yargılayacak. Hükmünü verecek"[20] sözleriyle başlayacaktı.

Sıkıyönetimde MHP davası başlarken, idamla yargılanan partililer, içinde bulundukları durumu bir türlü kabul edemiyorlardı. Hemen hepsi devlet tarafından kullanıldıklarına ve işleri bitince bir kenara atıldıklarına inanıyordu. Özellikle son dönem ülkücü harekete damgasını vuran Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları bu görüşe sahipti.

O kadrodan Yaşar Yıldırım darbe koşullarının olgunlaşması için terörün önlenmediğine inanıyor:

---

[20] MHP Genel Başkanı Alpaslan Türkeş ve 586 arkadaşı için Ankara, Çankırı, Kastamonu İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın hazırladığı E:1980/7040, K:1981/600 sayılı iddianame ile açılan MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası tutanakları.

"Geçmişe baktığımız zaman kullanılmanın ötesinde şeyler var. Kullanılmış ve eski bir mendil gibi bir köşeye atılmıştır, hakaret edilmiştir, gururuyla oynanmıştır, şahsiyetiyle oynanmıştır ülkücülerin... Yani kullanılmanın da ötesinde böyle bir hadise de olmuştur. Çünkü 1979 ile 1980 arasında ölen insanlara baktığımız zaman 5000 ölen insanla karşılaşırsınız. Bunu engellemeye devletin gücü yetiyordu da niye bir yıl bekledi? Şartlar olgunlaşacaktı. Şartların olgunlaşması için herkes elinden geleni yaptı."

Ama ilk birkaç ay Sıkıyönetim'de MHP soruşturması yoğun bir şekilde sürerken, üçüncü ayın sonuna doğru, yukarıdan gelen bir talimatla hızlandırıldı ve dava, kanıtlar daha tam toplanmadan alelacele açıldı. Kimilerine göre bu acelenin nedeni, hareketi bir an önce mahkûm etmekti. Kimileri ise "Devletin bize yine ihtiyacı var" diye düşündüler ve haklı çıktılar.

Ülkücülerin mafyanın eline düşmesinin de bir mantığı vardı Yaşar Yıldırım'a göre:

"80 öncesi ülkücülerin misyonu devlete göre ve belli güçlere göre bitmiştir. Niye? Çünkü artık komünizm tehlikesi kalmamıştır. Ülkücülerin sivil gücüne de kimsenin ihtiyacı yoktur. O zaman bu potansiyeli bir yerlerde değerlendirmek ve kontrol altına almak lazımdır. Bugün iddiam şudur ki; mafya ile ilgili hususlarda mutlaka polisin bir ilgisi vardır. Yüzlerce arkadaşımız cezaevinden çıktıktan sonra simit parası bulamamıştır ve bir de kontrole alınmış... Niye? Bu insanlar vatanını milletini sever. Ne olursa olsun, mafya olsun, başka bir yerde işadamı da olsun, bürokrat da

olsun... vatanına milletine ihanet etmez. Onun için bu insanlar bir şekilde belirli yerlerde değerlendirilsin ve kullanılsın diye düşünülmüştür."

Kullanılmak örneği Amerikan filmlerinden de anımsanacağı gibi evrenseldi. Herkesin anımsayacağı bir örnek vardı. Rambo filminde Albay, eski askeri Johny ile şöyle konuşuyordu:

"Nasılsın Johny?

– İyiyim.

– Seni böyle bir yere gönderdiklerine üzüldüm.

– Daha kötülerini de gördüm.

– Sen beni dinler misin? Uzakdoğu'daki Cobra operasyonuna yardımcı olabilecek kişileri bilgisayar saptadı. Bu görev için seninle beraber üç kişinin adını verdi.

– Neden şimdi, neden ben?

– 71'de senin kaçtığın bu kamp, hedef bölgesinde. Kimse orayı senin kadar iyi bilemez...

– Bu sefer kazanacak mıyız?

– Bu sefer sana bağlı.

Vietnam Savaşı sonrası Rambo'ya gelen bu teklifin aynısı 12 Eylül sonrası cezaevindeki ülkücülere de geldi. Katliam sanığı olarak Mamak'ta yatan İbrahim Çiftçi, MİT görevlisi bir istihbaratçı yüzbaşının getirdiği teklifi hâlâ unutamıyor:

"- Güneydoğu'da ihtilal idaresinin beceremediği hadiselere karşı bizim mücadele etmemiz istendi. PKK'ya,

ASALA'ya karşı veya Türkiye'nin maruz kaldığı hareketlere karşı mücadele etmemiz teklif edildi.

Yani sonuçta sizi hapishaneden alacaklardı, eğer kabul etseydiniz, tutukluyken?

Göndereceklerdi, ama bunun sonu ne olacaktı? Orada her şartta ölecektik. Ölüm bizi korkutmaz, ama kullanılmak bize ağır gelir, nefsimize. Onun için reddettik.

Avukat Can Özbay aynı tür önerilerin öğrencilik yıllarında kendisine de geldiğini anlatıyor:

"Ankara Hukuk Fakültesi Ülkü Ocağı başkanıyken birtakım siviller tarafından karşı kahvelere çağrıldım. Yüzünü gazetelerle kapatmış bazı şahıslar benim cesur olduğumu, hiçbir tehlikeden korkmadığımı, komünistlerle iyi mücadele ettiğimi, komünistlerle yaptığım bu mücadeleyi devlet saflında yürüttüğüm zaman gerekli yardımı yapacaklarını, gerekli parayı vereceklerini söylediler. Yüzüne gazete kapatan bu şahıslara, 'Biz ülkücüyüz, biz devletin tabii fedaileriyiz, devletin gönüllü askerleriyiz, öyle olunca, bırakın biz mücadelemizi kendimiz yapalım. Sizden para pul istemiyoruz, mevkii makam istemiyoruz. Ayrıca ne ad altında olursa olsun herhangi bir görev kabul ettiğimiz takdirde kendi teşkilatımıza sorumlu düşeriz' diye, bunları kibarca savdık başımızdan.

Ama bazıları reddetmedi. Çünkü koşullar cazipti. Bir şekilde yakalanırlarsa, firar etmelerine göz yumulacaktı. Hem içeriden kurtulacaklar, hem eski mücadelelerine devam edeceklerdi. Anlaşıp kolları sıvadılar.

İbrahim Çiftçi, Abdullah Çatlı'nın bu koşulları kabul etmesini şöyle değerlendiriyor:

"Abdullah Çatlı'nın içinde bulunduğu pozisyonu iyi bilmek lazım. Firari duruma düşürülmüş, kaçak olarak ilan edilmiş, aranan bir insan. Farklı zeminlerde, farklı şekilde yaşamak mecburiyetinde. Bir de O'nun milliyetçilik duygusu, zaaf noktasındaki Türk milliyetçiliği inancı ön plana çıkmış. Bu zaafı ve içinde bulunduğu durum değerlendirilerek böyle bir teklif yapılmış ve kabul edilmiş ise, bu mümkün olabilir."

Abdullah Çatlı, eşi Meral Çatlı'nın üstüne basa basa söylediği gibi, "yurtdışına çıkması istenince"[21] Avrupa'ya gitti. Bir yandan dil öğreniyor, geçinmek için de küçük miktarlı uyuşturucu işiyle uğraşıyordu. Zürih'te İpekçi suikastının kilit isimlerinden Oral Çelik ve Mehmet Şener ile birlikteydi. 1982 Şubatında tutuklandı, fakat 48 saat içinde serbest bırakıldı.

O yıllarda Avrupa'da Ermeni örgütü ASALA Türk diplomatlara suikastlar düzenliyor, Türkiye hiçbir şey yapamıyordu. Bunun üzerine devletin zirvesi, ASALA ile kendi dilinden konuşmaya karar verdi. Bu kararı, MİT Müsteşar Yardımcısı Mehmet Eymür, anılarında şu cümlelerle ifade edecekti:

"Köşk, Hiram Bey'i çağırarak 'Kan davası' konusunda görevlendirdi. Fiilen Köşk kadrosunda gözük-

[21] Meral Çatlı TBMM Susurluk Araştırma Komisyonu'nda 22 Ocak 1997'de verdiği ifadede, "Çatlı'nın 1980 darbesinden 27 gün sonra bir grup arkadaşıyla birlikte yurtdışına çıktığını" söyledi. Meral Çatlı'nın anlatımına göre "darbeden 20 gün sonra eşine pasaport getirildi"

mesi mahzurlu olabilirdi ama ödemeler Köşk'ten yapılacaktı. Hiram Bey kolları sıvadı."[22]

MİT'in daha sonra müsteşar yardımcısı olacak Hiram Abas ASALA'yla savaş için kolları sıvarken, akla Abdullah Çatlı geldi. "Büyük Reis", Avrupa'daki ülkücüleri harekete geçirebilirdi. İşte Çatlı, o dönemde karşı saldırı için göreve çağrıldı. Yaşar Yıldırım bunun kanıtlarının olduğunu söylüyor:

"Özellikle Avrupa'da terör örgütlerinin Türk diplomatlarını katlettikleri dönemlerde bu hadiselerin durdurulması için devlete yardımcı olduğuna ilişkin belgeler var.[23] *Evvelden beri yetişme tarzı olarak milletini, devletini, vatanını seven bir insanın göstereceği bu tepkiler bu hususlara uygunluk sağlayabilir."*

1984'ten itibaren Avrupa'da Ermeni hedeflerine yönelik saldırılar başladı. Marsilya'daki Ermeni anıtı bombalandı. Taşnak Partisi'nin binasında patlama oldu. Tam 17 ASALA militanı Avrupa'daki saldırılarda vuruldu ve 1986 yılında ASALA lideri Agop Agopyan da Atina'da pompalı tüfekle öldürüldü. Agopyan'ın ölümünden sonra ASALA eylemleri bitti. Ve o yıl Abdullah Çatlı, eşinin komplo olarak tanımladığı bir uyuşturucu operasyonunda yakalanıp 7 yıl hapse mahkûm oldu.[24] Çatlı İsviçre'de cezaevinde ya-

---

[22] Mehmet Eymür, *Analiz*, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1991.

Meral Çatlı TBMM Susurluk Araştırma Komisyonu'nda 22 Ocak 1997'de verdiği ifadede, "eşine verilen yok etme görevinden" söz etti ve "28 olayda eşim başarılı olmuştur" dedi. TBMM Susurluk Komisyonu'nda verdiği ifadesinde Oral Çelik, bu işler için "devletten 10 bin dolar aldıklarını" söyledi.

Çatlı 22 Şubat 1982'de Mehmet Şener ile birlikte gözaltına alındı ve 48 saat sonra serbest bırakıldı. Fransız İnterpolü 7 Eylül 1984'te Abdullah Çatlı ve

tarken İsviçre'deki Türk büyükelçisi, askeri yönetimin eski genel sekreteri Haydar Saltık'tı. İsviçre basınında o günlerde Saltık'ın MHP yanlılarını örgütlediğine dair haberler çıkıyordu. Çatlı işte tam da o dönemde, eşi Meral Çatlı'nın anlatımıyla, "Türk yetkililerle ilişki kurdu." Ve 1990 yılında[25] nefes kesen bir kurtarma operasyonuyla İsviçre'deki cezaevinden kaçırılıp Türkiye'ye getirildi.[26] ASALA meselesi halledilmişti. Şimdi içeride O'nu yeni bir görev bekliyordu. Bu kez düşmanın adı PKK'ydı.

Türkeş de o günlerde tek hedef olarak PKK'yı gösteriyordu:

> *"Milletimize ve devletimize karşı sinsi bir savaş açılmış durumdadır. Bu sinsi savaş, terörü araç olarak kullanmaktadır. Hedef de vatanımızı parçalamak, milletimizi bölmek ve neticede milletimizin imhasıdır. Bunların arkasında sadece PKK yoktur. PKK'yı destekleyen Türk devletine düşman başka merkezler de vardır."*

Türkeş'in gösterdiği hedef doğrultusunda Türkiye'deki ülkücüler, bu yeni düşmanla mücadele için çoktan kolları sıvamışlardı. MHP her şehit cenazesini bir mitinge dönüştürerek topyekûn bir savaşa soyunmuştu. Bu mücadelede MHP'nin başka destekçileri de vardı: Örneğin Güneydoğu'da devlete bağlı aşiretler silahlandırılmış ve PKK ile mücadele için seferber edilmişti. Susurluk kazasının aktörlerinden DYP milletvekili Sedat Bucak'ın aşireti bunlardan biriydi.

Oral Çelik için kırmızı bülten yayınladı. 10 Şubat 1986'da uyuşturucu bulundurma nedeniyle Fransa'da Basel Mahkemesi tarafından 7 yıl hapis cezasına çarptırıldı. 25 Kasım 1988'de ise İsviçre'ye iade edildi.

21 Mart 1990.

9 Mayıs 1990.

Resmi savaşı ise yine Susurluk kazasının aktörlerinden bir diğeri olan Hüseyin Kocadağ'ın kurduğu Özel Tim yürütüyordu.[27] Özel Tim içinde MHP'nin etkinliği artık gizlenmeyen bir gerçekti. Ve kazanın sonuncu aktörü Abdullah Çatlı da devreye girip, mücadeleye atılmak üzere Türkiye'deydi.

Aslında Çatlı'nın Avrupa'da olduğu 8 yıl boyunca Türkiye'de kalan ülkücüler için hayat oldukça zor geçmişti. 12 Eylül'den artakalanlar hapisten çıkınca işsiz kalmış ve ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Liderleri içerideydi. Örgütleri dağılmıştı. Yalnızdılar. Bugüne dek kavga etmek dışında bir işleri olmamıştı. Oysa şimdi iş bulmaları, karınlarını doyurmaları ve hapisteki arkadaşlarına para göndermeleri gerekiyordu. İş aramaya koyuldular. Ve bekledikleri fırsat yine devlet kapısında belirdi.[28] Ülkü Ocakları'nın son genel başkanı Yaşar Yıldırım'ın değerlendirmesi şöyle:

"Tabii burada da devletin bir boşluğu çıkmıştır. Bu hukuki boşlukta bazı arkadaşlarımız belli yerlerin teşvikiyle kullanılmıştır. Efendim, yine 'emin ellerde olsun, mafya bile emin ellerde olsun, paranın nereye gittiğini bilelim' mantığı vardır. Bunu da 'ülkücü mafya' diye tabir edilen gruplar sağlamıştır. İnsanlarımızı devlet vaktiyle, ki kullanıldığını kabul ediyoruz, kullanmıştır, bir kenara atmıştır, ezmiştir, bırakmıştır. Şimdi bu insanlar ne yiyecek, ne içecek? Bilgi, beceri ve kabiliyetleri yanı sıra yetişme tarzına uygun zemini, ancak buralarda bulabilmiştir. Biz bu arkadaşlarımızın buralarda olmasını istemeyiz, ama bu arkadaşlarımızın bu-

[27] Özel Harekât Timi Kuruluş ve Görevleri ile ilgili "çok gizli" gizlilik dereceli yönetmelik, 1994 tarihli.
Tanıl Bora-Kemal Can, *Devlet/Ocak/Dergâh*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1991.

ralarda olmasının sebebi de kendileri değildir. Geçmişte verdikleri mücadeleler neticesinde aç kalmışlardır, açıkta kalmışlardır."

'Ülkücü mafya' işte böyle doğdu. Piyasada bir anda devlete bağlılığıyla tanınan Alaaddin Çakıcı, Nihat Akgün, İbrahim Cici, Ümit Ölmez gibi ülkücü babalar türedi. Bunlar hem çek senet tahsili gibi işler yapıyor hem kavgayla yaşayan işsiz ülkücülere ekmek sağlıyor hem de piyasayı elinde tutan Kürt mafyasına karşı bir denge kuruyorlardı.

Çatlı, 1990 yılında Türkiye'ye döndükten sonra kendini bir anda bu yeraltı dünyasının içinde buldu. Bir sahte kimlik ve devletin sağladığı yeşil pasaportla sahneye çıktı. Arada kazara yakalanırsa, adres olarak bir polis lojmanını gösterecek kadar pervasızdı.[29]

İddialara göre bu dönemde Çatlı, yoğun bir eğitimden geçirildi.[30] Zamanla Sapanca-Adapazarı arasında, yeraltı dünyasının Kürt babalarının bir kısmının cesetleri bulunmaya başlandı.[31] Hepsi benzer yöntemlerle öldürülmüşlerdi. Önce PKK'nın para muslukları kesilmeye çalışılıyordu. Sonra sıra, örgütün sınır ötesindeki lider kadrosuna gelecekti.

Türkiye PKK teröründen iyice bunalmış, seçim kazanmak isteyen liderler de ortaya çıkıp "Bana Apo'nun kellesini getirin" diye ortalıkta dolaşmaya başlamıştı. Ankara'da bir sınır ötesi harekât için hazırlık yapıldığı söy-

---

[29] Fatih Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Mecidiye Karakolu polis lojmanı.
Özel Harekât Tim'lerinden seçilen bazı polisler, Türkiye-İsrail işbirliği sonucu Antalya ve Ankara'da açılan özel eğitim merkezlerinde eğitildiler.
1992-95 arasında öldürülen ve faili meçhul kalan Kürt işadamlarının adları şöyle: Hızır Uzuner, Bekir Araç, Havzullah Düzenci, Behçet Cantürk, Fevzi Şahin, Aslan Şahin, Memduh Bucak, Namık Erdoğan, Murat Baysal, Reşat Yüksel, Şehmuz Daş, Savaş Buldan, Hacı Karay, Adnan Yıldırım. Avukat Yusuf Ekinci ile Avukat Medet Serhat.

lentileri dolaşıyordu. Dönemin Başbakanı Çiller'in örtülü ödenek skandalı[32] tam da o günlerde patlak verdi. Çiller 500 milyarı nereye harcadığını kamuoyuna, hatta yeni Başbakan Mesut Yılmaz'a açıklamaya yanaşmıyor, "Açıklarsam Türkiye'nin dış ilişkileri bozulur. Yer yerinden oynar" diyordu.

Susurluk kazası işte tam bu dönemde manşetlere çıktı. Bazı gazeteler[33] arabadaki üç kişinin bir PKK operasyonu hazırlığında olduğunu öne sürdüler. Devlet ise sustu ve Çatlı'yı hiç tanımazmış gibi davrandı.

Buna ilk tepki İbrahim Çiftçi'den geldi:

"Eğer devlet adına çalışmışsa Abdullah Çatlı'yı devlet korumalıydı. Artı, vefa duygusu denen şey odur. Devlet kendisine hizmet eden insanı korumuyorsa, atıyorsa, tehlike asıl o zaman başlıyor. Çünkü yarın kendisinin dayanacağı temelleri yıkıyor."

Özel Tim'in kurucusu bir polis, PKK ile savaşan bir aşiretin milletvekili olan reisi ve katliam sanığı bir ülkücü liderin bir arada bulunduğu araçta üç ipucu düğümlendi. Ama bu düğümü çözecek kılıç henüz bulunamadı.

Çatlı'nın ölümünden sonra tahtına Haluk Kırcı'nın oturduğu bildiriliyor. Ve "Artakalanlar"ın öyküsü de tam 18 yıl sonra yeniden başladığı yere, yani 7 TİP'linin öldürül-

---

[32] RP'li Şevket Kazan, Çiller'in Başbakanlığı Mesut Yılmaz'a devretmeden bir gün önce örtülü ödenekten 500 milyar lira çektiğini iddia etti. *Milliyet*, 8 Şubat 1996.

[33] *Akşam Gazetesi.*

düğü geceye bağlanıyor. 7 TİP'li gencin öldürülmesi olayını tek başına üstlenen Haluk Kırcı, yıllarca geri planda kaldıktan sonra şimdi Çatlı'dan artakalan bütün işi de üstlenmeye hazırlanıyor.

HBB televizyonundaki bir açık oturuma[34] telefonla katılan Kırcı, devletle ilişkilerini çok bildik bir örnekle, televizyonların ünlü dizisindeki yaklaşımla açıklıyordu:

"Siz Görevimiz Tehlike filmini seyrettiniz mi? O filmde ne diyorlar biliyor musunuz? Diyorlar ki, bu kaset kendini beş dakika içinde imha edecek ve eğer yakalanırsanız ve ölürseniz devlet sizi tanımayacak. Abdullah Çatlı'yı tanımamaları gayet doğal."

Çatlı'ları, Kırcı'ları, Ağca'ları kullananlar, yine onları tanımazdan gelecekler. Ama onlar Susurluk olayında yıllarca hizmet ettikleri devletin kendilerini tanımazdan gelmesinden dolayı kırgın ve kızgınlar. O yüzden, bu kez susmuyor, konuşuyor, hatta Mesut Yılmaz örneğinde olduğu gibi saldırıyorlar.[35]

Ve kılıçlar konuştukça 20 yıllık bu gizli örtünün düğümleri de birer birer çözülüyor. Örtünün altından, katliam sanıklarını tetikçi olarak kiralayan resmi yetkililer ve bu çeteleri siyasi emelleri için kullanan siyasiler çıkıyor.

Avrupa'da Gladio'nun açığa çıkmasından sonra şimdi, nihayet sıra Türkiye'ye geliyor.

---

[34] 20 Kasım 1996.

[35] Mesut Yılmaz 25 Kasım 1996'da Budapeşte Hilton'da saldırıya uğradı. Saldırgan ülkücü Veysel Özerdem "Devletin onuru için yaptım" dedi.

Çiller'in Özel Bürosu

Herkesin kafası karıştı. Sürekli çetelerden söz ediliyor, ama bunun neyin nesi olduğu bir türlü anlaşılamıyor.

Çeteler savaşı dediğimiz şey, aslında devletin içinde yuvalanmış grupların birbirine karşı verdiği kıran kırana bir iktidar mücadelesi. 1980'den beri sürüp gelen ve zaman zaman kanlı bir hesaplaşmaya dönen bu savaş, nihayet artık ortaya çıkarılıyor. Ve bu savaşı sürdürenlerin aslında her dönemde hemen hemen aynı isimler olduğu da anlaşılıyor. Çünkü ortada her gelen Başbakan'ın kullandığı bir "Özel Büro" var.

Kamuoyu, devlet içindeki kirli ilişkiler ağını Susurluk kazasıyla öğrendi, ama aslında her şey Susurluk kazasıyla başlamadı. Kopacak fırtınanın ilk işaretini kazadan beş

hafta önce *Aydınlık* dergisi verdi.[1] Derginin kapağındaki başlık "Yeni Mit Raporu" idi.

Dergide 1995 yılı başında yazıldığı tahmin edilen bir raporun tam metni yayımlanıyordu. MİT içinde hazırlandığı söylenen rapordaki iddialar inanılır gibi değildi. Rapor şu cümleyle başlıyordu:

"Emniyet Genel Müdürlüğü'nce PKK ve Dev-Sol'a karşı faaliyetler için kullanılıyor görüntüsü ile özel bir suç ekibi teşkil edilmiştir. Tehdit, gasp, haraç, uyuşturucu kaçakçılığı, cinayet gibi suçların içinde olan bu grup doğrudan Emniyet Genel Müdürü Mehmet Ağar'a bağlı olup, Genel Müdür müşaviri Korkut Eken tarafından sevk ve idare edilmektedir."

Bu satırlar, okuyan herkes için tüyler ürperticiydi. Milli İstihbarat Teşkilatı'nca hazırlanan bir rapor, ülkenin Emniyet Müdürü'nün cinayet işleyen bir şebekenin başı olduğunu yazıyordu. Üstelik raporun yazılmasından bir süre sonra Ağar, İçişleri Bakanlığı'na getirilmişti. Peki nasıl olup da devletin istihbarat teşkilatı, devletin Emniyet Müdürü aleyhine böyle bir rapor kaleme alabiliyordu?

Profesör Doğu Ergil, bunu, güvenlik birimleri içindeki ekiplerin çatışmasına bağlıyor:

"MİT içinde önemli iki tane grup var. Bir tanesi tarafsızlığını korumak açısından çok titiz davranan, o yüzden Cumhurbaşkanı'na yanaşmış olan, bir kısmı da Çiller'e biraz daha yakın olan. O yüzden MİT kendisini iç politikaya alet olmaktan kurtarmak için dışa-

[1] 22 Eylül 1996, *Aydınlık* dergisi.

rıya bilgi sızdırıyor. MİT raporları denen, hiç kimsenin itiraz edemediği raporlar bunlardır. Yani MİT kendini iç politikanın dışında tutabilmek için gayret gösteriyor. Ama iç politikada işte belirli bir grubu, belirli bir iktidar grubuna yanaşmış olan grupları da açıkta bırakmaya çalışan bir tavır bu.

Peki kimdi bu gruplar, nereden ortaya çıkmışlardı? Kimlerden oluşuyorlardı? Bu soruları yanıtlayabilmek için biraz eskiye, Demirel'in Başbakan olduğu günlere dönmemiz gerekiyor. 1992 Ağustosunda MİT Müsteşarı Korgeneral Teoman Koman, Jandarma Genel Komutanlığı'na tayin edildi. O da dört yıl müsteşarlık yapmış ve tayin sırası kendisine gelince MİT'ten ayrılmak zorunda kalmıştı.

Teşkilat 1962 yılından beri askerlerce yönetiliyor; her gelen müsteşar, tam Teşkilat'a ısınacakken kıta hizmeti geldiğinden veda etmek zorunda kalıyordu. Bu yüzden de MİT bir türlü istikrarlı bir yönetime kavuşamıyordu. Koman müsteşarlığa veda ettiği gün, bini aşkın MİT mensubunu bir toplantı salonunda topladı ve aynen şunları söyledi:

"Kendinize gelin. Böyle devam ederseniz, buraya ya eli coplu, ya beli kılıçlı biri ya da bir kalem efendisi gelir, başınıza oturur."

Salondakiler Koman'ın ne demek istediğini çok iyi anlamışlardı. Çünkü o günlerde müsteşarlık için birkaç isim söz konusuydu:

"Eli coplu" derken emniyetçiler kastediliyordu. "Beli kılıçlı" derken "bir asker gelir" denilmek isteniyordu. "Kalem efendisi" ise bir diplomat seçeneğiydi.

Sonunda bu üçüncü seçenek oldu ve 30 yıl sonra ilk kez MİT'in başına sivil bir müsteşar oturdu. Demirel'e yakınlığıyla tanınan Sönmez Köksal, 1992 Kasımında göreve başladı.[2] Ama MİT içindeki gruplaşmalar o kadar yaygınlaşmıştı ki, Sönmez Köksal'ın Müsteşar olup teşkilatın sivilleştirilmesi de buna bir çare olmayacak, tersine, teşkilatta askerlerin ağırlığının azaltılmasından sonra çekişmeler iyice artacaktı. Çünkü bu kez de sivil iktidarın MİT'e hâkim olma kavgası başlamıştı.

Demirel Köşk'e çıkıp da 1993 Haziranında[3] Tansu Çiller Başbakan olunca MİT'in de kaderi değişti. Çünkü Çiller, Demirel'e yakınlığıyla tanınan Müsteşar Sönmez Köksal'ı içine sindiremiyor, değiştirmek istiyordu. Bu zıtlaşmanın en açık işareti Sönmez Köksal'ın nikâh töreninde görüldü. Köksal, ünlü film yıldızı Filiz Akın'la evlenirken Cumhurbaşkanı Demirel oradaydı, ama Başbakan Çiller, kanunen kendisine bağlı olan müsteşarın nikâhına katılmamıştı. Başbakanlığı süresince de MİT'e bir gün olsun adımını atmayacaktı. Müsteşarın görevden alınabilmesi için Demirel'in onayı gerekiyordu. Çiller, bunun imkânsız olduğunu bildiğinden bir başka yol denedi.

Başbakanlık Başdanışmanlığı'na askerlere yakınlığıyla tanınan MİT'ten emekli Nuri Gündeş'i[4] getirdi. Böylece

---

[2] 9 Kasım 1992.

[3] 13 Haziran 1993'te toplanan DYP Kongresi Tansu Çiller'i ikinci turda 933 oyla Genel Başkanlığa seçti. İlk turda Tansu Çiller 574, İsmet Sezgin 320, Köksal Toptan 212 oy alabildi.

[4] MİT İstanbul eski bölge başkanı. Hiram Abas'ın 1986'da müsteşar yardımcısı olarak geri dönmesinden sonra MİT'ten ayrıldı. 1. MİT raporunda yeraltı dünyasıyla ilişkileri ayrıntılarıyla anlatıldı. Şükrü Balcı, Nevzat Ayaz ve Fahrettin Aslan ile birlikte gayrimüslimlerden haraç toplama işine karıştığı, hayali ihracatçı Ertan Sert ve Turan Çevik ile ilişkisi bulunduğu ve buna benzer birçok işte parmağı olduğu iddia edildi. Uğur Mumcu, Gündeş'in Abdi İpekçi cinayetini soruşturan MİT görevlisi olduğunu yazdı. Papa sui-

MİT'ten haber alabileceği bir kanal yaratmış oluyordu.

Çiller'in attığı ikinci önemli adım; MİT'i ikiye bölme operasyonuydu. Başbakan, tüm Batılı örgütler gibi MİT'in de "iç istihbarat" ve "dış istihbarat" olarak ikiye ayrılması gerektiğine inanıyordu. Böylece MİT'i tamemen dış istihbarata yöneltirken, iç istihbaratı "Kamu Güvenliği Müsteşarlığı" adı altında kendisine bağlayacaktı.

Eski bir MİT mensubu olan Mahir Kaynak, Çiller'in bu operasyonunun başarıya ulaşamamasını şöyle yorumluyor:

"Çünkü Cumhurbaşkanı'nın öyle anlaşılıyor ki itirazları vardı ve devletin diğer kademelerinden de belki itirazlar oldu ve hukuki bir biçimde bir istihbarat örgütüne sahip olamadı Tansu Çiller. İşte çete diye karşılaştığımız olay bu tarihten sonra başlar. Yani hukuken yapamadığını Sayın Çiller fiilen yaptı. O zaman Emniyet' in içerisindeki bazı kişiler ve belki de İçişleri Bakanı'nın da içinde bulunduğu bir örgütlenmeye gitti. Bu örgütlenme yarı resmiydi. Yani içerisinde devlet kademelerinde bulunan birtakım insanlar vardı. Ama bunlar faaliyetlerini görevlerini sınırlayan kanunlar çerçevesinde yapmıyor, bunun dışına da taşıyorlardı. Özel bir muharebe savaş gücü gibi. Yani bir çete gibi yapıyorlardı. Olay burada hukukun dışına doğru taştı."

Böylece ülkede istihbarat faaliyeti fiilen ikiye bölünmüş oldu. MİT bir yandan eski faaliyetini, daha çok Demi-

---

kastından önce Mallorca'da Mehmet Ali Ağca ile görüştüğünü öne sürdü. Gündeş TBMM Susurluk Komisyonu'nda verdiği ifadede Başbakanlık güvenlik danışmanı olarak görev yaptığı dönemde "bazı istihbarat raporlarını Başbakan Tansu Çiller'e değil, eşi Özer Çiller'e verdiğini" söyledi.

rel'e yakın olarak sürdüredursun, başında Mehmet Ağar'ın bulunduğu Emniyet Genel Müdürlüğü'nün istihbaratı da Çiller'e çalışmaya başladı. Bu iki grup, birbirlerinden bilgi saklayarak, hatta zaman zaman birbirleri aleyhine çalışarak büyük bir rekabet içine girdiler. Bu rekabeti Prof. Doğu Ergil şöyle anlattı:

"Hepsi birbirinden bilgi kaçırıyor, birbirinin sahasına giriyor ve tam bir kargaşa yaratılmış oluyor. Ülke aleyhine olacak sonuçlar doğuruyor böyle. Küçük kişisel ve grupsal çıkarlar uğruna yapıyorlar. Şimdi eğer teşkilatlar ve hükümet onların başında bu çürük elmaları ayıklamazlarsa bütün çuval çürüyecektir. Ve tabii Türkiye çürüyecektir."

Çiller'in polisteki etkinliğini artıran bir başka önemli adımı ise Özel Tim'in kurulması oldu. Özellikle PKK ile mücadele amacıyla kurulan bu birime her biri Rambo özelliklerine sahip ve çoğu MHP eğilimli elemanlar alındı. O kadar ki, Özel Tim'in bu özelliği, o dönem Refah Partisi Grup Başkanvekili olan şimdiki Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın bile tepkisini çekmişti. Kazan bir basın toplantısında, "Özel Tim önümüzde arkamızda yürürken, sağa sola, bir siyasi partinin sembolü haline gelmiş işaretler yapıyor" diyordu.

Özel Tim'in mafyalaşma eğilimini eski İstihbarat Daire Başkanı Ergun Gökdeniz şöyle anlatıyor:

"Özel Tim elemanları, hep böyle alanlarda savaşan, operasyon yapan çok özel birlikler. Ama kalkıp da İstanbul'da 'sen böyle oturacaksın' denilirse ve sürgünde bir konuma getirilirse bu kişiler pek buna taham-

mül edemezler. Bazı kişilerle temasa geçerler, hatta bazı ihalelerde koruma olarak da para karşılığında görev yaparlar. Diyeceksiniz ki bunun kanıtı var mı? Birçok özel tim elemanı Ankara'ya kadar gelerek bazı ihaleye giren şirketlerin güvenlikçisi olarak görev yaptı. Bu da gösteriyor ki, Özel Tim kışlasına çekildiği zaman, Güneydoğu'daki hareket zenginliğinden uzakta kalınca canı sıkılmaya başladı. Bu can sıkıntısından da bazı özel hizmetler aldı."

İşte Çiller bu Özel Tim'in başına, yine MİT'ten emekli olmuş, çok güvendiği bir güçlü ismi, Korkut Eken'i getirdi. Böylece Çiller istihbaratının iki kilit ismi ortaya çıkmış oluyordu: Mehmet Ağar ve Korkut Eken.

Bu ikili, 1993 sonunda son derece önemli bir adım atıp Güneydoğu'daki aşiret reislerini Ankara'ya davet ettiler, silah ve para vaadiyle koruculuk sistemini daha da güçlendirdiler. Böylece başta DYP milletvekili Sedat Bucak olmak üzere, bir grup Güneydoğulu aşiret reisi, Çiller hükümetinin yanında silahlandırılmış oldu. Bu süreçte Abdullah Çatlı, Haluk Kırcı gibi eski ülkücüler de "Özel Büro"da göreve alındılar. Susurluk'ta son bulacak yolun kavşak noktasına işte bu sacayağı yerleşti.

Ordunun bu gelişmelere tepkisini Mahir Kaynak şöyle anlattı:

"Ordunun başlangıçta bu olaya en azından müsamaha ile baktığını söylemek mümkün. Onlar da PKK ile mücadelenin kanundışı olacağını görüyorlardı. O zamanki komutanlar en azından böyle bir boyuta hoşgörüyle bakıyorlardı. Uzun yıllar Genelkurmay Başkanlığı yapmış Sayın Doğan Güreş'in de Çiller'le PKK

ile mücadele konusunda hemfikir olduğunu biliyoruz. Yani meselenin bu siyasi boyutunu göz ardı ettikleri zaman PKK boyutunu, pekâlâ hoşgörüyle karşılamış olabilirler. MİT'in bu işin dışında kaldığını, gayet sessizleştiğini görüyoruz. Uzunca bir süre MİT, hükümet nezdinde herhangi bir ağırlığı olan bir kurum olamamıştır, ama daha sonra ordunun tavrı bu gruba karşı, bu özel yapılanmaya karşı döndüğü zaman, MİT, ordu ile beraber aynı safa geçti.

Ve MİT, bu aşamada savaşı başlattı. 1995 yazında yazıp sonradan sızdırdığı raporda kendisine alternatif olarak oluşturulan "Özel Büro"nun aslında nasıl bir cinayet şebekesi olduğunu açıkça sergiledi. Aynı raporda "Özel Büro"nun ilişkide olduğu diğer kesimlere ise şöyle değiniliyordu:

"Bu grup, Drej Ali,[5] Bucak aşireti mensupları, yeraltının tanınmış kişileri ve muhtelif kademedeki polislerle yakın ilişkiler içindedir. Netice itibariyle bu eylemler, devlet üniformasının koruması altında yürütülen uyuşturucu kaçakçılığı, çok büyük meblağlardaki çıkar ilişkileri ve cinayetler zincirinin bir halkasıdır. Önlenmediği takdirde bu ekibin gelecekte siyasi cinayetlere de tevessül etmesi mümkün görülmektedir."

MİT, bu satırları 1995 yılı başında, yani Susurluk kazasından neredeyse iki yıl önce kaleme almıştı. Böylece bir

[5] Ülkü Ocakları Siverek İlçe Başkanı olan Ali Yasak 1980 sonrası gelişen ülkücü çek-senet mafyasının önemli isimlerinden biri. Abdullah Çatlı ile 1979'dan beri tanışıyor.

yandan, istihbarat faaliyetinde dışlanmasının intikamını alırken, bir yandan da şimdi istihbaratı üstlenenlerin aslında nasıl bir cinayet çetesi olduklarını sergiliyor ve yaklaşan fırtınanın işaretini veriyordu.

Mahir Kaynak'a göre "Özel Büro" işte buydu:

"Böylece bu 'Özel Büro' dediğimiz çete dediğimiz olgu, mevcut kurumları bir baş etrafında toparladı, yeni bir yapılanmaya gitti. Bunlar da doğrudan doğruya öyle anlaşılıyor ki hükümetin içerisinde yönetime sahip oldular. Belki İçişleri Bakanlığı, belki de Sayın Başbakan'ın haberi olacak şekilde yeniden bir yapılanmaya gittiler. Bu çete bir yandan PKK ile dövüşüyor görünürken bir başka açıdan da Türkiye içerisinde siyasi iktidarı kontrol edecek biçimde güçleniyordu. Yani ellerinde çok büyük boyutta bir silahlı güç oluşmuştu. Korucular eski ülkücülerden oluşan birtakım insanlar veya tetikçiler, sayılarının 700'ü aştığı söylenebiliyor. Bu manzaraya baktığımız zaman Türkiye'de ciddi vurucu gücü olan bir siyasi kadro oluşmuş oldu. Bu, diyoruz ki, Türkiye'de siyaseti tehdit ediyordu. Yani bildiğimiz, seçimlerle gelen ve oluşan yapıyı tehdit eden ve silahlı eylem yapan ve bu eylemlerle kamuoyunu yönlendiren ve baskı altına alan, Türkiye'ye hükmetmek üzere olan bir yapı oluşmuştu.

Türkiye'ye hükmetmek üzere olan, 700 kişilik bir ekip... İşte 'çeteler' diye konuşup durduğumuz şey, aslında bu 700 kişilik silahlı gruptan başka bir şey değil. Ama gördüğünüz gibi bu ekip Susurluk kazasıyla ortaya çıkmadı. "Çil-

ler'in bürosu" kazadan tam iki yıl önce Milli İstihbarat Teşkilatı'nın bir raporuyla teşhir edildi. Olacak şey değil ama, Çiller'e bağlı olan devletin istihbarat teşkilatı, yine Çiller'e bağlı bir özel büroyu ortaya çıkarıyor. Çünkü bu savaş, aslında devlet içinde iktidar mücadelesi veren ekiplerin birbirini tasfiye savaşı. Ve "Çiller'in bürosu" bu mücadelenin en önemli odaklarından biri. Ancak ilginç bir ayrıntıyı atlamamamız lazım: Bu büronun asıl fikir babası ve kurucusu çok tanıdık bir isim; Turgut Özal'dı. O'nun gerekçesi ise, ağabeyi Demirel'in başına gelenlerdi. Demirel'in "Angola'da darbe olsa haber verirler, bizde bir şey olunca haberimiz olmaz" sözleri Özal'ın bir "Özel Büro" kurma kararında etken oldu. Demirel, Türkiye'nin tarihindeki üç darbeyi de görmüş, ancak hiçbirinden önceden haberdar olamamıştı. Gerçi Milli İstihbarat Teşkilatı kendisine bağlıydı, kışlalardaki hazırlıktan haberdar olmaması da mümkün değildi, ama teşkilatın başında daima bir asker oluyor[6] ve emir komuta zinciri gereği, müdahale sinyalini Başbakan'a iletmiyordu. Bu yüzden Başbakan Demirel 12 Mart'ta da 12 Eylül'de de müdahaleyi MİT'ten değil, basından öğrenmişti.

Ergun Gökdeniz'e göre bu durum siyaset adamlarının MİT'e bakışlarını olumsuz etkiledi:

"Başbakanlar MİT'ten hep ürkmüşlerdir. Bugüne kadar gelen bütün başbakanlarımız çok yamuk bakmışlardır MİT'e. Ve kendilerine yeterince bilgi verilmedi-

[6] MİT Müsteşarlığı'nda 1962'den başlayarak 1992'ye dek Avni Kantan, Fuat Doğu, Nurettin Ersin, Bülent Türker, Bahattin Özülker, Hamza Gürgüç, Adnan Ersöz, Burhanettin Bigalı, Hayri Ündül, Teoman Koman gibi generaller bulundu. Bir diplomat olan Sönmez Köksal'ın 9 Kasım 1992'de müsteşarlığa atanması MİT'in sivilleşmesinde önemli bir adım sayıldı.

ği, aktarılmadığı görüşündedirler. Bu halen de devam etmektedir."

12 Eylül'ün tozu dumanı yatışıp da Özal, Başbakanlık koltuğuna oturduğunda, kulağında ağabeyi Demirel'in yakınmaları çınlıyordu. O'nun durumu da Demirel'den farklı sayılmazdı: Yine Çankaya'da asker kökenli bir cumhurbaşkanı (Kenan Evren) vardı. Genelkurmay'da güçlü bir orgeneral (Necdet Üruğ) ve Milli İstihbarat'ın başında yine asker kökenli bir korgeneral (Burhanettin Bigalı). Demirel'in başına gelen pekâlâ O'nun da başına gelebilirdi. Bunun üzerine, MİT Müsteşarlığı'na bir sivili getirmeyi planladı. Başbakanlık Müsteşarı Hasan Celal Güzel'e göre Özal'ın aklında iki isim vardı:

"İçişleri Bakanlığı Müsteşarlığı, İzmir Valiliği yapmış, şimdi de Sayıştay'ın başında olan Vecdi Gönül'ü düşünmüştü. Daha sonra şu anda DYP'de Grup Başkanvekili olan, valilik ve emniyet genel müdürlükleri görevinde bulunan Saffet Arıkan Bedük düşünüldü. Bu isimleri sanıyorum Sayın Evren'e kabul ettiremedi."

Mahir Kaynak bu direnişin nedenini şöyle açıklıyor:

"Turgut Bey'in esas ihtilafı ordunun tümüyledir. Onun yan kuruluşu olan Milli İstihbarat Teşkilatı'nı da kendi politikalarının dışında görüyordu. Ordu, MİT'ini vermek istemiyordu. Turgut Özal'ın şahsına, uyguladığı politikalara karşı yoğun bir güvensizliği vardı. Bu güvensizlik nedeniyle siyasi iktidara MİT gibi önemli bir kurumu vermek istemediler.

Hasan Celal Güzel, Özal'ın aradığı çareyi sonunda Adnan Kahveci'nin bulduğunu söylüyor:

"Adnan Kahveci'nin bir fikri vardı. Diyordu ki, 'Bu MİT, Emniyet Genel Müdürlüğü ve diğer istihbarat teşkilatlarından ayrı Başbakan'a bağlı bir ayrı güvenlik istihbarat teşkilatı kurmalı.' Buna örnek olarak da ABD'yi gösteriyordu. CIA ve FBI'ın dışında böyle bir araştırma, değerlendirme, teknolojiye dönük büyük laboratuvarları olan ve istihbarat hizmetlerinde daha etkin olabilecek bir teşkilat oluşturma... Merhum Özal buna 'Evet' dedi."

Ancak Kahveci'nin bu önerisi zaten büyük bir rekabet içinde olan mevcut istihbarat örgütlerine bir yenisini eklemekten başka yarar sağlamayacaktı. Bunun üzerine, dönemin Başbakanlık Müsteşarı Hasan Celal Güzel tarafından hazırlanan bir tasarıyla, Başbakanlık'ta istihbarat faaliyetlerini koordinasyonla görevli bir Güvenlik İşleri Başkanlığı kuruldu. Fakat bu da beklenen yararı sağlamadı. Çünkü Özal'a koordinasyon değil, istihbarat lazımdı.

Özal için geriye yapacak tek şey kalıyordu: Kendi özel bürosunu kurmak. Bu konuda çok güvenebileceği bir isim vardı: Hiram Abas...

Abas, MİT içinde asker kökenli müsteşarlarla anlaşamadığından teşkilattan ayrılmıştı. Ancak 1980'lerin başlarında ASALA, Türk diplomatlara yönelik saldırılara başlayınca ilk göreve çağrılan isim yine Hiram Abas olmuştu. Abas, bu dönemde Çankaya Köşkü'nde Evren'in damadı Erkan Gürvit başkanlığındaki istihbarat biriminde çalıştı ve ülkücüler desteğinde yürütülen yurtdışı operasyonlarını buradan yönetti.

Buradaki gözü karalığıyla hem Evren'in hem de Özal'ın dikkatini çekti. Özal'ın "Özel Büro"su tam da o dönemde şekillendi, ama büronun ilk "iş"i oldukça özel bir işti.

1985 yazında bütün gazeteler Özal'ın kızı Zeynep'in Asım Ekren adında bir davulcuya gönlünü kaptırdığını yazıyordu. Genç çift evlilik hazırlıkları içindeydi. Özallar haberi duyunca şok olmuşlardı. Bu evliliğin hem ailenin hem de Özal'ın itibarına zarar getireceğini düşünüyorlardı. O yüzden nikâha izin vermiyorlardı. Ne yapıp yapıp, bu ilişkiyi bitirmek zorundaydılar. Korkunç bir plan yaptılar: Damat adayını kaçırıp bu işten vazgeçireceklerdi.

O gece için yapılan planı Semra Özal'ın o dönemdeki sırdaşı Konsolos Bilge Erol daha sonra şöyle anlatmıştı:

"İstanbul Emniyet Müdür Muavini Mehmet Ağar, Moda Deniz Kulübü'nden Asım'ın alınabilmesi için görevlendirildiğinde Ankara olarak da MİT'ten Mehmet Eymür ve ben görevlendirildik. Kaçakçılık Daire Başkanı Atilla Aytek de kendi isteğiyle ekibe katıldı. Başbakan gerçekten çaresiz kalmış, yardım isteyen bir baba durumundaydı. İşimiz, damadı Güney'de bir yerlere götürüp, bu işten vazgeçmeye ikna etmekti. Yaptığımız plana göre 19 Temmuz gecesi Asım'ı Moda Deniz Kulübü'nden kaçıracaktık."

1985 yılı Temmuz ayının 19. gecesi "Özel Büro" bu büyük görev için kolları sıvadı. Asım Ekren o gece her şeyden habersiz İstanbul Gelişim Orkestrası ile Moda Deniz Kulübü'ndeki bir düğünde davul çalıyordu. "Özel Büro" elemanları, işin kolay olacağını düşündüler, ama hiç beklemedikleri bir sürprizle karşılaştılar. Bu olup bitenlerden hiç haberi olmayan Asım Ekren, yanına gelen iki iri

yarı adam "Bizimle geleceksin" deyince durumu anladı ve konserin ortasında servis kapısından kaçıp Zeynep'in evine sığındı. Kuş kafesten kaçmış, operasyon tam bir fiyaskoyla sonuçlanmıştı.

Devletin haberalma örgütü Başbakanın kızının istenmeyen evliliğini engelleyememişti. Operasyondaki başarısızlık en çok Konsolos Bilge Erol'u üzmüştü:

> *"Başbakan'dan aldığımız emri maalesef yerine getirememiştik. Ben ve Eymür işi elimize yüzümüze bulaştırdığımız için Başbakan ve eşinden gereken zılgıtı yedik."*

Bu fiyaskodan bir hafta sonra Asım ve Zeynep, buruk bir düğünle evlendiler.[7] Özal ailesi, damadı protesto ettiğinden nikâha katılmamıştı. Gelin ve Damat, yüzlerinde gülücüklerle objektiflere poz verirlerken, Özal'ın "Özel Büro"su, ilk işinden başarısız çıkmanın utancını yaşıyordu. Bundan sonra girecekleri işlerde daha titiz olacaklardı.

Hiram Abas, 1986 başında müsteşar yardımcısı olarak MİT'e döndü. Herkes bunun Özal'ın MİT operasyonunun bir parçası olduğunu düşünüyor ve Abas'ı geleceğin MİT Müsteşarı olarak görüyordu. Tabii bu da, en çok bu koltuğun diğer adaylarını rahatsız ediyordu.

Özal'ın en yakınındaki adam, dönemin Başbakanlık Müsteşarı Hasan Celal Güzel, o dönemdeki sürtüşmeleri şöyle anlattı:

---

[7] 28 Temmuz 1985.

"MİT'in içinde de bütün teşkilatlarda olduğu gibi bazı hizipleşmeler ve sürtüşmeler vardı. İşte Hiram Abas da bu hiziplerden bir tanesiyle ilgili görülmüştü. Ve diğer hizbin başında da gene müsteşar muavini seviyesinde bence değerli bir istihbaratçı olan Nuri Gündeş vardı ve sonunda Hiram Abas tercih edildi."

Hiram Abas, hemen bir Güvenlik Dairesi kurarak, eski mesai arkadaşı Mehmet Eymür'ü de[8] yanına aldı. Böylece Başbakan'ın MİT'teki çalışma grubu ortaya çıkmış oluyordu. Özal bundan böyle her fırsatta Abas-Eymür ikilisine danışacak, Suriye gibi önemli yurtdışı gezilerine onları götürecek, Müsteşar Hayri Ündül'ü atlayarak doğrudan onlardan bilgi alacaktı. Ve tabii bu, en çok MİT Müsteşarı Hayri Ündül'ü kızdıracaktı.

Mahir Kaynak bu çatışmayı şöyle değerlendiriyor:

"Burada da ender rastlanan bir olayla karşılaştık. MİT müsteşar yardımcısıyla MİT müsteşarı birbiriyle kanlı bıçaklı oldular. Birbirleri aleyhine operasyonlar düzenliyorlardı. Bu da Türk tarihinin ilginç bir noktasıdır."

---

[8] 12 Mart döneminde ünlü Ziverbey Köşkü soruşturmalarına sorgucu olarak katıldı. Yeraltı dünyasına yönelik Martı Operasyonu'nda görev aldı. 1975'te Ankara'da, 1980'de Sofya'da çalıştı. 1982'de ASALA'ya karşı eylemlerde yer aldı. MİT Kaçakçılık İstihbarat Şube Müdürü olarak 1984'te Babalar Operasyonu'nu başlattı. 1985'te MİT Müsteşarı Burhanettin Bigalı'ya yazdığı bir mektupta "Mehmet Ali Ağca, Oral Çelik, Abdullah Çatlı, Aydın Telli, Abuzer Uğurlu ve Bekir Çelenk'in" ajan olduklarını "ima ederek" üne kavuştu. 1987 yılında yardımcısı Korkut Eken ile birlikte 1. MİT raporunu hazırladı. 1988'de MİT'ten uzaklaştırıldı. 1994'te MİT'e geri döndü. TBMM Susurluk Komisyonu'na verdiği ifadede, "Tarık Ümit'in Çatlı tarafından kaçırıldığını ve öldürülmesinde Mehmet Ağar'ın sorumluluğu olduğunu" söyledi.

Ergun Gökdeniz ise güvenlik ve haberalma örgütlerinin özel hizmet görenlere sıcak bakmadığına dikkat çekiyor:

"Hiçbir teşkilat birtakım ayrıcalıklarla donatılmış bulunan kişilerin bu tür faaliyetler yapmasına tahammül etmez. Tabiri caizse kusar. Kabullenmez. Emniyet olsun, MİT olsun, böyle özel hizmetlere özenen kişileri kabul etmemiştir ve tepkisini, öfkesini göstermiştir."

MİT, bir kez daha içten içe kaynıyordu. Kaynayan kazan 1987 sonunda taştı. Kazanı taşıran damla ünlü MİT raporu oldu. 10 yıl önce MİT içinde, Güvenlik Dairesi Başkanı Mehmet Eymür tarafından yazılan rapor, bugün herkese çok tanıdık gelen bir başlık taşıyordu: "Yeraltı, Polis, Kamu Görevlileri İlişkileri."

Bu başlık adeta 10 yıl sonra patlayacak Susurluk faciasının habercisiydi. Devletin üst düzeyinin nasıl yeraltı dünyası ve mafya ile iç içe olduğunu, buraya polis teşkilatının da karıştırıldığını gözler önüne seriyordu. Suçlananlar arasında Mehmet Ağar, Nevzat Ayaz, Hüsamettin Cindoruk, Necdet Üruğ, Ünal Erkan gibi dönemin en önemli isimleri vardı.

Rapor basına sızınca ortalık birbirine girdi. Bunun, Özal'ın Evren'i devirme operasyonunun bir parçası olduğu öne sürüldü. MİT yeniden polemiklerin tam ortasına düşmüştü. 1. MİT raporunun amacını Mahir Kaynak şöyle anlattı:

"Oradaki asıl amaç, karşı tarafı, Nuri Gündeş tarafını ve O'nunla birlikte hareket eden insanları töhmet altında bırakmak. 'Töhmet altında bırakmak' derken

iftira atıyorlar anlamında söylemiyorum. Onların hakkındaki belki de bazı gerçekleri ortaya çıkarmak, bu suretle de o kanadı bertaraf etmek amacını taşıyorlardı. Yani o tarihte MİT etrafında hâkim olan çatışma, iktidar mücadelesiydi. Ve her şey bu iktidar mücadelesinin etrafında şekilleniyordu. MİT'e nihai olarak kim hâkim olacak? Bütün kavga bunun etrafındaydı.

MİT raporu skandalı, pek çok insanla birlikte raporu yazanların da başını yedi. Hiram Abas, Mehmet Eymür ve Korkut Eken peş peşe MİT'ten ayrılmak zorunda kaldılar. Böylece Özal'ın MİT operasyonu çökmüş oldu. Hiram Abas, daha sonra, 1990 Eylül ayında bir suikast sonucu hayatını kaybedecek, Mehmet Eymür ise özel sektörde çalışmaya başlayacaktı. Ta ki yıllar sonra Çiller, kendisini benzer bir misyonla yeniden göreve çağırana kadar.

"Bilgi iktidardır" derler ya. İşte en büyük gücün bilgi olduğunu anlayan siyasi iktidarlar, istihbaratı resmi kurumlardan alamazlarsa bunu kendilerine bağlı "Özel Büro"lar aracılığıyla yapıyorlar. Ve bu bürolar, hem patronlarına bilgi aktarıyor hem de muhalefetin telefonlarını dinlemekten, Başbakan'ın damadının kaçırılması gibi "ufak tefek özel işlere" kadar her tür kirli operasyona bulaşıyorlar. Bunları yapan kadro ise her dönemde aşağı yukarı aynı isimlerden oluşuyor. Büro'yu kullanan başbakanlar değişiyor, ama Büro'nun elemanları değişmiyor. Yani aslında balık baştan kokuyor ve bu koku, dalga dalga en alt katmanlara kadar yayılıyor.

Susurluk kazasının bilançosu istifa eden bir İçişleri Bakanı ve yumruklanan bir muhalefet liderinden ibaret. Ama bu kıyasıya hesaplaşma henüz bitmedi. Listeye sonradan bir de görevden alınan İstanbul Emniyet Müdürü Kemal Yazıcıoğlu[9] eklendi. Asıl skandalı patlatan MİT, iddiaları ortaya atıp bir kenara çekildi; bu kez de polis içindeki iç hesaplaşma başladı.

Polis içindeki ayrışmanın nedenlerini Ergun Gökdeniz şöyle anlatıyor:

"Polisin içinde atamalarda siyasilere yanaşma var. Bakıyorsunuz ANAP geliyor, ANAP'lı oluyor. DYP geliyor, DYP'li oluyor. Şu anda RP'li. Bakarsınız namaz da kılar. Bu polisin kimlik arayışının sonucudur. Özellikle alt kademede olan polisin ve bazı müdürlerin de bazı siyasileri kullanması da gerçektir. Her siyasinin bir polisi var ve her polisin de bir siyasi adamı var."

Mesut Yılmaz'a yakın duran polislerle, iktidara çalışan polisler arasındaki çatışma ortaya çıkıyor ve her ekip, karşısındakini elindeki şantaj kasetleriyle, gizli raporlarla tehdit edip tasfiyeye çalışıyor. Tabii bütün bunlar aysbergin ancak görünen ucu. Suyun altında kıyasıya süren asıl

---

[9] Ömer Topal cinayetinin soruşturmasında görevini savsakladığı için görevinden alınan İstanbul eski Emniyet Müdürü Yazıcıoğlu, 1980 darbesinden sonra Ankara Emniyet Müdürlüğü Siyasi Şube'de faaliyet gösteren DAL grubu yöneticisi. MHP genel merkezinde yapılan aramalarda terfi ettirilmesi gereken polisler listesinde adı geçiyor. MHP davasını saptırmak için Hicabi Koçyiğit adlı kişiye baskı ile yalan ifade verdirerek MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası'nı saptırmakla suçlandı. Ayrıca darbenin ilk günlerinde aranan MHP'lileri ve silahları sakladığı belirtildi. İzmir ve İstanbul Emniyet Müdürlükleri görevlerinde bulundu. 5 Aralık 1996'da Bakan Akşener tarafından görevinden alındı.

büyük hesaplaşma, kamuoyunca görülmüyor. Ama bilinen o ki, devletin güvenlik birimleri tam bir iç kanama geçiriyor.

Tansu Çiller'in "bu ülke için kurşun atan da, yiyen de şereflidir"[10] yaklaşımının bir sonuç olduğunu vurgulayan Ergun Gökdeniz, çete kuranların bunun sonucuna katlanmak zorunda olduğunu söyledi:

"Şimdi bir teşkilat kurarsınız. Bu teşkilat işsiz kaldığı zaman bu defa kendisine döner ve içten içe kaynamaya başlar. Sonra bir bakıma Frankenstein gibi, bazı kendisine dönük olan kişileri yıpratmaya başlar. Bu olmuştur. Şimdi yaratılan Frankenstein, sahibini ısırmak üzere. Belki de bu yüzden dün iktidarını perçinlemek için çetelere sığınanlar, şimdi kurdukları çeteleri kamuoyu önünde savunmak zorunda kalıyor."

Mahir Kaynak ise konunun bir başka ilginç yönüne dikkat çekiyor:

"PKK ile mücadele bu işin mizanseniydi. Yahut kamuoyunda destek sağlamak için öne sürülen bir paravandır. Ama asıl arkasında Türk siyasi hayatını kontrol etmek söz konusuydu. Bu kontrol de yavaş yavaş gerçekleşiyordu. Yani dikkat ediyorsanız bu kadro hemen hemen bütün partilerin içersinde belirli ölçüde kök salmıştı. Partileri etkileyebiliyordu. En azından bu partiler içerisinde huzursuzluk yapabilecek konumdaydılar."

[10] 26 Kasım 1996 TBMM DYP Grup toplantısı.

Kaynak bu düğümün çözümünde ordunun tavrının belirleyici olacağını söylüyor:

"Türkiye'de böyle bir çatışmada nihai yenilgiyi veya galibiyeti tayin edecek olan, ordunun tavrıdır. Ordunun bu çeteyle bağdaşamayacağı görülüyor. O bakımdan öyle tahmin ediyorum ki, çete tasfiye edilecektir."

Mehmet Ağar'ın Önlenemeyen Yükselişi

Önce mafya-aşiret-devlet üçgenindeki Gladio bağlantısını araştırdık. Sonra Çiller'in "Özel Büro"sunu ve bu büronun kadrosunu tanıttık. Şimdi de bütün bu ilişkiler ağının nasıl bir devlet politikasından doğduğunu inceleyeceğiz.

Bunu yaparken de baştan beri her aşamasında bu politikanın içinde olan bir insanı, Mehmet Ağar'ı tanıtacağız size...

Kimine göre yıldızı hızla parlayan bir kahraman, kimine göre bütün olup bitenlerin baş sorumlusu: Mehmet Ağar.

Bütün tartışmaların odak noktasında olmasına rağmen ısrarla susuyor ve "Şimdilik susma hakkımı kullanıyorum" diyor. Zamanı gelince konuşacağını söylüyor.

Son sözü onun söyleyeceği tahmin ediliyor. Ya susarak herkesi susturacak ya da konuşup herkesi konuştura-

cak... Ama kesin olan bir şey var: Bu kirli satrançta "Şah" diyen o olacak. Ve kimlerin mat olacağını da onun hamlesi ortaya koyacak.

1992 Nevruzu, Türk hükümeti açısından tam bir yenilgiydi. En tehlikeli yıla girilirken, "bir avuç eşkıya" denen PKK, bölge halkı arasında kök salmış, kurtarılmış bölgeler oluşturmuş, devlete kafa tutar hale gelmişti. Bu, tam bir ayaklanma politikasıydı. Herkes bir çare arıyordu. Aranan çareyi, Nevruz'dan bir süre sonra genç bir Genel Müdür getirdi.

1993 yazında, 42 yaşında Emniyet Genel Müdürlüğü'ne atanan Mehmet Ağar, koltuğa oturduğu andan itibaren gayet kararlı bir yönetici portresi çizdi. Genel Müdür olduğu gün bütün önceliği terör belasına vereceğini açıkladı.. Herkes panik halindeyken "Oyunu kurallarıyla oynayıp paniği aşacağız" dedi. Özel harekât timinin eğitimini MİT'ten emekli bir yarbay olan Korkut Eken'e verdi. Terörle mücadelede en çok bu time güveniyordu. Göreve gelişinin ilk haftasında "Özel ordu çok yakında hazır" dedi ve ekledi: "PKK'yı Rambolar vuracak..." Göreve son derece hazırlıklı geldiği her halinden belli oluyordu.

Aslında hazırlığı neredeyse doğumuyla başlamıştı. O, aileden polisti. Babası Zülfü Ağar, Menderes'in en güvendiği Emniyet müdürlerinden biriydi. Babası ölünce 18 yaşında yetim kalan Ağar, polis bursuyla okudu. Haydarpaşa Lise-

si'ni bitirip 1968'de olaylarla sarsılan Mülkiye'ye girdi. 68 kuşağıyla orada tanıştı. Ağar'la aynı dönemde Mülkiye'de kimler yoktu ki? Abdullah Öcalan, Mahir Çayan, Mesut Yılmaz, Murat Karayalçın, Hasan Celal Güzel, Uluç Gürkan, Mehmet Keçeciler ve niceleri...

12 Mart gelince bu listedekilerin bir kısmı içeri girdi. Ama Ağar, başarıyla mezun oldu.[1] Okul yıllığı O'nu şöyle tanıtıyordu:

"Yeşilçam'da çok iyi tanınan bu arkadaşımız, İspanya maceralarını anlata anlata bitiremez. Arkadaşlar arasında pike adıyla bilinen arkadaşımız, efendiliği ve mütevazı arkadaşlığı ile aranan bir tiptir. En büyük ideali babasının izinden yürüyerek Emniyet saflarına geçmektir."

Mehmet Ağar bu idealine çabuk kavuştu. Mezun olur olmaz, Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı'nda çalışmaya başladı. O günden sonra her iktidarla iyi ilişkiler kuracak ve yıldızı hızla parlayacaktı. Fahri Korutürk döneminde iki yıl Cumhurbaşkanlığı Koruma Müdürlüğü'nde komiser olarak görev yaptı. 1978'de kaymakam oldu. 12 Eylül'ü ise Şükrü Balcı'nın müdür olduğu İstanbul Emniyetinde Siyasi Şube'de müdür yardımcısı olarak karşıladı ve usta-çırak ilişkisi içinde çalıştı. Askerlerle de iyi geçindi, sonra gelen Özallarla da. Evren, Ağar'a mesleki başarılarından dolayı altın kol saati hediye etmişti. 1987'ye gelindiğinde Ünal Erkan İstanbul Emniyet Müdürü'ydü, Mehmet Ağar ise O'nun yardımcısı. Ve Ağar'a devlet içinden vurulan ilk darbe o yıl geldi.

---

[1] 1973 İktisat-Maliye.

1987 sonunda yazılan 1. MİT raporu yayımlandığında Türkiye'yi karıştırdı. Bugün Susurluk kazasıyla gündeme gelen ilişkilere ilişkin bazı ipuçları o MİT raporunda[2] şöyle yer almıştı:

"Ünal Erkan başkanlığındaki İstanbul Emniyet Müdürlüğü üst düzey kadrosu İstanbul'daki yeraltı dünyası ile yakın ilişkiler içindedir. Bu ilişkilerin en büyük koordinatörü emekli Cinayet Masası şefi Ahmet Ateşli ile Müdür Yardımcısı Mehmet Ağar'dır. Yeraltı dünyasını Ankara'daki üst düzey bürokratlara Mehmet Ağar empoze etmekte ve Turan Çevik, Fevzi Öz, Necdet Ulucan gibi ünlü isimleri üst düzey bürokratlara ve hatta bakanlara tanıştırarak bağlantılarını sağlamlaştırmakta, faaliyetlerini legalize etmektedir. Ağar'ın Turan Çevik ve bazı bürokratlarla ortak hayali ihracat işleri vardır. Ağar, DYP'den milletvekili olmayı düşünmüş, bilahare bundan vazgeçmiştir. İstanbul emniyetinde Ünal Erkan ekibine ayak uyduramayan Kemal Yazıcıoğlu kadrodan dışlanmış, kadro dışındaki Ağar ise Ünal Erkan'ın en yakın mesai arkadaşı haline gelmiştir."

Bu rapor, o dönem büyük fırtınalar kopardıktan sonra unutulacak, ancak aradan yıllar geçtikten sonra, raporda öngörülenlerden bazıları gerçekleşmeye başlayacaktı. Ağar, Ünal Erkan'la birlikte DYP milletvekili olacak, dışladıkları

---

[2] Kamuoyunda "MİT Raporu" olarak adlandırılan 10 Kasım 1987 tarihli "Banker Bako Olayı. Polis İçindeki Çekişme ve Yeraltı-Polis-Kamu Görevlileri İlişkileri" raporu MİT Müsteşar Yardımcısı Hiram Abas tarafından 28 Kasım 1987 tarihinde Başbakan Turgut Özal'a verildi. Rapor *İkibine Doğru* dergisinin 21-28 Şubat 1988 tarihli sayısında yayımlandı.

Kemal Yazıcıoğlu ise onların yerine geçecekti. Şusurluk dosyasında Ağar hedef adam olunca, bu kez dışlama sırası Yazıcıoğlu'na gelecekti.

Mehmet Eymür tarafından kaleme alınan MİT raporunda Ağar'a ilişkin son derece ağır bir iddia daha vardı. Rapora göre, 1987 Ağustosunda Milano'da 10 kilo eroinle yakalanan dört Türk'ün üzerinden Mehmet Ağar'ın telefon numaraları çıkmıştı. Ağar, raporda suçlanan diğer yetkililer gibi, bu iddialara susarak yanıt verdi.

Rapordan sonra bütün emniyet kadroları darmadağın edilirken Ağar da tam 8 yıl görev yaptığı İstanbul'dan uzaklaştırıldı, ama Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne atanarak adeta terfi ettirildi. Yıl 1988'di ve Ankara Emniyet Müdürü Ağar henüz 37 yaşındaydı.

Yaşıtlarının hayal bile edemediği mevkileri hızla geride bırakıyordu Ağar. Ankara'da siyasilerle çok yakın ilişkiler kurdu. Ve hızlı terfi süreci devam etti. 1990'da iki yıl önce uzaklaştırıldığı İstanbul'a Emniyet Müdürü oldu. İlk demecinde mafya babalarının belini kırmaya söz verdi. 1992'de Erzurum'da 1.5 yıllık bir valilik tecrübesinden sonra 1993'te Çiller'in Başbakan olmasının hemen ardından Emniyet Genel Müdürlüğü'ne atandı. İşte fakülteden mezun olduktan sonra komiser yardımcısı olarak göreve başladığı Emniyet teşkilatında 20 yılda en üst basamağa tırmanmıştı.[3] Yıllarca biriktirdiklerini şimdi ortaya koyacaktı.

Ağar Emniyet Genel Müdürlüğü koltuğuna oturduktan tam 15 gün sonra Milli Güvenlik Kurulu'na kapsamlı

[3] 1978-80 Torul ve Delice Kaymakamlığı, 1980-88 İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadeleden Sorumlu Emniyet Müdür Yardımcılığı, 1988-90 Ankara Emniyet Müdürlüğü, 1990-92 İstanbul Emniyet Müdürlüğü, 1992-93 Erzurum Valiliği, 1993-95 Emniyet Genel Müdürlüğü.

bir "terör raporu" sundu[4] ve bu raporda terörün bir yıl içinde nasıl yok edileceğine ilişkin planını açıkladı. Bu plan iki maddeden oluşuyordu:

– PKK'ya karşı PKK taktikleriyle mücadele etmek.

– Teröristlere destek olanlara da terörist muamelesi yapmak.

Bunlar, İngiltere'nin IRA ile mücadelede deneyip vazgeçtiği taktiklerdi.[5] İlk maddeyle Özel Tim'in gücü artırılacak ve savaş sertleştirilecek, ikinci maddeyle de PKK'nın maddi desteği kesilecekti. Savaşın işaret fişeği 1993 Ekiminde Lice'de patladı. İlçede PKK ile başlayan yoğun bir çatışmada Tuğgeneral Bahtiyar Aydın, uzun menzilli bir tüfekle vuruldu. Ertesi gün Başbakan Çiller, Nahit Menteşe'yi çağırarak, İçişleri Bakanlığı'nı teklif etti. Artık Ağar'ın planı uygulamaya konulacak ve PKK ile PKK taktikleriyle mücadele edilecekti.

Bu mücadelenin yöntemini dönemin İçişleri Bakanı Nahit Menteşe şöyle anlattı:

"Tabii tamamen onların yöntemleriyle mücadele edildi. Örgüt vur-kaç eylemleri yapıyordu. Hele hele gündüz külahlı, gece silahlı geziyordu. Böyle bir mücadele nizami bir mücadeleye benzemediği için oldukça zor bir mücadeleydi. Ama geceli gündüzlü hep takip ediyorduk. Ben bazen sabaha kadar uyumadığımı bilirim.

---

[4] 26 Temmuz 1993, *Hürriyet*.
Kenan Evren 1982 Anayasası'nı tanıtma gezilerinde Giresun'da yaptığı konuşmada "teröristlerin uyguladıkları taktiklerin çok korkunç olduğunu" söyleyecek ve "Onlara aynı lisanla cevap vermek gerekiyordu. Savaşmanın bir kaidesi vardır. Karşıdaki hangi usûl kullanıyorsa, aynı usulle cevap verilmezse, o zaman mağlubiyeti kabul etmiş oluruz. Bunu 12 Eylül'den önce anlatamadık, 12 Eylül'den sonra o tedbirlerle bugünlere ulaştık" diyecekti.

Menteşe'nin bakanlığa atandığı gün, PKK'nın finansman merkezi sayılan Lice üç günlük bir bombardımanla yerle bir edildi.[6] 20'den fazla insan öldü, 640 ev ve işyeri hasar gördü.[7] Lice bombardımanı, başlayacak yeni mücadele yönteminin ilk ipucuydu. Bir ay sonra Başbakan Çiller ve Emniyet Genel Müdürü Ağar savaşın yeni kurallarını açıklayacaklardı.

1993 yılının Kasım ayı Türkiye'nin PKK ile savaşında tam bir dönüm noktası oldu. Savaşın yeni stratejisi o ay anlaşıldı. O ay yapılan DYP kongresinden ezici bir zaferle çıkan Tansu Çiller, yaklaşan yerel seçimleri kazanmak için kolları sıvamıştı. Seçimi kazandıracak en önemli koz, PKK'yı altetmekti. Çiller, o ay verdiği demeçlerde, başlayacak bir savaşın ilk işaretlerini verdi. Bundan böyle PKK'ya kendi dilinden cevap verileceğini, özel yetiştirilmiş 10 bin komandonun dağlara gönderileceğini, Meclis'te DEP'lilerin dokunulmazlıklarının kaldırılacağını,[8] kepenk indirme türü eylemlerin de terör sayılıp cezalandırılacağını açıkladı.

Aynı dönemde Emniyet Genel Müdürü Ağar, babasının Güneydoğu'da görev yaptığı yıllarda kurduğu dostlukları kullanarak bölgedeki feodal güçleri harekete geçirdi ve 12 aşiret reisini yine o Kasım ayında Ankara'ya çağırarak Çiller ile görüştürdü. Aşiret reisleri TRT'de Ağar ile programa çıkarak terörle mücadele için söz verdiler.

---

[6] Belediye Başkanı Nazmi Balkaş çatışmanın 23 Ekim 1993 saat 09.30'da başladığını, aralıksız 36 saat sürdüğünü açıkladı.
Gazeteler ölü ve yaralı sayısını ayrı ayrı verdiler. Cumhuriyet 25, Sabah 13 ölü olduğunu duyurdu. Sabah'a göre 25 yaralı, Cumhuriyet'e göre 150 kayıp vardı.

[8] DEP milletvekilleri Hatip Dicle, Orhan Doğan, Leyla Zana, Ahmet Türk, Sırrı Sakık, Sedat Yurttaş, Selim Sadak ve bağımsız Mahmut Alınak'ın dokunulmazlıkları 2 Mart 1994'te kaldırıldı.

İçişleri Bakanı Nahit Menteşe de Apo'nun ele geçirilmesiyle terörün hız keseceğine inanıyordu:

"PKK terör örgütünün başı Abdullah Öcalan'dı. Bunun yakalanmış olması, ele geçirilmiş olması moral kırar örgütte. PKK arasında. Onun için hedeftir."

Ankara'da yayılan söylentilere göre, Çiller "Bana Apo'nun kellesini getirin"[9] demişti. Hatta bir ara "Apo öldürüldü" söylentileri yayılmış, bu haber kendisine sorulduğunda Çiller, "Size bu iş bitecek dememiş miydim? Biraz daha sabredin" yanıtını vermişti. Anlaşılan birileri, Çiller'e kelle sözü vermişti.

İçişleri eski bakanı İsmet Sezgin'in bu konudaki değerlendirmesi şöyle:

"Bu kabil kişiler her dönemde çıkar. Kendilerini göstermek isterler. Çok parlak projeler ortaya atarlar. Mesela, 'Size Apo'nun kellesini getirelim' derler. 'Bu işi bir ayda bitirelim' derler. Tabii bu, devlet ciddiyetiyle bağdaşmaz."

Ama Çiller, bu sözleri ciddiye aldı. Ve son darbe için yeşil ışığı yaktı. Başbakan, Kasım ayında verdiği bir demeçle "PKK'ya haraç veren sanatçı ve işadamlarını biliyoruz" dedi.[10] Örgütü çökertmek için önce maddi kaynakla-

---

9 28 Aralık 1993, *Hürriyet*.

10 5 Kasım 1993. Liste *Yeni Yüzyıl* gazetesinde 26 Eylül 1995 tarihinde yayımlandı. 197 kişilik listede adı geçenlerden biri de DYP-SHP koalisyon hükümetinin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Ziya Halis'ti. Bakan Halis Ankara 6. İdare Mahkemesi'nde İçişleri Bakanlığı aleyhine açtığı davayı kazandı. 21 Şubat 1977, *Demokrasi* gazetesi.

rını kurutmak gerekiyordu. Lice yıkılmıştı. Şimdi hedef, örgüte maddi destek veren uyuşturucu şebekesi ve Lice mafyasıydı.

Örgütün parasal kaynaklarının nasıl kurutulduğunu Nahit Menteşe şöyle anlattı:

> *"PKK'nın gelir kaynakları var. Bunu kurutmak icabediyordu. PKK uyuşturucudan önemli bir meblağ alıyor. Ondan sonra bazı işadamlarının üzerine gitmek suretiyle onlardan gelir elde ediyor ve nihayet yabancı ülkelerde çalışan vatandaşlarımızdan para alıyor. Bunların hep üzerine gidilmiştir. Hep tespit ediyorduk, kimler para veriyor... Bazısı korkuyor, tehdit ediyor. 'Bir benzinlikten şu kadar para' diyor mesela... yahut 'Bir işadamından, müteahhitten şu kadar.' Bunları verdiği takdirde onları cezalandırıyoruz."*

İşte Adapazarı-Hendek-Sapanca arasında kurulan Şeytan Üçgeni o günden sonra ölüm kusmaya başladı. Çiller, "PKK'ya haraç veren işadamlarını biliyoruz" dedikten birkaç hafta sonra Liceli ünlü işadamı Behçet Cantürk, bir geceyarısı polis kıyafeti giymiş kişilerce kaçırıldı ve Sapanca'da şakağına sıkılan tek kurşunla öldürüldü.[11] Bu saldırıdan beş gün sonra Cantürk'ün mezarını ziyaretten dönen akrabaları silahlı saldırıya uğradılar.[12]

Bir hafta sonra Cantürk'ün finanse ettiği söylenen *Özgür Gündem* gazetesinin Ankara bürosu bombalandı.[13] Bir

---

[11] TEM otoyolu Kırkpınar mevkiinde şoförü Recep Kuzucu ile birlikte 15 Ocak 1994'te öldürüldü.
Hikmet Taruk öldü, Fevzi ve Yemlihan Taruk yaralandı. 19 Ocak 1994.
27 Ocak 1994.

ay sonra Çantürk'ün Liceli avukatı öldürüldü.[14] Bu saldırıdan bir ay sonra da Liceli işadamı Fevzi Aslan, yeğeni Salih Aslan'la birlikte yine polis kıyafeti giymiş kişilerce kaçırıldı, yine Sapanca'da, yine şakağına tek bir kurşun sıkılarak öldürüldü. Polis, bu cinayette kullanılan silahın Cantürk'ü vuran silahın aynısı olduğunu açıkladı.

Bu saldırılar 1994 yılı boyunca sürdü ve 20'ye yakın Kürt asıllı işadamı hemen hemen aynı yöntemlerle öldürüldü. Faili meçhul bu cinayetlerin hepsinin adresi aynıydı: Adapazarı-Hendek-Sapanca ölüm üçgeni. Bu cinayetlerden sonra bütün dikkatler Sapanca üzerinde toplandı. Sonunda 1996 yazında Sapanca'da Hadi Özcan adlı bir ülkücü bir dizi cinayetin katil zanlısı olarak yakalandı.[15] Hadi Özcan, polisteki ifadesinde çalışma arkadaşlarını sayarken çok ilginç iki isim verdi: Bu isimlerden birisi Terörle Mücadele Şubesi'nde görevli bir özel tim polisi olan Alper Tekdemir'di. İkinci isim ise ülkücü Abdullah Çatlı.

Sapanca'daki ülkücüler, Çatlı ile sık sık buluşup ortak işler yapıyorlardı. Ve yine Özcan'ın polis ifadesine göre, Çatlı geçen yılki bir buluşmalarında Özcan'a, "Yakında, bir yerden 3 milyon dolar gelecek ve petrol işine gireceğiz" demişti. Çatlı'nın ne demek istediği geçen yıl anlaşıldı. Özel Tim'in beyni sayılan Korkut Eken'in de bir dönem danışman olarak çalıştığı Botaş'ın açtığı ihalede Yumurta-

---

[14] Avukat Yusuf Ekinci, 25 Şubat 1994.

[15] 11 Temmuz 1996'da Kocaeli çetesinin lideri olarak yakalandı. 6 cinayetle suçlandı. Metin Ali Bağdat, Savaş Uzun, Mehmet İlker Kayış, Muzeffer Osmanlı, Serkan Demirci, Selim Gökkaya, Sahit Sekanlı, Servet Savaş, Alaaddin Keskin, Tuncay Çora, Şahin Tekdemir, Ramazan Öztürk çete elemanı sayıyla gözaltına alındılar. Kocaeli Emniyet Müdürlüğü'nde görevli polislerden Nihat Camadan, Cemal Şencan, Sezai Konuklar, Oktay Durmuş, Namık Kemal Kara, Latif Özdemir, Alper Tekdemir'in çeteyle ilişkileri olduğu öne sürüldü.

lık petrol boru hattının temizlenmesi ihalesini BAYSA Şirketi kazandı. BAYSA'nın ortaklar listesinde çok ilginç bir isim vardı: Mehmet Özbay.[16]

BOTAŞ eski Genel Müdürü ANAP Milletvekili Hayrettin Uzun, bu ilişkiyi "Evet. Çatlı'ya Botaş'tan ihale verdiğimizi tespit ettik" anlatımıyla doğruluyor. Mehmet Özbay, şirkete ülkücü Güven Sazak'ın hisselerini devralarak ortak olmuştu. BAYSA'nın ortaklar listesindeki bir başka tanıdık isim ise, Ahmet Baydar'dı. Yani Susurluk kazasında ölen Gonca Us'un enişteşi. Halen İzmit Cezaevi'nde yatan ülkücü Hadi Özcan, petrol işini nasıl aldıklarını sorgusunda şöyle anlatıyordu:

"İhaleye tek şirket olarak girdik. Şaibe olur diye ihale iptal edildi. Üç şirket daha girdi. Çatlı ve adamları diğer şirketlere el çektirdiler. İhale Baysa'ya kaldı.

Olayları alt alta sıralayınca, ortaya çıkan bağlantılar insanı hayrete düşürüyor. Ama bu ilişkiler ağını çözünce sis dağılıyor ve her şey çok daha iyi anlaşılıyor. Çiller Hükümeti'nin PKK ile mücadele için devreye soktuğu gayri resmi güçler, bu savaşta oynadıkları rolün karşılığını, hileli yollardan kazandıkları bu tür ihalelerle alıyorlardı. İşte Başbakan Çiller, Emniyet Genel Müdürü Mehmet Ağar ve aşiret reisi Bucak ile Susurluk kazasında ölen Abdullah Çatlı'nın, Gonca Us'un ve Güneydoğu'daki özel timi kuran polisin yollarının kesiştiği nokta buydu.

---

[16] İki Mehmet Özbay var. Biri Abdullah Çatlı'nın sahte pasaportunda yazılı ad. Öteki 1982'den beri Londra'da yaşayan ülkücü 1961 Urfa Birecik doğumlu gerçek Mehmet Özbay. Çatlı'yı tanıyor ve Çatlı'nın da ortak olduğu bazı şirketlere o da ortak.

O nokta, devletin terörle mücadele için yürüttüğü çok gizli planını ele veriyordu. Ve o planın altındaki imza Mehmet Ağar'a aitti.

Terörle mücadelede yöntem değişikliği sonunda "şahinler" politikaya ağırlık koydu. Çiller'in işaretinden sonra birden mücadele sertleşmeye başladı. DEP'lilerin Meclis kapısından alınarak apar topar içeri tıkılmaları, Lice bombardımanı, Sapanca'da Kürt işadamlarının öldürülüşü de art arda geldi. Sapanca'daki ülkücülerin Çatlı'yla iş ortağı oldukları ortaya çıktı. Ve BOTAŞ ihaleleri onlara verilerek zengin edildiler. BOTAŞ'ta özel timciler vardı. İpuçlarını birleştirince tüm resim ortaya çıkıyordu.

1994 yılı Kasım ayında Tansu Çiller tarihi bir geziye çıktı ve İsrail'e giden ilk Türk başbakanı unvanını aldı. Bu resmi ziyaret sırasında Türkiye ile İsrail arasında terörle mücadele ve istihbarat alanında bir işbirliği anlaşması imzalandı. Türkiye, artık İsrail istihbarat örgütü Mossad'ın Filistinlilere karşı uyguladığı mücadele yöntemlerini öğrenecek ve bunları PKK'ya karşı uygulayacaktı. Kısa bir süre sonra Ankara Gölbaşı'nda ve Antalya'da eğitim çalışmaları başladı.

O günlerde Emniyet Genel Müdürü Ağar, Çiller sayesinde PKK'yla 10 yıldır sürdürülen mücadelenin bir dönüm noktasına geldiğini açıkladı. Ve 1994 sonundan itibaren gazete manşetlerinde "İsrail tipi" mücadele haberleri yer almaya başladı.

1994'ün Aralık ayında bir gece *Özgür Ülke* gazetesinin merkezi ile İstanbul ve Ankara'daki iki bürosu aynı saatlerde kundaklandı. Gazetenin genel yayın müdürü saldırıyı devletin düzenlediğini öne sürerken, İstanbul Emniyet Müdürü Necdet Menzir, sabotajı "tertip" olarak niteledi. Daha sonra Menzir'in, Ağar'ı arayarak "Benim sorumluluk alanımda adamlarını kullanma" dediği de basına yansıyacaktı.[17] Ve herkes "Acaba bu gibi olaylarda Ağar'ın parmağı mı var?" sorusunu sormaya başladı. Yanıtlanması gerçekten zor olan bu soruya İsmet Sezgin'den yanıt geldi:

"Bu, çok zor bir soru. Bunun yanıtı da çok zor. Bu adamın birtakım işgüzarlıkları olabilir. Bunları ciddiye alıyorum ben şahsen. Ben de okudum gazetelerde böyle bir şey. Tabii böyle işgüzarlıklar görülebiliyor. Bunun temelinde işgüzarlığın ötesinde övünme öğesi de vardır gibi geliyor bana."

Emniyet Genel Müdürü Mehmet Ağar, 10 Ocak 1995'te Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne başvurarak istenilen her telefonun dinlenebilmesi için izin aldı. Böylece Anayasa'yla verilen haberleşme hürriyetine rağmen, polis "terörü önleme" gerekçesiyle istediği telefonu dinleme hakkına kavuştu.

Yine aynı dönemde Türkiye, gözaltında kayıplar sorununu daha yoğun olarak yaşamaya başladı.[18] 1995 Martında gözaltına alınan Hasan Ocak, birkaç ay sonra Beykoz'da bir korulukta boynu kırılmış bir şekilde bulundu. O aylarda çok sayıda insan benzer yöntemlerle öldürül-

[17] 18 Kasım 1996 (Gazeteler).

[18] İHD verilerine göre 1995'te 220, 1996'da 166, Ocak 1997'de ise 6 kişiden gözaltına alındıktan sonra bir daha haber alınamadı.

müş olarak bulunacak, bulunamayan kayıpların izini ise "Cumartesi Anneleri" süreceklerdi.

Ve 12 Mart 1995'te bütün Türkiye, İstanbul Gaziosmanpaşa'da patlayan bir provokasyon ve ardından gelen korkunç olaylarla sarsıldı.

Tam 4 bin merminin sıkıldığı olaylar sonucunda 13 kişi polis kurşunuyla öldü. 20 polis hakkında kasten adam öldürmek iddiasıyla dava açıldı. Ve kamuoyunda, Emniyet Genel Müdürü Mehmet Ağar'ın adı sıkça telaffuz edilmeye başlandı. Yaygınlaşan işkence iddiaları, gözaltında kayıp olayları ve polisin sertleşen tavrıyla Ağar, hedef adam haline gelmiş ve tepkiler yoğunlaşmaya başlamıştı.

1995'in Mart ayında Türk Silahlı Kuvvetleri, 35 bin kişilik bir kuvvetle Kuzey Irak'a girdi. Zaten Ocak ayında terhisler ertelenmiş ve bölgede yoğun bir hazırlık başlamıştı. Genelkurmay bu operasyonda 1.5 ayda 500'den fazla PKK'lının öldürüldüğünü açıkladı. PKK, son derece ağır bir darbe yemişti. Emniyet Müdürü Ağar'ın göreve gelir gelmez Milli Güvenlik Kurulu'na verdiği raporunda önerdiği stratejiyle teröre aynı yöntemle yanıt verilmiş, destekçilere de terörist muamelesi yapılmış ve PKK askeri olarak geriletilmişti. Ama yine bu strateji yüzünden PKK, siyasi etkinliğini artırmıştı. Çünkü Ağar'ın planıyla gücü artırılan MHP eğilimli Özel Tim kontrolden çıkmış, korucularsa denetlenemeyen bir kolluk gücüne dönüşmüştü.[19] Güvenlik

[19] İçişleri Bakanı Meral Akşener'in yaptığı açıklamaya göre 62.034'ü geçici olmak üzere 76.000 korucu var. 1985'ten bu yana 503 suç işleyen korucular; 296 cinayet, 84 uyuşturucu kaçakçılığı, 77 kadın kaçırma, 69 silah kaçakçılığı, 4 adam kaçırma olayının sanıkları oldular. 23 Kasım 1996.

güçlerinin sert tavrına karşı eleştiriler yoğunlaşmaya başlayınca, bu politikayı savunmak yine Ağar'a düştü:

"Güvenlik güçlerini yıpratalım, Özel Tim'i yıpratalım, korucuyu yıpratalım. Eee, neyle yapacağız bu mücadeleyi? Bu mücadelenin esası bunlar. Güvenlik kuvvetleri işin şuurunda. Halk desteği olmaksızın terör mücadelesi olmaz..."[20]

Ama halkın desteği bir türlü sağlanamıyordu. Örgütün tehditleri ile güvenlik güçlerinin baskısı arasında sıkışıp kalan bölge halkını kazanmak hepten zorlaşmıştı.

Üstelik PKK gerilemeye başlayınca, işi hafifleyip iyice cesaretlenen kolluk güçlerinden bazıları, bölgede örgütten doğan boşluğu doldurmaya başladılar. En önemli boşluk, uyuşturucu trafiğiydi.

Asya ile Avrupa arasındaki uyuşturucu trafiği bu bölgeden akıyor ve bu trafiği büyük oranda PKK denetliyordu. Ancak PKK'nın bölgedeki etkinliği azaltılınca bu kirli işe korucuların, bazı Özel Tim mensuplarının ve aşiret reislerinin adı karıştı. Hatta Bucak aşiretine ait binlerce dönümlük arazilerde hint keneviri ekimi yapıldığının ortaya çıkarıldığı da gazetelere yansıdı.[21] Ve nihayet son liderler zirvesi, bu ilişkinin en önemli kanıtlarından birini daha ortaya koydu:

Erbakan'ın açıkladığına göre geçenlerde Atatürk Havalimanı'nda eroinle yakalanan bir kuryenin,[22] Özel Hare-

---

[20] *Teke Tek* programı yapımcısı Fatih Altaylı'ya verdiği demeç.

[21] *Radikal* gazetesi, 30 Kasım 1996.

[22] 16 Aralık 1996'da valizinde 28 milyarlık dövizle yakalanan Dilek Örnek, Özel Tim'den Ayhan Akça ile buluşacağını söyledi.

kât Daire Başkan Vekili İbrahim Şahin'in koruma polisiyle ilişkili olduğu ortaya çıkarılmıştı.

ABD Başkanı Clinton 1996 baharında Kongre'ye yolladığı uyuşturucu raporunda, Güney Asya kaynaklı eroinin büyük oranda Türkiye üzerinden aktığını belirtiyordu. Interpol raporlarına göre 1994'e kadar Güney Asya'dan Avrupa'ya kaçırılan uyuşturucunun yüzde 10'u Türkiye üzerinden geçiyordu.

İçişleri eski bakanı Nahit Menteşe, PKK-uyuşturucu ilişkisi için şunları söylüyor:

"Türkiye öyle bir köprü mevkiinde ki, esasında üretilen uyuşturucu madde Orta Asya'dan geliyor daha çok. Artık oluyor ama bir hayli mücadele de başarılı oluyor. Uyuşturucu pazarından PKK önemli miktarda pay alıyor."

PKK'nın aldığı bu pay, PKK'nın gerilemesine rağmen azalmamış, tersine artmıştı. Bazı resmi güçlerle ilişkili aşiretlerin devreye girmesinden sonra Türkiye üzerinden Avrupa'ya kaçırılan uyuşturucunun oranı hızla yüzde 10'dan yüzde 60'a çıkmış, dönen para ise 150 milyar dolara ulaşmıştı. Bu, herkesin iştahını kabartacak kadar büyük bir miktardı. Bölgede bu paradan pay alma kavgasının başlamasıyla, bütün dünyada örnekleri görülen silah ve uyuşturucu kaçakçılığı-siyaset ilişkisi Türkiye'de de sahneye çıkmış oldu.

İşte ilkinden 8 yıl sonra 2. MİT raporu skandalı tam bu aşamada patladı ve yine Ağar'ı vurdu.

1995'te yazılan rapora göre, Ağar'ın Emniyet Genel Müdürlüğü'nce özel bir suç ekibi kurulmuş ve eski ülkücülerden oluşan bu ekip uyuşturucu kaçakçılığı da dahil

her türlü kirli işe soyunmuştu. MİT raporu, Abdullah Çatlı'nın da içinde yer aldığı bu grubun doğrudan Mehmet Ağar'a bağlı olduğunu öne sürüyor, grup üyelerine polis hüviyeti ve yeşil pasaport verildiğini söylüyordu.

Rapor, aynen şöyle diyordu:

"Bahsi geçen grup, teröristlere karşı faaliyetlerde bulunma görünümünde Almanya, Hollanda, Belçika, Macaristan ve Azerbaycan'a gidip gelmekte, uyuşturucu kaçakçılığı yapmaktadır. Mehmet Ağar'a bağlı özel ekip, çoğunluğu kaçakçılardan oluşan 50 kişilik bir liste hazırlamış, listedeki bu şahısların bazılarından muhtelif tarihlerde ceman 30-40 milyon doları bulan miktarda para almışlardır. Para hesapları Korkut Eken tarafından pay edilip bazen özel banka hesaplarına yatırılmıştır. Bazı uyuşturucu kaçakçıları öldürülme tehdidi ile haraca bağlanmış, böylece bunların uyuşturucu kaçakçılığına da göz yumulmuştur. Grubun bu eylemlerden büyük paralar elde ettiği anlaşılmıştır. Netice itibariyle bu eylemler, devlet üniformasının koruması altında yürütülen uyuşturucu kaçakçılığı, çok büyük meblağlardaki çıkar ilişkileri ve cinayetler zincirinin bir halkasıdır."

Bu MİT raporu da basına yansıdıktan sonra ilki gibi derin bir sessizlikle karşılanacak, ancak Susurluk kazasından sonra kirli ilişkiler ağı kısmen ortaya çıkınca, olayın arkası çorap söküğü gibi gelecek ve iş Ağar'ın istifasına kadar varacaktı. Ağar'ın önlemeyen yükselişinde ilk durağa, işte o aşamada gelindi.

Ağar'ın tam 23 yıl sürekli yükselen grafiği sarsılmaya başladı. Gerçi içinden yükseldiği camianın en üst makamı

olan bakanlık koltuğuna oturdu, ama aynı zamanda koltuğun iğneli fıçı olduğunu da anlayacaktı.

Ağar, bürokratlıktan siyasetçiliğe geçtiği andan itibaren bir anda kendisini eleştiri oklarının hedefi pozisyonunda buldu. Ve dönüp arkasına baktığında parti arkadaşlarından kimseyi göremedi.

Mehmet Ağar, tam 22 yıl hizmet ettiği Emniyet camiasına 1995 Kasımında veda etti. Polis, istifa eden amirini siren sesleriyle uğurladı. Ağar, bundan böyle koşusunu siyaset kulvarında sürdürecekti.

24 Aralık seçimlerine gidilirken, DYP Genel Başkanı Tansu Çiller, yakın çevresini polisin ve ordunun en güçlü isimleriyle doldurmuştu. Mehmet Ağar, Necdet Menzir, Hayri Kozakçıoğlu, Ünal Erkan, Doğan Güreş gibi isimlerden oluşan bu kadroya "A Takımı" deniliyordu. Ağar, Çiller ailesiyle kurduğu yakın ilişki sayesinde A Takımı içinde hızla sivrildi.

Celal Adan, Bekir Aksoy[23] gibi isimlerden bir ekip kurdu ve Anayol hükümetinde Adalet Bakanlığı koltuğuna oturdu. Çok büyük bir sorun, orada kendisini bekliyordu.

Emniyet Müdürü olduğu dönemde yakalananlar, şimdi içeridelerdi ve cezaevlerini terör eğitim merkezine çevirdikleri söyleniyordu. Ağar, eski mücadelesine şimdi cezaevlerinde devam edecek ve gerekeni yapacaktı. Ağar'ın attığı ilk adımda cezaevleri ayağa kalktı. Eskişehir Cezaevi'ni devreye sokma kararı bir anda ortalığı karıştırdı ve

[23] Bu ekipte MHP kökenli Lokman Kondakçı, Mehmet Gül, Mustafa Çalık, Ramiz Ongun gibi isimler de yer aldı.

ülke, aniden bastıran açlık grevleri dalgasıyla sarsıldı. Ağar, yükselen tepkilere ve açlık grevlerine başta sert çıkıp taviz vermeye yanaşmazken, olayın boyutlarının büyümesi üzerine geri adım atmak zorunda kaldı. Ama kamuoyunun hedefi haline gelmişti bir kez...

Sonun başlangıcı da işte o döneme denk geldi. Kamuoyu, ilk kez çete adını o günlerde duydu. Güneydoğu'da ve Ankara'da zorla haraç toplayan Söylemezler diye bir çete yakalanmıştı ve işin ucunun, bazı üst düzey Emniyet görevlileri ile önemli siyasilere kadar uzandığı anlaşılıyordu.[24] Ancak soruşturma genişletilemeden Anayol dağıldı. Hatta Mesut Yılmaz, "Bir 10 günümüz daha olsa olayı çözebilecektik" dedi. O dönemde Ağar, Refah'la bir koalisyon için en istekli görünen DYP'lilerden biri oldu.

A Takımı'ndan Necdet Menzir, koalisyona karşı çıkıp istifa ederken, Ağar, Refah kanadıyla pazarlıkları yürütenler arasındaydı. Ve sonunda Refahyol hükümetinde İçişleri Bakanı oldu. Zamanla Ağar'ın parti içinde yükselen grafiği ve adının alternatif genel başkan olarak geçmesi, Çiller'i rahatsız etti ve DYP'de Genel İdare Kurulu'na aday bile olmadı. Çiller'den uzaklaşırken, Demirel'e yaklaştı.

1996'nın Eylül ayı başında Ağar, Ankara'da MİT Müsteşarı Sönmez Köksal, MGK Genel Sekreteri İlhan Kılıç, Genelkurmay İkinci Başkanı Çevik Bir ve Dışişleri Müsteşarı Onur Öymen ile bir yemek yedi ve bu yemek basına "Ağar'ın MİT'le barışma yemeği" olarak yansıdı. Bu yemekten sonra Ağar, Başbakan Erbakan'ın Libya gezisine onay vermeme kararıyla Refahyol'a muhalefeti ilan etti. Ancak, muhalefet saflarına geçer geçmez, sızdırılan bir ra-

[24] Çete 11 Haziran 1996'da Pozantı'da yapılan operasyonda Mehmet Faysal Söylemez, Mehmet Sena Söylemez, Üsteğmen Can Köksal ve Fevzi Şahin'in yakalanmalarıyla ortaya çıktı.

porla yıkıldı. Ağar'ı, çetenin başı olarak gösteren bu rapor, MİT içinden sızdırılmıştı. Devlet içindeki ekipler savaşı böylece açığa çıktı. Ardından gelen Susurluk kazasıyla bu savaş için gerekli deliller de ortalığa dökülüverdi. Ve Ağar, tartışmalar sonucu istifa ederek bir kez daha hedefteki adam durumuna geldi.

Susurluk kazasında Mehmet Ağar adı üç yerde geçiyordu:

– ÜÇ ÖZEL TİM ELEMANI: Susurluk kazasından sağ kurtulan DYP milletvekili Sedat Bucak'ın Özel Tim'den olan üç korumasının[25] daha önce Topal cinayetine karıştıkları öne sürülüyordu. İstanbul Emniyeti'nde bu soruşturma sürerken, Mehmet Ağar, İçişleri Bakanı olarak yetkisini kullanıp bu polislerin Ankara'ya getirilmesi talimatını vermişti. Sonra da polisler göreve iade edilip Bucak'a koruma olarak verilmişlerdi. Olay ortaya çıkınca İstanbul Emniyet Müdürü Yazıcıoğlu, Demirel ve Erbakan'a, "Bu işi 15 günde aydınlatırım" demiş; ancak Çiller'in emriyle yeni İçişleri Bakanı Meral Akşener tarafından apar topar görevden alınmıştı.[26] Daha sonra Topal cinayetinde kullanılan silahtaki parmak izinin Abdullah Çatlı'ya ait olduğu da ortaya çıkacaktı.

– ÇATLI'YA SİLAH RUHSATI: Susurluk kazasında Çatlı'nın üzerinde çıkan silahın ruhsatı, dönemin Emniyet Müdürü olarak Mehmet Ağar imzasıyla verilmişti. Bu belgede Çatlı'nın "Emniyet'te uzman olarak görev yaptığı" belirtiliyordu. Ağar, Emniyet'te böyle bir kadro bulunma-

[25] Ercan Ersoy, Ayhan Çarkın, Oğuz Yorulmaz.

[26] 5 Aralık 1996'da Kemal Yazıcıoğlu ile birlikte yardımcısı Bilgi Ünal ve Özel Harekât Daire Başkanı İbrahim Şahin de görevden alındı.

dığını, belgenin sahte olduğunu söyledi; "Sahte belgedeki imza da sahte olur" dedi. Ancak olayı soruşturan DGM savcısı,[27] imzayı incelettikten sonra el yazısının Ağar'a ait olmasının "kuvvetle muhtemel" olduğunu belirtti ve Ağar'ın dokunulmazlığının kaldırılması için fezleke yazdı; ancak Adalet Bakanı Kazan, fezlekeyi usulüne uygun hazırlanmadığı gerekçesiyle iade etti.[28]

– TOPAL'LA KOMŞULUK: Son ortaya çıkan haber ise, Mehmet Ağar'ın eşi ve çocuklarının İstanbul'da bir süre oturduğu evin, kumarhaneler kralı Ömer Lütfü Topal'la yan yana olduğuydu.[29] Ağar, taşındığında bu durumu bilmediğini söyledi. Bütün bu haberler ve her yeni gelişme Ağar'ın çevresindeki çemberi biraz daha daraltıyordu. Ve her seferinde durum daha da ciddileşiyordu.

Siyasetin aynı kulvarında uzun yıllar birlikte koşan iki eski deneyimli siyaset adamı varılan noktayı şöyle değerlendirdi:

İsmet Sezgin:

"Maalesef ciddi. Ağırbaşlı bir devlet geleneği bundan zarar görmüştür. Demokratik rejim bundan zarar görmektedir. Sonuçlanmadığı, bir yere bağlanmadığı takdirde bundan hükümet zarar görür, devlet de zarar görür, demokratik rejim de zarar görür, benim polisim de zarar görür."

---

[27] Ankara DGM savcısı Nihat Arttıran.

[28] Fezlekenin 13 Aralık 1996'da gönderilmesinden sonra DGM savcısı Arttıran, ağır bir eleştiri ile 16 Aralık'ta soruşturmadan çekildi.

Yeşilköy Dilkum Sitesi.

Nahit Menteşe:

"Mehmet Ağar arkadaşımız da meselenin aydınlanmasını en az benim kadar istiyor. Genel müdürlük yapmış bir şahsın çeteyle işbirliği yapmasını tasavvur edemiyorum. Böyle bir iddianın yapılmış olması gerçekten insafsızlıktır."

Nihayet Köşk'teki liderler zirvesine Başbakan Erbakan tarafından sunulan MİT'in Susurluk raporunda da Mehmet Ağar'ın adının geçtiğini Mesut Yılmaz açıkladı. Sonunda DYP'nin de sırtını dönmesiyle Ağar'ın dokunulmazlığının kaldırılması konusunda yol açılmış oldu. Ağar, eleştirileri yanıtlarken, "Sonunda hainlerle hain olmayanlar arasında kesin bir hesaplaşma olacak" diyor ve konuşursa neler olabileceği konusunda ipucu veriyor.

Ergenekon:
Darbeyi Çete mi Hazırladı?

Meclis Araştırma Komisyonu'nda Korkut Eken çok önemli bir açıklama yaptı ve Abdullah Çatlı'nın 1980 öncesinde de devlet tarafından kullanıldığını belirtti.[1] Bu, ülkenin yakın tarihinde olup bitenler açısından son derece ilginç bir ayrıntı. Bugüne kadar hep kuşkulanılan, ama bir türlü açıkça ortaya konamayan bazı senaryolar, bu açıklamayla gerçeğe dönmeye başlıyor.

Acaba yıllarca "karanlık eller" diye tanımlayıp durduğumuz, Türkiye'yi 12 Eylül'e sürükleyen güçler, bugün karşımızda gördüğümüz insanlar mı? Acaba onca kanı, bir darbeyi tezgâhlayabilmek için mi döktüler?

Şimdi mevcut kanıtları ortaya serip, olaya kuşbakışı bakmayı deneyeceğiz. İpuçları bir araya getirilince, bugün

---

[1] Eken TBMM Susurluk Komisyonu'na 27 Aralık 1996'da verdiği ifadede "Çatlı devlet için 1980 öncesinde de kullanıldı" dedi.

artık adlarını ezberlediğimiz insanların, 12 Eylül'e varmamızda nasıl bir rol oynadıkları bütün netliğiyle ortaya çıkıyor.

1 Mayıs 1977 geldiğinde Türkiye, Milliyetçi Cephe hükümeti yönetiminde karanlık bir dönemden geçiyor, işçiler meydanlarda muhalif sloganlar atarak yürüyorlardı. Karanlığı aşmak için, bir iktidar değişikliği için gün sayılıyordu. Ama bir anda, çevre binalardan gelen seslerle her şey altüst oldu. Bir anda karışmıştı Türkiye. Yine karanlık bir dönemin ortasında işçilerin doldurduğu meydanlar bir günde, bir anda boşalıvermişti. Geride 34 ölü ve yüzlerce yaralı bırakan 1 Mayıs katliamı hep bir sır olarak kaldı. Kimlerin ve neden bu katliamı gerçekleştirdikleri hiç anlaşılamadı.

Dönemin ana muhalefet lideri Bülent Ecevit, kanlı 1 Mayıs'ın üzerindeki gölgeleri şöyle anlattı:

"Bu ateşin nereden açıldığı belli olduğu halde, ateşi açanlar belli olduğu halde sorumluları bir türlü yakalanmadı. Biz bir araştırma kurulu kurmuştuk, fakat onun da önüne aşılmaz engeller çıkıyordu. Ben 1 Mayıs olaylarında çok kaygılandım. Ve daha önce Özel Harp Dairesi'nin sivil uzantıları üzerine aldığım bilgiler ışığında duyduğum kaygılarımı zamanın Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'e sözlü olarak ilettim. 'Elimde kanıt yok ama, bana öyle geliyor ki bu Özel Harp Dairesi'nin sivil uzantıları, onun içinde yer alan ömür boyu görevli birtakım siviller bunu yapmış olabilir' diye o konuda bilgilerimi kendisine aktardım.

1 Mayıs katliamından 10 gün sonra *7 Gün* dergisinde emekli Kurmay Yarbay Talat Turhan imzalı bir yazı yayımlandı. "İktidarların Çeteleşmesi" başlıklı bu yazı, 20 yıl sonra açığa çıkacak çeteleri ilk kez haber verirken, kontrgerilla örgütlerinin çalışma yöntemlerini de anlatıyor ve adeta olacakları önceden duyuruyordu:

"Kontrgerilla örgütleri, gerektiğinde terör ve siyasi cinayetlerle anarşiyi araç olarak kullanarak faşist askeri darbeler için ortam hazırlar ve bu suretle azgelişmiş ülke düzenlerinin emperyalist çıkarlara uyarlı şekle dönüştürülmesini sağlarlar."

Tarih, Yarbay Talat Turhan'ı yanıltmadı. O günden sonra olaylar bir çığ gibi büyümeye başladı. Ve ilk hedeflerden biri, 1 Mayıs katliamının faillerini araştıran CHP lideri Bülent Ecevit oldu. 1 Mayıs katliamından tam 28 gün sonra kurşunların hedefinde bu kez Ecevit'ler vardı.

Bülent Ecevit kendisine yönelen namluyu tutan elin nasıl sır olarak kaldığını şöyle anlatıyor:

"29 Mayıs 1977'de Çiğli Havaalanı'nda açık bir suikast girişimine hedef olduk. Eşim ve ben, havaalanı içine getirilen parti otobüsüne binerken kalabalığın içinde şimdi rahmetli olan Mehmet Isvan bize yardımcı oluyordu, otobüsün kapısından kalabalığın içinden eşimle beni otobüse çekmeye çalışırken bir silah patladı ve arkadaşımız yaralandı. Hastaneye geldiğimizde Mehmet'in durumunun kötü olduğunu öğrendik, çünkü o zamana kadar varlığı bilinmeyen içi zehirli maddelerle, kimyasal maddelerle dolu bir küçük füzeden isabet aldığını öğrendim. Ve bazı emniyet gö-

revlileri bu füzeyi doktorlardan almak istemişler ısrarla, fakat doktorlar vermemişler. Sonradan ben tabii o silahın izini sürmeye çalıştım, fakat aşılmaz engellerle karşılaştık. Ve o silahı kullandığı bilinen polis de serbest bırakıldı. Evvela böyle bir silahın Türkiye'de bulunmadığı söylendi. Biz aksini ispat edince 'Var ama çok olağanüstü durumlarda özel izinle kullanılır' dendi."

1977'ye kadar bireysel saldırılar ve adam öldürmeler şeklinde gelişen olaylar 1978'den itibaren Kahramanmaraş katliamı gibi kitlesel saldırılara dönüştü. Ve hemen ardından da seçilmiş hedeflere yönelik, büyük suikastler başladı. *Milliyet* Başyazarı Abdi İpekçi,[2] SBF Dekan Yardımcısı Prof. Ümit Yaşar Doğanay,[3] İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Cavit Orhan Tütengil,[4] TRT yapımcısı Ümit Kaftancıoğlu,[5] MC döneminin bakanlarından MHP'li Gün Sazak,[6] Maden-İş Genel Başkanı Kemal Türkler[7] ve 12 Mart'ın Başbakanı Nihat Erim[8] peş peşe öldürüldüler.

1978-80 arasındaki o üç yıl içinde Türkiye'nin kaderi değişti. 1978'e Ecevit hükümetinin barış ve değişim sloganlarıyla giren Türkiye, üç yılda faili meçhul cinayetler, vahşi saldırılar ve gözü kara suikastlarla bir askeri darbenin eşiğine gelmişti.

Sonraları çok aşina olacağımız bazı teşhisler ilk kez o günlerde söylenmeye başlandı. Sanki bir yerlerden bir işa-

---

2 1 Şubat 1979.
3 20 Kasım 1979.
4 7 Aralık 1979.
5 11 Nisan 1980.
6 22 Mayıs 1980.
7 20 Temmuz 1980.
8 19 Temmuz 1980.

ret verilmiş ve bazı karanlık eller önceden yazılmış bir senaryoyu sahnelemeye başlamışlardı. Ama kimdi senaryoyu yazan?... Hangi karanlık eller hangi rollerde oynuyorlardı?...

İşte bugün "Devlet, Çatlı'yı 12 Eylül öncesinde de kullandı" açıklamasıyla bu sorular aydınlığa kavuşuyor.

Artık açığa çıkan bu bağlantıyı Doğu Perinçek açıklıyor:

"MİT'le bunlar arasındaki bağlantı artık resmen kabul edilmiş durumda. Bunlar kimler tarafından seçildi, kim tarafından eğitildi, tabii ki bunu önümüzdeki dönemde ortaya çıkarmak mümkün. NATO kavrayışı içerisinde kontrgerillanın yanında birtakım sivil yan örgütler oluyor. Bu bütün NATO ülkelerinde var. Yani yan örgütler dediğim, Ülkü Ocakları, TİT, ETKO, İntikam Tugayları, İslami Cihat gibi çeşitli ırkçı ve şeriatçı örgütler NATO tarafından bu şiddet eylemlerinde kullanılmak ve sivillerin örgütlenmesi için kurulmuş. Yani Ülkü Ocakları'nın tepesindeki adamlar, bizim Abdi İpekçi'lerimizi, Doğan Öz'lerimizi katletti. Bu adamlar Kahramanmaraş katliamlarında, Çorum katliamlarında başrollerdeydi."

Darbe ortamının nasıl oluşturulduğunu ise Erol Mütercimler şöyle açıklıyor:

"Ülke 71'den sonra 12 Eylül'e kadar planlı programlı şekilde terörün, anarşinin içine sokuldu. Sonunda gelinen noktada, artık sokağa çıkamayan, can güvenliği olmayan, beş dakika sonrasından emin olamayan Türk halkı darbeyi, askerleri yalvaryakar ister

hale getirildi. Bu cinayetlerde kim kullanıldı? Abdullah Çatlı gibi, Oral Çelik gibi, Mehmet Ali Ağca gibi, Haluk Kırcı gibi daha bir yığın isim sayabiliriz. Bunun içinde polisler de var. Bunun içinde rütbeli insanlar da var ne yazık ki."

12 Eylül öncesinde ülkeyi istikrarsızlaştırarak bir darbeye zemin hazırlama planında bütün dikkatler MHP'nin ve ülkücülerin üzerinde toplanıyordu. Bülent Ecevit, Başbakanlığı sırasında, Genelkurmay Başkanı Semih Sancar'ın örtülü ödenekten Özel Harp Dairesi için büyük miktarda bir para istemesi üzerine böyle bir örgütten haberdar olmuş, araştırınca Özel Harp Dairesi'nin finansmanının Amerikalılarca karşılandığını ve ülkenin her köşesinde sivil kadrolar beslediğini öğrenmişti. O sivil kadroların kimlerden oluştuğunu ise Sarıkamış'taki bir yemekte yine tesadüfen öğrenecekti. O yemeği 40 Dakika'ya şöyle anlattı:

"Bir ilçeye gittiğimde oradaki askeri birliğin komutanıyla konuşuyorduk. Konuşmamız sırasında komutanın Özel Harp Dairesi'nde çalışmış olduğunu öğrendim. Ben de bir ara kim Özel Harp Dairesi'nde çalışmışsa birtakım bilgiler almaya çalışıyordum. Çünkü resmi kanallardan bilgi almak çok zordu. 'Hiç merak etmeyin, endişe edecek bir faaliyeti yoktur bu kurulun' dedi. Dedim ki, 'Benim Özel Harp Dairesi'nin kendisinden kuşkum yok, ama bunun sivil uzantısından ciddi kuşkum var' 'Hiç kuşkunuz olmasın' dedi. Ama 'Mesela' dedim, 'Bu ilçedeki MHP başkanı bu kurumun sivil uzantılarından biri olamaz mı' dedim. 'Öyledir ama çok iyi kimsedir' dedi."

Ancak Alpaslan Türkeş, partisinin buradaki rolünü kabul etmezken, kendilerinin de provokasyonlarla karşılaştıklarını belirtiyor ve çok önemli bir olaya[9] dikkat çekiyor:

"Bir gün bir masanın altında bomba patlıyor. Altı kişi ölüyor, yaralanıyor. Oradaki arkadaşlar, hemen nasıl oldu, ne oldu derken bir erle bir teğmeni şüpheli görüp yakalıyorlar. Onların bir şey koyduğunu görmüşler. Fakat bilahare bir kurmay albay gelmiş merkez komutanlığından, yani sıkıyönetimden geliyor, 'Onları bize teslim edeceksiniz' diyor. Edersiniz, etmezsiniz, baskıyla alıp götürmüşler. Tabii o durumda çok sıkıntılı hale düştük. Hemen Başbakan'dan randevu aldım, Başbakan'a olayı anlattım. Sayın Demirel dinledi, 'Fevkalade önemli bir konu bu. Araştıracağım' dedi. Not aldı. Bu olay da neticelenmedi."

Ortaya çıkan tabloya göre Türkiye'yi bir askeri darbeye sürüklemek için bir kargaşa ortamı yaratılmış ve devlete çalışan bazı kiralık katiller bu amaçla cinayet işlemişlerdi. Ancak maşalar ve maşaları kiralayanlar belliyse de maşaları kullananlar henüz açığa çıkmamıştı. Tam 13 yıldır bu konu üzerine araştırmalar yapan emekli deniz subayı Erol Mütercimler, sonunda çok ilginç bir örgütle karşılaştığını söylüyor. Mütercimler'e göre ülkeyi darbeye sürükleyen ve bugün "çete" diye anılan örgütün gerçek adı; Ergenekon:

"Ben de ilk kez bu örgütün adını öğrendiğimde şok oldum. Gerçek anlamda şok oldum. Çünkü o kadar

[9] Türk Ziraat Mühendisleri Birliği'ne 1979'da yapılan saldırı.

yıl yüzlerce insanla konuştum, ki ihtilalci darbeci subaylar çok büyük bölümü; ama bunu ilk ben emekli tümgeneral Memduh Ünlütürk'ten duyduğumda anlayamadım.

Mütercimler'e Ergenekon adlı bir üst örgütten ilk söz eden Tümgeneral Memduh Ünlütürk, 12 Mart döneminde işkenceli sorguların yapıldığı ve kontrgerilla kadrolarının ilk kez ortaya çıktığı Ziverbey Köşkü'nün komutanı olarak tanınıyordu. Ve yıllar sonra ilk kez kendisinin de içinde yer aldığı bir vatanseverler örgütünün ayrıntılarını anlatıyordu. Mütercimler, başta dinlediklerine inanamadı:

"Memduh Ünlütürk Paşa kendisinin de bu Ergenekon'un içinde olduğunu söyledi ve dedi ki, 'Ergenekon Genelkurmay'ın da, hükümetlerin de, bürokrasinin de herkesin üstünde bir örgüttür. Yasayla falan kurulmuş bir örgüt değildir. Bu, 27 Mayıs darbesinden sonra CIA, Pentagon tarafından kurdurtulmuş. Bunun içinde bulunan insanlar da buraya hizmet eden insanlardır. Ama bunlar vatana ihanet olsun diye hizmet etmezler. Biz vatanı kurtarıyoruz, vatana hizmet ediyoruz, vatana yararımız dokunuyor düşüncesiyle bu örgütün içinde yer almışlardır. Özellikle Amerika'da kontrgerilla eğitimi görmüş olan, bu kurslardan geçmiş olan generallerin bir bölümü yeri geldiğinde bu kontgerilla içinde yer alır. Sonuçta ben daha başka insanlardan Ergenekon'u araştırdığımda şunu gördüm: Bunun içinde subaylar var, emniyetçiler var, profesörler var, gazeteciler var, işadamları var, sıradan insanlar var. Bugün çeteler dediğimiz bu küçük birimler var ya, işte bu birimler Ergenekon'un içindeki birer

bölüm, birer parça. Adını saydığımız kişiler de Ergenekon adı verilen bu üst örgüt tarafından kullanılan tetikçiler."

Bülent Ecevit ise bu örgütlerin varlığını yıllar önce açıkladıklarını söylüyordu:

"Biz bunu 1977'de açıklamıştık. Tabii bunun adını Gladio adıyla değil, kontrgerilla adıyla da değil, bunu resmi adıyla açıklamıştık. Yani benzer uygulamaların değişik ölçü ve biçimlerde başka bazı Batı ülkelerinde de olduğu anlaşılıyor, ama bizde o yıllarda Emniyetin birçok eksiklikleri bulunduğu için bu olayların üstüne çok etkili biçimde yürünemiyordu. Bazı görev verdiğim kimseler de olayların üstüne bir noktadan sonra yürümediler veya yürüyemediler."

Erol Mütercimler de birçok kimsenin bunu bildiği kanısında:

"Bülent Bey kendi araştırmalarında bu Ergenekon'un ne olduğunu gördü. Bırakın siz onu, Turgut Özal'a, bir suikast girişimi yaşandı, ki Cumhuriyet tarihinde tanıdığım en gözü kara, daha doğru deyimiyle en deli cesareti olan Cumhurbaşkanlarından birisiydi, bu yadsınmaz bir gerçek. Kendisine yapılan suikastı araştırdığında ne dedi? 'Bir örgüte geldim çakıldım.' İşte bu örgütün adı Ergenekon."

Turgut Özal suikastı, Ecevit'e Çiğli'de düzenlenen suikasttten sonra, nedeni ortaya konamayan bir saldırı olarak dosyasına kaldırılmıştı. Silahı ateşleyen ülkücü Kartal De-

mirağ, ifadesinde bazı komando kamplarında askeri şahıslardan gerilla eğitimi aldığını açıkladı. Cumhurbaşkanı Özal'ın olayı soruştururken, suikastın ardındaki gücün kim olduğu konusunda bir noktaya kadar geldiği ve o noktada gerçeği anlayınca "Madem öyle, kalsın" dediğini ölümünden sonra kardeşi Korkut Özal açıklayacak ve "Bunun ne olduğunu ağabeyim müsaade etmediği için açıklayamam" diyecekti. Ergenekon'un sırrı böylece yine çözülememiş oluyordu. Ta ki Susurluk kazasına kadar.

Devletin kullandığı ülkücü tetikçiler, onların yarattığı terör ortamı, uluslararası istihbarat örgütlerinin teşvikiyle darbeye sürüklenen bir ülke, o ülkenin suikaste uğrayan başbakanları, o başbakanların bir türlü tamamlayamadıkları soruşturmalar. İşte Türkiye 12 Eylül'e böyle sürüklendi. Peki tüm bu senaryoda figüran rolü oynayanların işlevi neydi? Abdullah Çatlı'nın, MİT tarafından 1980 öncesinde de kullanıldığının Meclis Susurluk Komisyonu'nda açıklanmasından sonra bütün gözler şimdi bu soruya çevrildi. Biz de 12 Eylül'e giden o kritik üç yıl içinde meydana gelen bazı çok önemli olaylarda bugünün tanıdık isimlerinin izini sürdük.Ve inanamayacağınız bir manzarayla karşılaştık. Devleti "kullandık" dediği isimler, dönemin en kanlı eylemlerine imza atmışlardı.

Türkiye'yi 12 Eylül'e götüren çoğu olayın yapıtaşlarında dört önemli ismin imzası var: Abdullah Çatlı, Mehmet Ali Ağca, Haluk Kırcı ve Oral Çelik. O kanlı üç yılın en önem-

li suikastlerinde, saldırılarında, eylemlerinde hep bu dört isim ön plana çıkıyor. Bu dört ismin dördü de ülkücü. Hepsi polisçe aranan adamlar. Hepsi birbirini tanıyor. Ve asıl ilginci, bugün hepsinin devletle ilişkisi olduğu anlaşılıyor. Peki devlet o dönemde Çatlı'ları kullandıysa, hangi olaylarda kullandı?... Çatlı ve arkadaşlarının içinde yer aldığı olayların bir dökümü, bu konuda inanılmaz bir manzara ortaya koyuyor.

İşte devletin resmi raporlarına göre 1980 öncesinde dörtlü çetenin adının karıştığı önemli olaylar:

OLAY 1
16 MART 1978: İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ KATLİAMI

12 Eylül öncesinin en kanlı olaylarından biri 1978 yılı Mart ayında İstanbul Üniversitesi'nde yaşandı. Çete, kanlı bir dönemin açılış bombasını üniversite önünde patlattı. 16 Mart günü sol görüşlü yüze yakın öğrencinin üzerine bomba atıldı, kurşun yağdırıldı: Sonuçta 7 öğrenci öldü,[10] 47 öğrenci yaralandı. Olayın tanıklarından biri de o dönem askeri öğrenci olarak İstanbul Üniversitesi'nde okuyan Erol Mütercimler'di:

"O gün yağmurlu bir gündü. Laboratuvardan çıkıp merkez binaya geldiğimde, bütün o yağmur sularının kan deresi olarak aktığını gözlerimle gördüm. 16 Mart onun için gözümün önünden hiç gitmiyor."

[10] Cemil Sönmez, Baki Ekiz, Ahmet Turan Özer, Murat Kurt, Abdullah Şimşek, Hatice Özen, A. Hamit Akıl.

Olayın sorumlularının hiçbiri yakalanamadı. Bombayı hazırlayanların kimliği ise yıllar sonra ortaya çıktı. Asıl fail; Korkut Eken'in "80 öncesi de kullandık" dediği Abdullah Çatlı'ydı. Çatlı, 1977 Ekiminden, 1978 Şubatına kadar Ülkü Ocakları Derneği şube başkanıydı. MHP'li Ali Yurtaslan'ın itiraflarına bakılırsa, bu dönemde yüklüce bir miktar patlayıcı edinmiş ve bunlardan 4-5 tanesini Ülkü Ocakları'nın İstanbul teşkilatına bırakmıştı. Bu TNT kalıplarından bir tanesi dernekte yapılan aramada ele geçirilmişti. İşte 16 Mart katliamında üniversite öğrencilerinin üzerine atılan bombanın da o kalıplardan biri olduğunu Çatlı, Ali Yurtaslan'a söylemişti.

Erol Mütercimler olaydaki isimlerin daha ilginç bağlantılarına da dikkat çekiyor:

> *"Mahkeme tutanaklarında Abdullah Çatlı'nın katliam günü İstanbul'da görüldüğü, bırakın onu, 250 adet TNT'yi buraya getiren kişi olduğu söyleniyor. Yine mahkeme tutanaklarından söylüyorum: Yüzbaşı Mehmet Ali Çeliker diye bir isim görüyoruz. Bu yüzbaşının TNT'leri bu grup içinde bölüştürdüğü söyleniyor. Oktay Engin adı var. 16 Mart'tan sonra adı geçiyor. Oktay Engin adı bizim belleklerimize ne getiriyor? Selanik'te Atatürk'ün evine bomba atan MİT provokatörü.*

OLAY 2
24 MART 1978: DOĞAN ÖZ CİNAYETİ

Bir türlü aydınlatılamayan siyasi cinayetlerin ilk kurbanı bir cumhuriyet savcısıydı. Hem de sıradan bir savcı değil.

Ankara Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Doğan Öz, kontrgerilla-MHP ilişkisini ilk araştıran savcıydı. Soruşturduğu bazı münferit olayların sorumluluğunun devlet içinde üst makamlara kadar tırmandığını saptamış ve bu sırrı o günlerde eşi Sezen Öz ile paylaşmıştı. Sezen Öz anlatıyor:

"Bunu fark ettiği andan itibaren çok huzursuz oldu, ama bana şöyle bir ifadesi oldu: 'Gerçekten çok korkmaya başladım. Yani şimdiye kadar birçok olayda meslek dolayısıyla geçirdiğim tehlikeler oldu. Fakat bu boyutta bir tehlikeyi ilk kez hissediyorum ve ürperiyorum ama bunun üzerine gidilmesi gerekiyor. Cumhuriyeti tehdit eden ölçüde bir tehlike varittir ve cumhuriyetin savcısı bunu önlemek zorundadır' "

Doğan Öz, 1978'in Ocak ayında yaptığı bu konuşmadan sonra, kontrgerillayla ilgili bir dava açma hazırlığına girişti. Başlatacağı büyük soruşturmanın bir ön çalışması olarak kısa bir rapor da yazdı. O raporda aynen şöyle diyordu:

"Şiddet olayları, anarşik eylemler olarak nitelendirilebilecek kadar basit değildir. Amaç, demokrasi umudunu yok etmek; onun yerine faşist düzeni gündeme getirmek ve bütün unsurlarıyla yürürlüğe koymaktır. Böylece ABD ve çokuluslu ortaklıklar, Ortadoğu sorununu büyük ölçüde çözmek amacını gütmektedirler. Bize göre bu sonuca ulaşmada CIA, kontrgerilla gibi gizli örgütlerin yönlendirmesi vardır. Bu örgütler devlet aygıtını geniş ölçüde kendi amaçlarına uygun şekle dönüştürerek demokrasi düşmanı akımları iktidar yapmayı öngörmüşlerdir. "

Öz, raporunda, ABD yararına çalışan bazı gizli örgütlerin, devlet aygıtını da kullanarak demokrasiyi yok etmeye ve faşist bir düzeni yürürlüğe koymaya çalıştıklarını açıkça söylüyordu. Doğan Öz'ün raporundan, günümüze ışık tutan daha önemli satırlar ise şunlardı:

"Bütün bu çalışmalar içinde askeri ve sivil güvenlik güçleri vardır. Kontrgerilla, Genelkurmay Harp Dairesi'ne bağlıdır. Sivil güvenlik güçleri içinde de MİT elemanları ve 1. Şube görevlileri kullanılmaktadır. Bütün bu çalışmalar MHP ve onun kadrolarınca yönetilmektedir. Bu genel çerçevede cinayetleri, şiddet ve anarşik eylemleri daha iyi anlamak olasıdır. Konuya bu kapsamda yaklaşılmadıkça anarşi eylemlerini kaynağında kurutmak olanak dışı olduğu gibi demokrasiyi tek seçenek olmaktan çıkartarak bütün kurumlarıyla faşizmi kökleştirmek de gündeme gelecektir. Durum bütün açıklığı ve acılığıyla ve saygıyla sunulur."

Bugün Susurluk sonrası gözler önüne serilen ilişkiler ağı, tam 20 yıl önce bir cumhuriyet savcısının yazdığı kısa bir raporla açıkça ortaya konmuştu. Savcı Doğan Öz, raporunda kontrgerilla olarak Genelkurmay Harp Dairesi'nin adını veriyordu. Ve bu raporu, yine o günlerde bu dairenin faaliyetlerinden yeni haberdar olan Başbakan Ecevit'e ulaştırdı.

Ancak Bülent Ecevit o günlerde bu olayın üstüne yürüyemedi. Nedenini şöyle anlattı:

"Ayrıntıları hatırlamıyorum ama o zaman o tür bilgiler rahmetli Doğan Öz'den de gelmiştir. Başka görevlilerden de gelirdi. Biz de üstüne yürümeye çalışırdık.

O arada tabii biz bütün bu olayların üzerine yürümeye çalışırken bazı ciddi engellerle karşılaşıyorduk. Bu engellerden bazıları görünmez engellerdi. Mesela Genelkurmay Başkanı'nın bile göremediği engellerdi. Belli bir organizasyon olduğu belliydi..."

Ecevit, kendisinin de dehşet içinde haberdar olduğu bu örgütlenmenin üzerine gidemeyecek ve hiçbir adım atamadan devrilecekti. Doğan Öz ise bu raporu yazdıktan iki ay sonra, raporunda sözünü ettiği çetenin bir saldırısının kurbanı olacaktı.

Eşi Sezen Öz, Doğan Öz'ün öldürülüş nedeninin, devletin ilişkiler ağını sergileyen o rapor olduğuna inanıyor:

"Evet, olayların üzerine gitmek çabası hissedilmiştir ve ölüm fermanının o zaman verildiğini düşünüyorum. Rapor kendisi öldürüldükten sonra çekmecesinde bulundu. Ve ben eşimin, o nedenle öldürüldüğünü düşünerek raporu dönemin başbakanı sayın Bülent Ecevit'e o acılı günlerde ulaştırmayı uygun gördüm. Amacım, Doğan'ı katleden güçlerin çok farklı noktalarda bulunduklarını ve kendisinin de böyle bir tehlikeye hedef olabileceğini ve tedbirli olmasını bir anlamda uyarma amacıyla kendisiyle görüşme talep ettim. Ve raporun bir suretini kendisine o zaman götürdüm. Kendisi beni dinledi ve not aldı."

Doğan Öz cinayetinin sanığı İbrahim Çiftçi askeri mahkemede yargılandı. Bütün tanıklar ve kanıtlar aleyhineydi. Ancak Çiftçi'nin avukatı Can Özbay'ın mahkemeye verdiği bir dilekçede, müvekkilinin Milli Savunma Bakanlığı'nda dosyasının olduğunu belirtmesinden sonra Çiftçi hakkın-

da verilen idam kararı Askeri Yargıtay'da tam dört kez bozuldu.[11] Sonunda askeri mahkeme ilginç bir karar verdi ve şöyle dedi:

"Sanık Çiftçi'nin Doğan Öz'ü taammüden öldürdüğü mahkememizce sabit görülmüştür. Ancak Askeri Yargıtay Daireler Kurulu kararına direnilemeyeceğinden, sanık Çiftçi'nin beraatine karar verilmiştir."

Mahkeme, sanığın suçlu olduğunu kabul ediyor, ama beraat veriyordu. Ve akla, elbette suç ortaklarının devlet içinde olduğu iddiası geliyordu.

Doğu Perinçek bu iddiayı daha ileri götürüyor:

"Ortak suçları var. Ortak suçlar yüzünden Abdullah Çatlı'ların eli kuvvetli. 'Bizim üzerimize gelemezsiniz, çünkü bu suçları beraber işledik' derler. Ve hakikaten üzerlerine gidilmemiştir. Bir İbrahim Çiftçi dört kez idama mahkûm edilmiştir, dört kere bozulmuştur idam. Abdullah Çatlı'lar ellerini kollarını sallayarak ağır idamlık suçlar işledikleri halde dolaşabilmişlerdir."

Sezen Öz ise, "Olayların üzerine o esnada daha yoğun gidilmesi gerektiğini düşünüyorum. Gidilmediği için cesaretleri daha çok arttı" demekle yetiniyor.

[11] Doğan Öz'ün avukatı Veli Devecioğlu Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nden İbrahim Çiftçi hakkında verilen idam kararının Askeri Yargıtay'da bozulmasından sonra soruşturmanın bu doğrultuda genişletilmesini istedi. Mahkeme uygun görmedi.

OLAY 3
11 TEMMUZ 1978: BEDRETTİN CÖMERT CİNAYETİ

11 Temmuz 1978 günü Ankara Gaziosmanpaşa'da Hacettepe Üniversitesi Sanat Tarihi Kürsüsü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Bedrettin Cömert öldürüldü. Balistik muayene sonuçlarına göre, Bedrettin Cömert'i vuran silah daha pek çok olayda kullanılmıştı. Katillerin ülkücü oldukları ve cinayetten sonra Almanya'ya kaçtıkları belirlendi. Olayın baş aktörlerinden birini bugün kamuoyu çok yakından tanıyor: Ankara 5. Sulh Ceza Mahkemesi'nin Cömert cinayetiyle ilgili olarak gıyabi tutuklama kararı verdiği isim Abdullah Çatlı idi.

OLAY 4
10 AĞUSTOS 1978: BALGAT KATLİAMI

Ülkücü Gençlik Derneği yöneticisi Ali Yurtaslan itiraflarında, Abdullah Çatlı'nın derneğin şube başkanı olduğu dönemin "kahve taramaları dönemi" olarak adlandırılabileceğini söylüyordu. İşte ünlü Balgat katliamı da o döneme denk gelmişti. 1978 yılının 10 Ağustos günü Balgat'ta solcuların gittiği kahvehaneler tarandı ve 5 kişi öldü, 14 kişi yaralandı. Olayla ilgili olarak yakalanan Mustafa Pehlivanoğlu'nun askeri savcılığa verdiği ifadede yine Abdullah Çatlı'nın adı vardı.

1980 öncesi de devlet tarafından kullanıldığı açıklanan Çatlı hakkında Pehlivanoğlu'nun söyledikleri şunlardı:

"Genel Merkez'de Abdullah Çatlı'nın emrindeydik. Hepimiz O'nun emrinde öldürme ve yaralama eylemlerini gerçekleştirdik. Benim karıştığım Balgat olayı, Çatlı'nın emriyle gerçekleştirildi. Olayda kullanılan 12'li Baretta tabancayı Abdullah'tan aldım. Silahları İsa Armağan Niğde'den getirerek Abdullah'a veriyor, Abdullah da örgüte dağıtıyordu. Balgat olayından sonra yakalanmamızın ardından İsa Armağan'ın bir arkadaşı 3.5 milyon lira parayı Abdullah Çatlı'ya götürerek bizim serbest bırakılmamızı sağlamasını istemiş. Ancak Çatlı İstanbul'a yerleşip o parayla kuyumcu dükkânı açmış."

Bunun üzerine Mustafa Pehlivanoğlu serbest kalamadı ve Balgat katliamı davasında mahkûm olup idam edildi. Katliama adı karışan diğer bir isim olan Haydar Şahin ise "konuşamadan" öldürüldü. Asıl emirleri verdiği söylenen Abdullah Çatlı hakkında ise nedense hiçbir işlem yapılmadı.

OLAY 5
9 EKİM 1978: 7 TİP'LİNİN ÖLDÜRÜLMESİ

9 Ekim 1978 geceyarısı Ankara Bahçelievler'de Türkiye İşçi Partili 7 genç katledildi. Bahçelievler, MHP'nin karargâhı olarak bilinen bir semtti ve olayın sorumlusu olarak yakalanan Haluk Kırcı da bir ülkücüydü.

Kırcı, 12 Eylül'den sonra Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'na verdiği ifadede TİP'li gençleri kendisinin öldürdüğünü itiraf ederken, yine o tanıdık isme atıf yapıyordu. Kır-

cı'nın ifadesine göre TİP'lilerin ölüm emrini veren "Büyük Reis" Abdullah Çatlı idi. Çatlı, hem Kırcı'yı olay yerine arabasıyla götürmüş hem TİP'lileri bayıltmak için eter vermiş hem de katliam bittikten sonra kullanılan silahı teslim almıştı. Emniyet Genel Müdürlüğü'nün Susurluk olayından sonra hazırladığı raporda, "Abdullah Çatlı'nın Bahçelievler'de 7 kişinin öldürülmesi olayında bulunduğunun belirlendiği" açıkça belirtiliyordu. 7 TİP'li cinayeti Büyük Reis ve çetesinin en büyük eylemlerinden biriydi. Haluk Kırcı, 1996'da yakalanıp Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldü; ancak hakkında mahkûmiyet kararı olmasına rağmen, üç polisin yardımıyla Türkiye'nin en iyi korunan Emniyet binasından kaçırılarak salıverildi.[12]

OLAY 6
1 ŞUBAT 1979: ABDİ İPEKÇİ CİNAYETİ

Türkiye'nin uzlaşmacı yaklaşımıyla tanınan etkili kalemi Abdi İpekçi, 1 Şubat 1979 günü evine giderken pusuya düşürülerek öldürüldü. Cinayetten beş ay sonra Mehmet Ali Ağca, İpekçi'nin katili olarak yakalandı ve ölüm cezasına çarptırıldı. Ancak hüküm kesinleştiğinde Ağca yurtdışındaydı. Çünkü Türkiye'nin en iyi korunan askeri cezaevinden bir gece kaçmayı başarmıştı.[13] Bu kaçışın nasıl gerçekleştiği yıllar yılı sır olarak kaldı. Yıllar sonra bir ülkücü, savcılık ifadesinde, Ağca'nın hapisten kaçırılması

[12] 25 Ocak 1996'da İstanbul'da yakalandı. Asayiş Şube Müdürü Sedat Demir ve Emniyet Amiri Mehmet Aslan Ünal'ın organizasyonu ile 1 Şubat 1996'da kaçırıldı.
Maltepe Askeri Cezaevi'nden 23 Kasım 1979 tarihinde kaçırıldı.

eylemini Abdullah Çatlı ve Oral Çelik'in organize ettiklerini söyleyecekti.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün "Çatlı raporu"na göre de İpekçi'nin öldürülmesi sonrasında Ağca, Çatlı'nın evinde kalmış ve yine Çatlı'nın Nevşehir'den temin ettiği sahte pasaportla yurtdışına çıkmıştı. Sıkıyönetim Askeri Savcılığı kayıtlarında, Çatlı'nın adı Ağca'nın suç ortağı olarak geçiyordu.[14]

Hedef olarak Abdi İpekçi'nin seçilme nedenini Doğu Perinçek şöyle anlattı:

"Bunların planlı olarak yapıldığı çok açık. Yoksa Abdi İpekçi kimin, niye hedefi olsun?... Abdi İpekçi seçilmiş hedef. Kontrgerilla teorisinde 'seçilmiş hedefler' deniliyor bunlara. Yani bütün toplumu sarsacak birtakım önemli insanların ortadan kaldırılması...

Peki nasıl oldu da, İpekçi suikastının sanığı, bir askeri cezaevinden kolayca kaçabildi; Papa suikastının kilit isimleri[15] Avrupa'da yıllarca serbestçe dolaşabildiler?

Mahir Kaynak, bu soruyu yanıtlarken, 80 öncesi ülkücüleri kullananın sadece Türk istihbaratı olmadığını öne sürüyor:

"Bu insanların yurtdışında uzun bir süre, hatta kısa bir süre, yabancı servislerin kontrolü dışında yaşamaları mümkün değildir. Kendileri aranan kişilerdir.

---

[14] Ağca "Çatlı şefimizdi" dedi. Güneri Cıvaoğlu, *Durum*, 2 Şubat 1997, Kanal D.

[15] Ağca 26 Kasım 1979'da *Milliyet* gazetesinin bulunduğu sokaktaki bir çöp bidonuna "Papa'yı vuracağını" yazan bir not bıraktı. İpekçi'yi öldürmek nedeniyle yargılandığı askeri mahkemede 28 Nisan 1980'de gıyabında ölüm cezasına çarptırıldı. 13 Mayıs 1980'de de Papa'ya suikast düzenledi.

Aranan kişiler olmasa bile kimlikleri bellidir ve o ülkelerde hiçbir şey başıboş değildir. Öyle tahmin ediyorum ki bu kişiler büyük ölçüde yabancı servislerin kontrolüne girdiler. Böylece çete dediğimiz olgunun içine bir dış boyut eklenmiş oldu. Büyük ölçüde CIA'nın bu işin içerisine girdiğini kabul etmek lazım."

Türk ülkücülerinin CIA bağlantılarını araştıran Fransız gazeteci Jean Marie Stoerkel de "Saint Pierre'in Kurtları" kitabında Abdullah Çatlı'nın yabancı istihbarat örgütleriyle ilişkilerini ortaya koyuyordu. Stoerkel ATV'ye Ağca'nın hapisten kaçırılmasında Çatlı ve CIA'nın işbirliği yaptıklarını da açıkladı. Stoerkel araştırmaları sırasında Çatlı'nın, Interpol tarafından aranmakta olduğu 1982 yılında İtalyan Gladio örgütünün bir ajanı ile birlikte Amerikan koruması altında Miami'ye giriş yaptığını da ortaya çıkarmıştı. Fransız gazeteci, bir duruşma sırasında Çatlı'ya "Amerika'ya nasıl bu kadar kolay girdin?" diye sormuş ve şu yanıtı almıştı:

"Ortalığı karıştırma. Bizi o kadar çok gizli servis kullanmak istedi ki tahmin edemezsin."

O dönemde Çatlı ile birlikte Avrupa'da eylemler yapan bir diğer ülkücü ise İpekçi suikastının kilit isimlerinden Oral Çelik'ti. Ağca'nın suç ortağı olduğu söylenen Çelik, Avrupa'da uyuşturucu kaçakçılığından yakalanıp hapis yatmıştı. 1996'da kendinden emin gülümseyen bir çehreyle, kendi isteğiyle Türkiye'ye iade edildi. Avukatları, Oral Çelik'in mahkûmiyetini gerektirecek bir dava olmadığı inancındaydılar.

Oysa Çelik'in Malatya'da süren bir öldürme davası vardı.[16] Ancak öldürülen öğretmenin avukatı Aysel Bulut'a göre, her ne olduysa olmuş ve Oral Çelik'in cinayet dosyası, delilleriyle birlikte ortadan kaybedilmişti. Sıkıyönetim "Dosyayı Emniyet'e yolladık" diyor, Malatya Emniyet Müdürlüğü ise "Dosya bize gelmedi" yanıtını veriyordu.

Sonunda beklenen oldu ve Talat Turhan'ların, Doğan Öz'lerin uyardıkları gibi 12 Eylül darbesi geldi. Ama çetenin işi bitmedi. Aynı isimler, yeni rollerle, yine devlet tarafından göreve çağrıldılar. Hem de 12 Eylül öncesi karıştıkları olaylardan ellerine kan bulaştığı halde. Erol Mütercimler, "Ergenekon isimli bu örgüt, bugün aynı deşifre olmuş isimleri niye kullanıyor?" sorusunu şöyle yanıtladı:

"Amatörlükten bu bir. İkincisi çıkar ilişkileri var artık. Çıkar ilişkileri öyle iç içe geçmiş ki geri dönülemez bir yola gelinmiş. Herkes herkesin kimliğini o kadar biliyor ki, tasfiye etme şansları kalmamış."

Ama şimdi Türkiye, son 20 yılın hesabını soruyor.

Doğu Perinçek bu hesabın nasıl sorulacağını şöyle anlatıyor:

"Bugün Türkiye şunu soracak: '1980 öncesinde kimi nerede kullandınız, gelin bakalım. MİT'in şefi... Bunun hesabını vermek zorundasınız' Sorgular ya-

[16] Oral Çelik, Öğretmen Nevzat Yıldırım'ı 7 Haziran 1979'da Malatya'da öldürmekten Malatya Ağır Ceza Mahkemesi'nin E:1989/182 sayılı davasında sanık olarak yargılandığı davadan da kanıt yetersizliği nedeniyle beraat etti.

pılması lazım. Dava açılması lazım. Savcıların bu olayları seyretmesi de büyük sorumsuzluktur. 1980 öncesinde kim kullandıysa onlar hakkında dava açacağız. Bu üç günlük soruşturmayla ortaya çıkar."

Erol Mütercimler ise, bürokratik oligarşi tasfiye edilmeden bu hesabın sorulamayacağını vurguluyor:

"Devlet denilen aygıtın üzerinde hiçbir güç olamaz. Parlamentonun üzerinde hiçbir güç olamaz. Tekrar söylüyorum: Kurumlar ve kuruluşlar bizim. Yani MİT bizim. Genelkurmay Başkanlığı bizim. Adalet Bakanlığı, mahkemeler bizim. Bankalar bizim, her şey bizim. Çünkü bir devlet, kurumlarıyla, bürokrasisiyle var olacak. Ancak bürokrat oligarşisi kurulmuşsa bir ülkede bunun tasfiye edilmesi gerekiyor. Bunu da kim yapacak? İşte bunları devletin başındaki insanlar yapacak. Görüyoruz ki, bu devletin başında bulunan birtakım insanlar bu örgütlerin içinde değiller. Örgütlerin içinde olmayan insanlar işte bu tasfiyeleri yapabilirler. Ve bunların da boyunlarının borcu olduğuna inanıyorum. Bunların görevlerinin bu olduğuna inanıyorum ki, en azından onların çocukları, torunları da bu ülkede yaşayacaklar. Bu ülkedeki küçük çocuklara, torunlara yani çocuklarımıza karşı bir borcumuz var. O da temiz bir ülke teslim etmek."

Türkiye'nin karşı karşıya olduğu tabloyu bu ülkenin Doğan Öz gibi cesur savcıları, Talat Turhan gibi gözü pek askerleri, Cevat Yurdakul gibi dürüst polisleri, Uğur Mumcu

gibi yürekli gazetecileri daha 20 yıl önce gözler önüne sermişlerdi. Onlara sahip çıkamadık ve tam 20 yıl kaybettik. Dün Doğan Öz'e sahip çıkmayanlar bugün, "Neden bizde cesur bir savcı çıkmıyor?" diye yakınıyor. Bir 20 yıl daha kaybetmemek için bugün olanca gücümüzle uğraşıp Türkiye'yi bu karanlık çetenin elinden kurtarmak zorundayız.

Bütün ihtiyacımız biraz cesaret.

Biraz daha cesaret.

Mumcu'nun Çete Dosyası

24 Ocak, gazeteci Uğur Mumcu'nun katledilişinin yıldönümü. O, 20 yıl önce yazdığı bir yazıda, "Bir gün" demişti, "sesimiz hepinizin kulaklarında yankılanacak. Ey halkım. Unutma bizi."

Geçen yıllar içinde Mumcu unutulmadı. Hatta tersine, özellikle Susurluk kazasıyla çetenin ortaya çıkmasından sonra Mumcu'nun ve yazılarının değeri bir kez daha anlaşıldı. Onun iğneyle kuyu kazarcasına yaptığı titiz araştırmalarda, bu çetenin izini yıllar öncesinden yakaladığı, isim isim ortaya koyduğu, aralarındaki bağlantıları yerli yerine oturttuğu görüldü. Öldürülmese, belki de Susurluk kazasından yıllar önce, bugünkü manzarayı olanca netliğiyle gözler önüne serecekti. Katlederek engellediler. Ancak geride binlerce yazıda, yüzlerce isim ve belge kaldı. Ölüm yıldönümünde Uğur Mumcu'yu bir kez daha saygıyla anar-

ken, O'nun kaleminden bugüne yeniden bakmaya çalışacağız.

Bu yazıları yakınlarının ve yetkililerin anlattıklarıyla birleştirince, Mumcu'nun çeteyle nasıl amansız bir savaş verdiğini bir kez daha hayretle göreceksiniz. Ve ister istemez, siz de bizim gibi soracaksınız:

Acaba, Mumcu, peşine düştüğü çetenin kurbanı mı oldu?

Uğur Mumcu; *Cumhuriyet* gazetesinde günlük köşe yazıları yazmaya 1975 yılında başladı. Askerliğini "sakıncalı piyade" olarak yaptıktan sonra bir daha üniversiteye dönmemiş ve gazeteciliği seçmişti. 12 Mart'ı, askeri mahkemeleri ve cezaevini görmüştü. Şimdi yaşadıklarının hesabını, kalemiyle soracaktı. Kalemi eline aldığı yıl, bu hesabın peşine düştü:

> *"Geçmiş cinayetleri kolaylıkla unutan bir toplum, bundan sonra dökülecek kanların da sorumluluğuna ortak oluyor demektir. 12 Mart öncesi öldürülen gençlerin katilleri neden mahkeme önüne çıkarılmamıştır? Hangi yaşadışı emir bu insanları devlet mahzenlerine yollamıştır? Unutuldu bütün bunlar. Şimdi toplum olarak yeni darboğazlara sürüklenmekteyiz. Aynı olaylar, bu kez başka adlarla, yeniden yaşanacak gibi görünmektedir."*[1].

Mumcu'nun sözünü ettiği olaylar, gerçekten de bu yazıdan bir süre sonra patladı. Cephe hükümetlerinin işbaşı

[1] *Cumhuriyet*, 27 Nisan 1975.

yapmasıyla Türkiye'de adeta adı konmamış bir iç savaş başladı. Terörün ilk bir yıldaki bilançosu 100 ölüyü buluyordu. 1978'de Ecevit Hükümeti'nin kurulmasından itibaren terör bir anda çığ gibi büyüdü. Daha kitlesel ve belirli hedefleri vurmaya başladı.

Önce Yükseliş Koleji,[2] sonra da İstanbul Üniversitesi[3] önünde patlayan bombayla ortalık karıştı. Bugün yıllar sonra o bombaları hazırlayanların adları, "çete elemanı" olarak karşımıza çıkıyor. O gün bu ilişkiler ağının üzerine giden ve kontrgerillayla ilgili bir dava dosyası hazırlayan Ankara Savcı Yardımcısı Doğan Öz de öldürüldü.[4] Ve Mumcu, dostu Doğan Öz'ün öldürülmesinden dört gün sonra şu satırları yazdı:

"Bu olaylar nedeniyle öğreniyoruz ki, örneğin Yükseliş Koleji'ne atılan bomba Amerikan yapısıdır ve Silahlı Kuvvetler'de kullanılmaktadır. Bu bomba, başlı başına bir ipucu sayılmaz mı? Silahlı Kuvvetler'de kullanılan bir bombanın nasıl ve ne yolla ele geçtiği araştırılırsa, buradan bâzı örgütlerin parmak izlerine de ulaşılır. Emniyet örgütü, Jandarma Komutanlığı, MİT, tek yanlı koşullandırmalarla yönlendirilmiştir bugüne dek. Hükümetin güvenoyu almasından sonra hemen bu işlere el atması gerekmez miydi? Kontgerillanın üzerine gitmeyeceksiniz, MİT'e ilişmeyeceksiniz. MC damgalı emniyet müdürlerine dokunmayacaksınız, peki o zaman nasıl önleyeceksiniz anarşiyi."

---

2 15 Aralık 1977

3 16 Mart 1978.
24 Mart 1978.

O dönemde Uğur Mumcu elindeki bilgi ve belgeleri Ecevit Hükümeti'ne aktardı. Köşesinde de yazdığı kışkırtıcı ajanların listesini,[5] kontrgerilla talimnamelerini Ecevit'e verdi. Ama yine hiçbir işlem yapılmadı. Hükümet, bir türlü olayların üzerine yürüyemezken, 1979 Şubatında Türkiye'yi olduğu kadar Uğur Mumcu'yu da sarsan bir kara haber geldi:

Milliyet gazetesi Genel Yayın Müdürü ve Başyazarı Abdi İpekçi öldürülmüştü. Bu haberden sonra Uğur Mumcu olayın peşine düştü. Meslektaşı İpekçi'ye düzenlenen suikasti yıllarca araştıracak, olayda rol oynayan isimlerin ve ilişkilerin üzerine cesaretle yürüyecek ve sonuca yaklaştığı bir sırada İpekçi'yle aynı kaderi paylaşmaktan kurtulamayacaktı.

İpekçi'nin katledilişinden altı ay sonra, 10 Temmuz 1979'da Mehmet Ali Ağca yakalandı ve İpekçi'yi kendisinin öldürdüğünü itiraf etti. Ancak o günlerde Uğur Mumcu olayın çok ince bir ayrıntısına takılıyordu. Olay yerinde 12 mermi kovanı vardı. Bir silah bu kadar mermi almayacağına göre demek ki ateş eden ikinci bir silah vardı. İşte Mumcu ısrarla o ikinci kişiyi soruyordu. Çünkü bunun bir örgütün işi olduğunu düşünüyor ve ardındak"i örgüte o kanalla ulaşılabileceğine inanıyordu.

Dönemin İçişleri Bakanı ve Mumcu'nun yakın dostu Hasan Fehmi Güneş, o günlerde Ağca'nın sorgusunu gizli bir bölmeden baştan sona izliyordu. O da Ağca'nın söylediklerinden ikinci bir isim sinyali alıyordu:

Mumcu'nun çeşitli tarihlerdeki yazılarında Mahir Kaynak, Eyüp Temeltaş, Mahmut Erdoğan, Uğur Sani, Sefer Sayılır, Kubilay Kılıç, Muzaffer Köklü, Ahmet Yılmaz, Can Özbay, Sezai Akalın, Mevlut Bayraktar ve Erdal Gökyüzü gibi isimler yer aldı. "Bir Hikâyemiz Var", *Yeni Ortam*, 15 Mart 1971; "Tehlikeli İlişkiler", *Yeni Ortam*, 22 Mart 1974; *Suçlular ve Güçlüler*, 13. Baskı, Tekin Yayınevi, s. 141-143.

"Ağca olayı anlatırken, İpekçi'nin arabasını köşede beklediğini söylüyordu. Ve İpekçi'nin arabası o caddeye girdiğinde, kendisine belli bir mesafeye gelince, oradaki arkadaşının 'İmparator tamam' diyerek, 'araba geliyor' anlamında kendisini ikaz ettiğini söylüyor. 'Bana örgüt içinde 'imparator' denir' diyordu. 'Reis', 'Koca reis' falan gibi, O da 'İmparator' Kimdi bu 'İmparator' diye ikaz eden?...

Uğur Mumcu daha sonra İmparator'a emri veren bu ikinci ismin peşine düşecek ve uzun araştırmalardan sonra İpekçi cinayetinin ardındaki asıl ismi bulacaktı. Bu, Türkiye kamuoyunun yüzünü, ancak yıllar sonra görebileceği bir ülkücünün ismiydi: Oral Çelik.

Uğur Mumcu Oral Çelik'i şöyle tanıtacaktı:

"Ağca'nın İpekçi soruşturmasında sakladığı en önemli isim Oral Çelik'tir. Çelik, İpekçi cinayetinin gerçek katilidir. Ağca olay yerinde Çelik'le beraberdir. Cinayet, Oral Çelik-Mehmet Şener ikilisi tarafından planlanmıştır. Ağca bu ikilinin emrinde görev yapan bir militandır. Oral Çelik, Papa'ya suikast sırasında da Ağca'yla beraberdir. İpekçi soruşturmasında Ağca baştan sona kadar Oral Çelik adını gizlemesini bilmiştir.

Ağca'nın bu titizliği sayesinde Oral Çelik İle İpekçi suikasti arasındaki ilişki hiç kanıtlanamadı. Yıllar sonra ortaya çıkan bir tanık, İpekçi suikastında Oral Çelik'e benzer birini gördüğünü söylediyse de duruşmada Oral Çe-

lik'le yüzleşince, Çelik'i "teşhis edemedi" Böylece Çelik de kurtuldu, Mumcu'nun izini sürdüğü örgüt de.[6]

Hasan Fehmi Güneş bu ilişkinin perde arkasını şöyle açıklıyor:

"Kendilerinin bağlı oldukları örgütü söylememişlerdir. Kendilerine bu emrin nereden verildiğini, örgütsel bir bağ ifade edecek biçimde açıklamamışlardır. Çünkü örgütleriyle bağlarını koparmak istemiyorlardı. Örgütleri onlara muhtemelen, 'Sizi nasıl olsa sonunda kurtaracak olan biziz. Bizim ayakta kalmamız gerekir' izlenimini, teminatını vermişlerdir.

Ağca belki sorgusunda bazı başka isimler ya da örgüt adı açıklayacaktı, ama o aşamada tarihi bir hata yapıldı. Hem de Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından. Hasan Fehmi Güneş bu tarihi hatayı şöyle anlattı:

"Sıkıyönetim uygulaması vardı İstanbul'da ve bu tür araştırmalarda Emniyet 15 günle sınırlıydı. 15 günlük sürede araştırmaları tamamlayamazsanız delil toplamayı tamamlayamazsanız. Sıkıyönetim makamlarından, komutanın bizzat kendisinden yeni bir süre istemek gerekiyordu. Yasa böyle düzenlenmişti. 15 günde bunlar tamamlanamadı. O 15 gün dolu dolu geçirildi. Pek çok bulgu tesbit edildi, ama yetmedi. Yetmeyince tekrar bir süre istediler. İkinci bir 15 gün. O süreyi o günkü Sıkıyönetim komutanı vermedi."[7]

---

[6] Tanık Abdullah Yavuz, Güneri Civaoğlu'nun 2 Şubat 1997'de Kanal D'de yayımlanan *Durum* programında kendisine baskı yapıldığını söyledi. Emekli Orgeneral Necdet Üruğ bu iddiayı yalanladı.

Dönemin İstanbul Sıkıyönetim Komutanı Necdet Üruğ, sorgu süresinin uzatılmasına izin vermeyince Mehmet Ali Ağca Emniyet'ten alınıp, askeri cezaevine kondu. İpekçi'yi öldürmekten yargılanmaya başladı. Mahkeme aleyhine gelişiyordu.

İşte o aşamada Uğur Mumcu'ya göre müthiş bir kurnazlıkla örgütüne sinyal yolladı:

"Önce cinayeti tek başına işlediğini söyleyen Ağca, duruşmalar sırasında bir gün hiç beklenmedik bir anda olay yerinde bulunduğunu, ancak İpekçi'yi öldürmediğini, gerçek katilleri yakında açıklayacağını söyleyince işler birdenbire değişti. Bu açıklama Oral Çelik için bir sinyaldi.

Uğur Mumcu'ya göre, Ağca, içeriden "Sözünüzü tutmazsanız, konuşacağım" mesajı yolluyordu. Örgüt mesajı aldı ve gereğini yaptı.

Mehmet Ali Ağca, 23 Kasım 1979 günü Türkiye'nin en iyi korunan askeri garnizonu içindeki Kartal Maltepe Cezaevi'nden kaçmayı başardı. Dönemin İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş, Ağca'nın kaçmadığını, kaçırıldığını açıkladı. Yıllar sonra Ağca, hapisten ülkücü bir askerin yardımıyla kaçtığını ve firardan sonra da Abdullah Çatlı'nın evinde saklandığını açıklayacaktı. Uğur Mumcu ise firarın ertesi günü köşesinde "Kim Kaçırdı?" başlıklı yazısında, 20 yıl sonra ortaya çıkacak bu gerçeği, olanca açıklığıyla yazıyordu:

"Hiç kuşkum yok. Ağca'yı Silahlı Kuvvetler'de yuvalanmış silahlı bir sağ örgüt kaçırdı. Bu örgüt cezaevi

yöneticileriyle ilişki kurdu; birlikte bir plan hazırlandı ve plan gerçekleşti. Olay budur!

Bu köşede, okurlarımı bıktırırcasına Ülkü Ocaklarına cinayet silahları veren jandarma yüzbaşılarını yazdım, durdum, kimse kulak asmadı. Bu silahların kayıt sayılarını bile verdim, hiçbir asker ve sivil yönetici bana mısın demedi. Ankara Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi öğrencilerinin üzerine Amerikan yapısı ve ordu malı bombanın atıldığını yazdım, bu bombanın marka ve sayısını bildirdim, kimse tınmadı.

Ne oluyor, ne oluyor? Kim yönetiyor bu devleti?

Hey, duyuyor musunuz beni? Yetkililer heeeey.. Heey, duyuyor musunuz?

Biz kontrgerilla diyelim, sizler başka ad takın, ama gerçek bu: Gizli bir örgütün kirli parmak izleri İpekçi cinayetine de karışmıştır. Bu kanlı öykünün şimdilik kısa özeti budur...'[8]

Yetkililer Uğur Mumcu'nun yakarışlarını duymadı. Ve Ecevit Hükümeti devrilip gitti. Olaylar ondan sonra iyice büyürken Mumcu, işin peşini bırakmamaya karar verdi. Kilit isimleri yakalamıştı. Şimdi araştırmasını derinleştirecek ve o isimlerin kimler tarafından ve neden kullanıldıklarını araştıracaktı. Bu araştırma, O'nu hem çeteye hem de kendi sonuna yaklaştıracaktı.

İpekçi cinayetinden sonra Uğur Mumcu, neredeyse bütün enerjisini bu suikasti çözmeye yöneltti. Dosyalara girdi, ifa-

[8] *Cumhuriyet*, 27 Kasım 1979.

deleri okudu, isimlerin izini sürdü. Öğrendiği her yeni ayrıntı, konuştuğu her yeni tanık O'nu aynı noktaya sürüklüyor, ipuçları hep aynı isimlerde düğümleniyordu. Bir örgüte, bugünkü deyimiyle bir çeteye doğru yaklaştığını hissediyordu. Artık hemen her yazısında bu ilişkiler ağını sergiliyor, adeta adım adım ölümün üzerine yürüyordu.

Mumcu'nun çıkış noktası Mehmet Ali Ağca idi. Ağca'nın yalnız olmadığına inanıyordu. Devlet içinde de örgütlenmiş silahlı bir sağ örgütten ısrarla söz ediyordu. Aylar süren ısrarlı çalışmalar yaptıktan, dosyaları incelediktan, ifadeleri okuduktan sonra pek çok karanlık olayın tek bir isimde kilitlenip kaldığını gözlemişti. 1985 yılında[9] Gözlem sütununda bu ismi açıkladı. Yazı "Çatlı Kim?" başlığını taşıyordu:

"Abdullah Çatlı, suç ve eylem arkadaşı Mehmet Şener'le birlikte 22 Şubat 1982 günü Zürih'te sahte pasaport ile yakalanmış, ancak Türkiye'den ilgili dosya gönderilmediği için serbest bırakılmıştır. TİP'li 7 gencin öldürülmesi olayına karışan Duran Demirkıran, Çatlı'nın 'Büyük Reis' olarak adlandırıldığını ve cinayeti planlayıp yönettiğini söylemiştir. Ülkücü Gençlik Derneği Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu da askeri savcıya 'olayın Çatlı'nın organizasyonu ile gerçekleştirildiğini' söylemiştir. Papa suikastında kullanılan silahı, Avusturyalı silah kaçakçısı eski Naziden satın alan yine Çatlı'dır. Avrupa'da ülkücülerle Ermenilerin ortak oldukları uyuşturucu madde kaçakçılığının kilit adamlarından biri yine Çatlı'dır. Çatlı, Türkiye'ye getirilip yargılanmadıkça birçok olay karanlıkta kalacaktır."

[9] 21 Eylül 1985.

Uğur Mumcu'nun bu çabalarının nasıl sonuçsuz kaldığını kardeşi Avukat Ceyhan Mumcu şöyle anlatıyor:

"Abdullah Çatlı'nın varlığını bir Abdi İpekçi cinayetiyle buldu. İlişkilerini buldu, korunduğunu anladı. Yani Abdi İpekçi gibi ünlü bir yazar, ünlü bir gazeteci yazarın hükümete dost, kamuoyunda sevilen bir yazarımızın cinayetindeki örtbas etmeleri görüyor, devletin ihmallerini, devlet adına hareket eden kişilerin emniyet müdürünün, zamanın valisinin, İçişleri Bakanlığı'nın olayı kapatma çabalarını görüyor ve bunu ortaya koyuyordu. Bu çetenin varlığını ilan ediyordu. Ancak tabii üzülerek söyleyeyim yalnız kalıyordu ve Türk toplumu bunu Susurluk kazasına kadar algılamamakta çok büyük bir gaflete, yanılgıya düşmüştür."

Gazeteci-yazar Cüneyt Arcayürek de aynı kanıda olduğunu şu sözlerle anlattı:

"Uğur Mumcu, Abdullah Çatlı dahil, Papa'ya suikast yapanlar dahil hepsinin isimlerini yazdığı zaman, kamuoyunda kaç kişi ilgilendi? Hiç kimse ilgilenmedi. Uğur sanki çapraşık yumağı çözmek için çılgınlar gibi bunlarla uğraştı ve bu isimlerin nerelerde ve ne şekilde irtibatta olduğunu yazdı. Uğur Mumcu, Abdullah Çatlı'nın Papa suikastına ne şekilde yardım ettiğini yazdığı zaman bu toplum bunlarla uyandı mı? Kamuoyunda kaç kişi bunlarla ilgilendi? Herkes bu sırada bir macera romanı gibi okuyup, bir kenara atıyordu. Halbuki Uğur bir şey yapmaya çalışıyordu. Uğur her olayda ilgili ismi bulup çıkarıyor ve ortaya

koyuyordu. Belki o sırada veya daha sonra 'o olaylar arasında irtibat var mı, yok mu'yu araştıracaktı.

Mumcu'nun bulguları karşısında devlet de, kamuoyu da sessizliğini koruyor, kimse bu kanıtlar doğrultusunda olayın üzerine gitmeye cesaret edemiyordu. Oysa o dönemde Mumcu İtalya'da Papa suikastı davasında tanık olarak ifade veriyor, İtalyanlara Ağca'nın ülkücülerle ve mafyayla ilişkilerini, Bulgar bağlantısını anlatıyordu. Dikkatini kaçakçılık üzerinde yoğunlaştırmıştı. Silah ve uyuşturucu kaçakçılarının hem sosyalist bloktan Bulgaristan'ı, hem NATO ülkelerini aynı anda kullanabildiklerini sergiliyor, terörün ve kaçakçılığın ideolojisi olmadığını kanıtlamaya çalışıyordu. O dönemde İtalyan televizyonu RAI'de şunları söylüyordu:

"Terör bir insanlık suçudur. İster devlet tarafından yapılsın, ister PKK, Dev-Sol, ülkücü gruplar ya da İslami terör grupları tarafından... Terörün bir tanesinden yana olmak, hoşgörüyle bakmak ya da bu olayları suskunlukla geçirmek insanlık suçudur."

Mumcu, olayların üzerine gittikçe, Çatlı'nın ve O'nun ortağı olan ülkücülerin silah ve uyuşturucu kaçakçılığına karıştıklarını da saptamıştı. Bunların Bekir Çelenk, Abuzer Uğurlu gibi isimler vasıtasıyla yeraltı dünyasıyla ilişki içinde olduklarını belgeleriyle ortaya koyuyordu. Susurluk sonrası gündeme gelen ülkücü-mafya işbirliğini kanıtlamıştı. Sacayağının üçüncü kolu olan "devlet"e ise çok yaklaşmıştı. Çatlı ve çetesinin devlet içindeki bağlantılarını keşfetmeye başlamıştı.

Hasan Fehmi Güneş, Mumcu'nun doğru yolda olduğunu şu sözlerle anlattı:

"Uğur o örtülü dünyaya, o örtü yırtılmadan örtünün bu tarafından bakarak ilk okumaya çalışan ve çok kere de doğru okuyan, doğru okuduğunu şimdi anladığımız, bu konuda öncü bir yazardı. Öncü bir araştırmacıydı. Uğur'un o gün yazdıklarını bugünkü bulgularla, o yırtılan örtüden dökülenlerle karşılaştırdığımızda Uğur' un yanılmadığını görüyoruz. Uğur'un doğru tespitler yaptığını, doğru iz üzerinde yürüdüğünü, doğru yapılanmalardan söz ettiğini, gerçeğe doğru toplumu, okuyucularını yönlendirmeye çalıştığını görüyoruz."

Ceyhan Mumcu'ya göre, Uğur Mumcu Ağca ile konuştuktan sonra gerçeği yakalamıştı:

"Uğur sonunda Türkiye'deki bu rejim bunalımını yaratanların, uyuşturucu ve silah kaçakçılarının devlet içinde uzantıları ve ortaklıkları olduğunu gördü. Ve 12 Eylül'ün hemen arifesinden ölümüne kadar çalışmalarını bu olaya yöneltti. İtalya'ya sık sık gitmişti Ağca ile görüşmek için ve orada fark etti Oral Çelik'in ve Abdullah Çatlı'nın devletçe korunduğunu, istihbarat elemanları olduğunu... Ve bunları getirip yazmıştır."

İşte Mumcu'nun o yazılarından biri:

"Konuyu soru-yanıt biçiminde ele alarak bu karanlıklara ışık tutmaya çalışalım:

– Ağca'nın MİT'le ilişkisi var mıydı?

– Ağca Roma'da Türk savcılarına verdiği ifadede MİT'te görevli Şahin Tolunoğlu ile ilişkileri olduğunu söyledi.

– Ağca Papa suikastından önce Mayorka adasına niçin gitmişti?

– Bu hiç anlaşılmadı. Adada MİT'ten ayrılan bir eski istihbaratçı ile görüşmeye gittiği ileri sürüldü, ancak bu kanıtlanmadı.

– Ağca bu MİT görevlisini tanıyor muydu?

– Tanıması gerekirdi. Çünkü bu MİT görevlisi, İpekçi cinayetini incelemişti.

– Ağca suikastta tek başına mıydı?

– Hayır, yanında büyük olasılıkla Oral Çelik vardı.

– Oral Çelik ve Abdullah Çatlı'nın MİT ile ilişkileri var mı?

– Bazı MİT görevlileri ile ilişkileri olduğunu sanıyorum. Bu yolda duyumlarımız var."[10]

Bu yazıdan altı yıl sonra Meclis'teki bir komisyonda itiraf edilecek Çatlı-MİT işbirliğinin ilk ipuçlarını Uğur Mumcu 1991'deki yazısında sergiliyordu. Ülkücülere verilen sahte pasaportlar, cinayetlerde kullanılan resmi silahlar ve Ağca'nın kendilerine resmi kimlik kartları verildiğini itiraf etmesi gibi unsurlar, Mumcu'yu ortada daha büyük bir örgüt olduğu düşüncesine itiyordu.

Ceyhan Mumcu, kardeşinin çeteyi çözme aşamasına geldiğine inanıyor:

[10] 13 Mayıs 1991.

"Bu araştırmaları yaparken Susurluk ilişkilerinin varlığını da görüyordu. Ortaya çıkarıyordu. Bütün yazılarını da belgesel olarak yargıya ve tarihe haksız bir suçlama yapılmaması için getiriyordu. Onun için Uğur, Susurluk olayını, Susurluk ilişkilerini çok önceden fark etti."

Avukat Emin Değer ise Mumcu'nun çete ile ilgili çok önemli ipuçlarına ulaşmak üzere olduğunu, bunun için öldürüldüğünü savlıyor:

"Uğur zaten bu olayların ardında kontrgerilla olduğunu biliyordu. Bu bilgileriyle toplumu sarsacak durumdaydı. O çetenin parça parça belki birkaçının ilişkisini biliyordu, ama bu gidişle onu daha önce yakalayacaktı. Gerçekten Uğur'un bütün yazılarını okursanız bir doğrultuda gider ve gittiği yol nereye olursa olsun istihbarata çıkar, gizli güçlere çıkar. Doğru yolda olduğunu gördüler. Belki öyle bir yere geldi ki, eline geçen veya geçmesi olası bir kanıta yaklaştı. O kanıtı elde etmeden öldürülmüş olabilir."

İşte o kanıt son derece önemliydi. Mumcu, araştırmalarını derinleştirdikçe, teröre karışan her örgütün kaçakçılığa da bulaştığını ve istihbarat teşkilatlarının güdümüne girdiğini görüyordu. Ülkücüler için geçerli olan şeyin Dev-Sol için de, PKK için de geçerli olduğunu söylüyordu. Şimdi bütün bu terör ağının arkasında yatan ilişkiler ağının peşine düşmüştü. İşte o araştırmalar sırasında inanılmaz bir ipucu yakalamıştı. Bu ipucunu da sadece çok yakınındaki arkadaşlarına açabilmişti. Cüneyt Arcayürek bunlardan biriydi:

"Apo'nun gelmişini geçmişini iyice inceleyip, kiminle ve ne şekilde birdenbire Kürt sorunu yarattığını çözmeye çalışıyordu sanıyorum. O, söylüyordu da bunu. Ve kafasında çok yerleşmiş bir soru vardı. 'Abdullah Öcalan MİT'in adamı mıydı?' Uğur işte bunu araştırdı. Ölmeseydi bunu araştıracaktı, doğru veya değil. Ama MİT'le bir irtibatı olup olmadığı, kafasındaki en kesin sualdi. 'Bunu ben eğer keşfeder, bunu sağlam temeller üzerine oturtabilirsem, kitabın girişi bir bomba gibi patlayacak' derdi."

9 Ekim 1992 tarihli yazısında Uğur Mumcu: "Bugün PKK örgütü arasında kim bilir kaç ajan var? Yalnızca MİT ajanları mı? Ortadoğu ajan kaynıyor. Kürt örgütleri arasına sızmış kim bilir kaç CIA ajanı görev yapıyor?" diye soruyordu. 15 Ekim'de ise "Gazetecinin görevi gerçeği aramaktır. Kürt sorunu konusunda bu köşede yapmaya çalıştığımız da budur. Örneğin Abdullah Öcalan kimdir? PKK nasıl kurulmuştur? Bunları araştırıyoruz. Bu araştırmaların başlangıç noktası Öcalan'ın kimliğidir" diye yazdı.

Mumcu, uzun bir araştırma sonucu Abdullah Öcalan'ın Mülkiye'de Maliye Bakanlığı bursuyla okuduğunu ortaya çıkarmıştı. Araştırmalarına göre Apo, 1972'de bildiri dağıtmaktan tutuklanmış, aleyhte tanıkları olmasına rağmen salıverilmişti.

Mumcu, daha önce *Aydınlık* gazetesindeki bazı haberlere atıf yaparak yine soruyordu:

"Apo'nun kontrgerillacılarla işbirliği yaptığı, PKK içindeki MİT ajanı bir pilotu kolladığı ve kayınpederinin MİT elemanı olduğu doğru mu?"

8 Ocak 1993 tarihli yazısında yine bu konuya giriyor ve aynen şöyle diyordu:

"Birileri Türk halkını Kürt halkına, Kürt halkını da Türk halkına düşman edici bir kanlı tuzak kuruyor. Yakında yayınlanacak bir yayınımda Kürt milliyetçileri ile istihbarat ajanları arasındaki ilişkilere ışık tutacak ilginç belgeler açıklayacağım."

Bu yazıdan tam 16 gün sonra öldürüldü.

1982 yılında *Nokta* dergisi, "Bu tür bir gazetecilik yapmak sizi ürkütmüyor mu" diye sorunca Mumcu aynen şu yanıtı vermişti:

"Elbette öldürülmeyi ben de istemem. Ama korkunun ecele faydası yok. Yazılı yazısız bir yığın tehdit aldık. Ama hiçbirine kulak asmadık."

Cüneyt Arcayürek, "Bir gün beni öldürürler" dediğini Mumcu'nun ağzından duymuştu:

"Öyle meselelere el atıyordu ki, hepsi can evinden vurulan adamlardı; yani uyuşturucusundan tutun antilaik hareketlere kadar. Bunların hepsi işin içindeydi. Bunların hepsini birtakım organize kesimler yönetiyordu. Uğur tabii ki bunları seziyordu. Bir gün bir yerden bir şey gelecek, ama sanırım nereden ne geleceğini O da bilemiyordu. Nereden bilsin ki zaten. Bir silahı vardı, onu arada bir gösterirdi, büyük bir silahı,

topuzlu silahtı. Uğur dikkatli bir adamdı. Nasıl insan öldürdüklerini bildiğimiz için arada bir şakayla karışık konuşurduk. Hep aklımıza gelen işte Uğur çıkacak, adam kapının arkasında gizlenmiş, hemen çıkacak, tabancayla ateş edecek, yahut da arabasına binecek, iki kişi gelecek, çapraz ateşle öldürülecek. Öldürüleceğini zaman zaman telaffuz ediyordu, hatta 'Beni bir gün öldürürler' diye söylerken ben yüzüne bakardım, O da başını yere eğer, söylerdi."

Öldürülmeden 10 ay önce Uğur Mumcu, Milli İstihbarat Teşkilatı'nda düzenlenen bir basınla sohbet toplantısına katıldı. Bu toplantıda MİT Müsteşarı Korgeneral Teoman Koman, terörün yakında sansasyonel eylemlere başlayabileceğini belirtti, sonra da salondaki gazetecilere hitaben, "Hatta aranızdan birisi hedef olabilir" dedi.

Uğur Mumcu öldürülmeden birkaç gün önce ise, öldürülen eski dostu Savcı Doğan Öz'ün eşi Sezen Öz'e, "Doğan kontrgerillanın üzerine gitti, öldürüldü. Sonra da kimse olayla ilgilenmedi" diyecek ve şöyle devam edecekti: "Öldürülmeyeceksin. Ölünce bu işin devamı yok. Bir daha kimse o kapıları aşamadı."

Sonra bir Pazar günü evinden çıktı. Muhtemel bir saldırıdan eşini ve çocuklarını korumak için her zaman yaptığı gibi arabasına onlardan önce gitti ve 30 yıl sürdürdüğü mücadelesini o gün orada noktaladı.

O patlamadan sonra Mumcu'nun izini sürdüğü dosya da sahipsiz kaldı. Herkes saldırıdan farklı bir kesimi sorumlu tutarken, Mumcu'nun üzerine yürüdüğü bağlantılar unu-

tuldu. Taa ki Susurluk'a kadar. Susurluk kazası patlayıp da aynı isimler yeniden sahneye çıkınca, Mumcu'nun çete dosyası birdenbire büyük önem kazandı. Olayı yıllar öncesinden nasıl gördüğü, gösterdiği anlaşıldı. Ve tabii en kritik soru da o zaman akla geldi: Acaba Mumcu, çeteyi bulduğu için mi öldürülmüştü?

Ölümünden sonra, Mumcu'nun çalışmalarını yeniden gözden geçirip Susurluk sonuçlarıyla karşılaştırınca ortaya gerçekten de ürpertici bir sonuç çıkıyor. Mumcu, ülkücülerin de, PKK'nın da, Dev-Sol'un da teröre karışan her örgüt gibi kışkırtıcı ajanlarca kullanıldığını ve kaçakçılarla işbirliği yaptıklarını kanıtlamaya, bunların devletle bağlantılarını çözmeye çalışıyordu.

Bulgularıyla adeta albümdeki fotoğrafları tek tek yerlerine oturtmuş, sıra albümün tümünü görüp teşhir etmeye gelmişti. Soru işaretleri bu noktada başlıyordu.

Acaba suikastı, Mumcu'nun dosyasının nereye varacağını bilen birileri mi organize etti? Acaba Mumcu, Susurluk sonrası ortaya çıkan devlet-ülkücü-mafya işbirliğini çok önceden keşfettiği için mi susturuldu? Acaba Mumcu'nun ölümünden de, 1980 öncesi devlet adına pek çok cinayet işlediği belirlenen çete mi sorumluydu?

Uğur Mumcu, çok sevdiği Prof. Muammer Aksoy öldürüldüğünde şöyle yazmıştı:

"Devletin görevi bu gibi cinayetlerin kanıtlarını bulmak değil midir? Devlet, islami hareket adına, uçlarına susturucu takılmış silahlarla cinayet işleyen çetelere karşı bu kadar çaresiz midir? Yoksa devlet dediğimiz şu büyük aygıta takılan başka susturucular var da biz mi bu susturucuları bilmiyoruz."[11]

Suikasttan sonra devlet yetkilileri, Mumcu cinayetinin faillerinin bulunmasının bir namus borcu ve onur sorunu olduğunu söyleyedursunlar, olay yerinde kanıt sayılabilecek her şey süpürgeyle süpürüldü.

Bütün Türkiye "Mumcu'yu kim öldürdü?" üzerine spekülasyonlarla çalkalanıyordu.

En ilginç açıklamalardan birini Refah Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan yaptı. Erbakan, "Mumcu cinayetinde şüpheler, böyle profesyonel bir olay dolayısıyla Kontrgerillanın üzerinde toplanmaktadır" diyordu.[12] Belçika ve İtalya'da açığa çıkarılan Kontrgerillanın Türkiye'de Özel Harp Dairesi adı altında faaliyette bulunduğunu söyleyen Erbakan, hükümetten Özel Harp Dairesi'nin faaliyetlerini yasaklamasını istiyordu.

Hasan Fehmi Güneş bu gibi durumlarda haberalma örgütlerinin birbirlerine karşı tavırlarını şöyle değerlendirdi:

"Bir kere şuna inanmamız gerekir ki, başka bir haberalma örgütünün planladığı cinayet, diğer bir devletin haberalma örgütüne çok ters gelmiyorsa ona göz

[11] 31 Ocak 1991.

[12] *Hürriyet*, 26 Ocak 1993. Erbakan iki gün sonra "Hükümetin Gladio ve Özel Harp Dairesi gibi CIA'e bağlı faaliyetleri yasaklamasını" isteyecekti.

yumar. Ondan haber alır, onu öğrenir, bilir, bilmemezlikten gelir, o konuda tavırsız kalır."

Prof. Erbakan'ın Mumcu suikastında kontrgerilla iddiasını ortaya atarak, resmi kurumları suçlamasından sonra, DGM Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun'un, Güldal Mumcu'ya söyledikleriyle kuşkular iyiden iyiye arttı. Avukat Emin Değer o sözleri şöyle aktardı: "Ülkü Coşkun buraya geldi. 'Bu iş devlet tarafından yapılmıştır. Devlet isterse, siyasi irade isterse çözülür' dedi."

Bu sözlerin başka bir tanığı da Ceyhan Mumcu idi:

"Ülkü Coşkun'un Güldal'a söylediği ve bana da söylediği, 'Devlet isterse çözer. Devlet yapmıştır' yargısı savcıları sınırlandırmıştır. Kendilerini adeta devletle baş edemez görmüşlerdir. Onun için olayda isteksiz davranmışlardır."

Güldal Mumcu'nun suikastla ilgili olarak yaptığı bir başka ilginç görüşme ise Mehmet Ağar'la gerçekleşti. 1993 Eylül'ünde Mehmet Ağar, Emniyet Genel Müdürü olduktan bir süre sonra Güldal Mumcu'yu evinde ziyaret etti. O günlerde Mumcu cinayetiyle ilgili olarak iki kişi yakalanmış, ancak ikisi de suikast günü tutuklu olduklarını söylemişlerdi. Fakat resmi belgeler incelendiğinde tutukluluk tarihlerinde tahrifat yapıldığı görülmüştü. Acaba, bazı polisler, bunu, şüphelileri korumak için mi yapmışlardı?[13]

[13] İslami Hareket Örgütü operasyonunda ele geçen Ayhan Usta ve Mehmet Ali Şeker ile ilgili yakalama, teşhis ve yer gösterme tutanaklarında akıllara durgunluk veren tahrifatlar yapıldı. Suikast raporu 93/96, Evren Değer-Tuncay Özkan, *Uğur Mumcu Cinayeti Soruşturması Sorgulanıyor*, s. 45-51.

Ağar'ın geldiği gün Mumcu'nun Karlı sokaktaki evinde avukat Emin Değer de vardı:

"Ağar geldi. Gözlerinde o kara gözlükler vardı. Ben kara gözlüklü insanlara karşı eskiden beri hep tepkiliyimdir. Hoşlanmam yani, çünkü göz çok önemlidir bana göre. Güldal Mumcu o günkü olayı, gelişmeleri anlattı. Arada ben de küçük sorular soruyordum, önemli şeyler değil. Bir noktaya geldi; İstanbul Emniyeti'nin kovuşturma evrakındaki bir tahrifata değindi. Elindeydi o anda. Tahrifatı anlattı. 'Ne diyorsun?' dedi. 'Olabilir bunlar' dedi Ağar, 'Çocukların yorgunluğuna gelir. Özel bir amaçla, herhangi bir kanıtı karartmak amacıyla yaptıklarını zannetmiyorum' dedi."

O görüşmede Güldal Mumcu, Ağar'a suikasta ilişkin varsayımlardan, iddialardan, kanıtlardan söz etti. Sahte tanıklar, tahrif edilmiş belgeler, yılgın savcılarla soruşturma gölgeleniyor, buna karşın şüpheliler listesi uzadıkça uzuyor, zanlı adları, karanlıkta bir duvar gibi tuğla tuğla örülüyordu. Emin Değer anlatıyor:

"Güldal tekrar söz aldı, dedi ki; 'Görüyorsunuz, olay bir yerde bitmiyor, her şey bir tuğla gibi, bir duvar halinde yükseliyor.' Ağar 'Altından bir tuğla çekerseniz hepsi yıkılır' dedi. Güldal 'Çekin o zaman' deyince, Ağar, 'Yapamam' dedi. Güldal 'O halde çekilin. Başkası yapsın' dedi. 'Onu da yapamam' dedi. Güldal Mumcu bu konularda benim tanıdığım, gerektiğinde gerçekten gözünü budaktan, dilini sözden sakınmayan, çok yürekli biridir. 'O halde siz altında kalırsınız' dedi."

Bu konuşmadan çok değil, üç yıl sonra, bir tuğlanın kazara çekilmesiyle o koca duvar gerçekten de büyük bir gürültüyle çökecek ve çöken duvarın altında kalan ilk isim de Mehmet Ağar olacaktı.[14] Diğer tuğlalar ise, Mumcu'nun yıllar süren araştırmalarında ortaya koyduğu belgeler ışığında birer ikişer düşmeye başlayacaktı.

O günlerden anımsanan Mumcu'nun, "Benim sorunum Türkiye'deki önemli bir olayın sergilenmesiydi. Ben bunu yaptığıma inanıyorum" sözleri oldu. Hasan Fehmi Güneş'e göre böyle bir inancın faturası büyük oldu:

> *"Uğur pek çok bakımlardan Türkiye'nin üzerinde olumsuz hesaplar yapan merkezler için bir büyük engeldi. Hesaplarını gerçekleştirmek için Uğur ve onun gibi engelleri aşmaları ve de ortadan kaldırmaları gerekiyordu. Uğur'un böyle bir düşüncenin ürünü olarak yok edildiğini düşünüyorum. Uğur'un öldürülmesi olayını inceleyenlerin bana verdiği bilgilere göre Uğur, bir büyük örgütün planlaması içinde öldürülmüştür."*

Cüneyt Arcayürek ise, "Uğur'un ölümü Türkiye'nin bir yüzkarasıdır. Canileri veya organizasyonu bulmamak, Türkiye'nin yüzkarası olarak kalacaktır" diyordu.

Özgür Mumcu'nun "BABAM İÇİN" şiiri olup biteni pek çok sözden daha iyi anlatıyor:[15]

---

[14] İçişleri Bakanı Mehmet Ağar, 8 Kasım 1996'da istifa etti.

[15] Aralık 1996, *Öküz* dergisi.

"O öldü... onlar öldü.
Bileylendi yürekler.
Saçım uzadı.
Altıncı hissim oldu yağmur.
Uzakta yangınlarda
Külü savruldu çığlıkların
Gündüz koptu dalından
Tutsak, ham bir yaşam oturdu boğazıma
Saçım uzadı.
Tüm göçmenlerin yakasına hüzün iliştirildi.
O öldü, onlar öldü.
Büyüdü kalabalıklar.
Büyüdü sesler.
Korteje katıldı.
Sokaktan gözü yaşlı kediler."

O öldü, onlar öldü. Bugün, Susurluk kargaşasını gören herkes, "Ah Uğur Mumcu yaşasaydı" diye hayıflanıyor. "O olsa, başta kendi cinayeti olmak üzere bütün bu olayların üstüne gider, hepsini çözerdi" deniliyor. Tabii bu yakınmalar için artık çok geç. Oğlu Özgür'ün şiirinde de belirttiği gibi, O geride bileylenmiş yürekler bırakarak ayrıldı aramızdan.

Şimdi asıl yapılması gereken yakınmak, dövünmek değil, Mumcu'nun yarım bıraktığı dosyaları tamamlamak, ipuçlarını verdiği ilişkileri ortaya koymak ve uğruna mücadele verdiği özgür, demokrat ülkeyi yaratmak.

Özal Suikastı

Bu dosyayı yeniden açmamızın nedeni Susurluk kazasında ortaya dökülen ilişkiler ağının, Özal suikastına ilişkin ipuçları vermesi. O ipuçlarının ışığında Özal suikastı yeniden incelendiğinde pek çok benzerlikler çıkıyor ortaya.

Başbakan Özal, o dönemde kendisine düzenlenen suikastın "bir örgütün işi" olduğunu açıklamıştı. Suikastı izleyen yıllarda ısrarla bu örgütün izini sürdü ve sonunda, kardeşi Korkut Özal'ın da bize açıkladığı gibi o örgütün ne olduğunu anladı. Ancak açıklamaya, üzerine gitmeye çekindi ve dosyayı kapattı. Peki bu nasıl bir örgüttü ki ülkenin Başbakanı, Cumhurbaşkanı bile üzerine gidemiyordu.

İşte biz de o örgütü araştırdık. Bu eski dosyanın kapağını kaldırınca da o dönemde gözlerden kaçan pek çok il-

ginç ayrıntının, bir araya getirilince çok tanıdık bir tablo ortaya koyduğunu gördük.

İşte Özal suikastı dosyası.

ANAP kongresi 18 Haziran 1988'de toplandı. O gün Ankara Atatürk Spor Salonu'nun kapısında sıkı önlem alınmamıştı. Oysa kongrenin başladığı dakikalarda şüpheli bir kişi ANAP Genel Merkezi'nin santralını aramış ve Başbakan'ın öldürüleceğini söylemişti. Bu ihbar ciddiye alınmadı.

Özallar geldiklerinde salonun orta yeri işportacılar, sempatizanlar, görevliler ve partililerle dolup taşıyordu. Kürsünün karşısına kurulan bir platforma yerleşen basın mensuplarının bütün ilgisi Başbakan ve eşinin üzerinde toplanmıştı. O sırada basın platformunun hemen altında bekleyen bir genç, kimsenin dikkatini çekmemişti. Programa göre Özallar salonda bir tur attıktan sonra kendilerine ayrılan koltuklara oturacaklardı. Ve onları bekleyen suikastçıyla yüz yüze geleceklerdi.

Ama o anda beklenmedik bir şey oldu ve ANAP milletvekili Halil Şıvgın'la birlikte salona giren Özallar programı değiştirmek zorunda kaldılar.

Özal'ın çok yakınında olan Halil Şıvgın o anı şöyle anlattı:

"Özal'a müthiş bir alkış oldu. Bu alkış üzerine Özal salonda bir tur attı. Yani sağlı sollu salonu selamladı. Heyecanlandı. Ve tabii hanımların altıncı hissi çok güçlü. Öyle ki Turgut Özal oturacaktı oraya, Semra Hanım O'nu yukarıya çıkardı. Kendisine gösterilen ilgi

dolayısıyla teşekkür konuşması yapmak için kürsüye çıkmak istedi. Ben oradaydım. Eğer oturmuş olsaydı, Kartal Demirağ ile Turgut Özal arasındaki mesafe en fazla üç metreydi. Tam Kartal Demirağ'ın karşısında olacaktı bu durumda. Yani suikast kesin sonucunu alırdı. Özal'ın kurtulma şansı olmazdı.

Özal, bu küçük program değişikliğinin aslında hayatını kurtardığını fark etmeden konuşmasına başladı. Başbakan, kürsüde uzun uzun yaptıkları icraatları sıralarken, tribünde delegelerin arasında oturan emekli askeri savcı, ANAP Bitlis Milletvekili Faik Tarımcıoğlu'nun gözü ilginç bir ayrıntıya takıldı:

"Kongre devam ederken birdenbire hiç olmayacak anormal bir şey müş[illegible]nde ettim. Salona büyük bir çelenk girdi. Üç büyük gözü vardı. Ve üç kişi tarafından götürülüyordu. At kuyruklu, kot pantolonlu bir kız, iki delikanlı çelengi tutarak platformun oraya kadar getirdiler. Onu koyar koymaz ben gayri ihtiyari böyle bir rezaletin kongreye yakışmayacağını veya kongrede olamayacağını bildiğim için birdenbire heyecanlandım ve ayağa kalktım. 'Götürün götürün' diye bağırdım.

O kalabalıkta bu uyarı da dikkate alınmadı. Ve saat tam 12.18'de Türkiye'nin tarihine geçecek olay patlak verdi. Birden kürsünün önüne fırlayan bir saldırgan, Başbakan'a 10 metre kadar bir mesafeden art arda iki kurşun sıkmış ve O'nu sağ elinin başparmağından vurmuştu. Salonda tam bir panik havası esti. Tribündekiler korkuyla kendilerini yere atarlarken, saldırgan, hedefi vurduğunu

düşünerek, ancak eğitimli bir komandonun yapabileceği hareketlerle taklalar atarak kaçmaya çalışıyor, fakat tam o sırada bir korumanın kurşunuyla kolundan vuruluyordu. Herkes yerde yatarken, salonun giriş kapısına yakın bir bölümde bulunan ANAP milletvekili Tarımcıoğlu, savcılık yıllarından kalan bir alışkanlıkla oturduğu tribünden çevreye baktı ve çok önemli bir ayrıntı yakaladı. Elinde makinalı tüfek olan genç bir adam, olay yerinden kaçmaya çalışıyordu. Özal suikastı soruşturmasının akışını değiştirebilecek önemdeki bu ayrıntıyı Tarımcıoğlu, suikasttan yıllar sonra şöyle anlattı:

"İlk atışlar olduğu zaman herkes yere yattı. Ben mesleki bir merakla yatmadım ve eşgal seyrettim. 25 yaşlarında, ince uzun boylu, çok zayıf, açık bej yazlık elbiseli bir adamın makineli tüfeği sakladığını gördüm. Polis böyle bir şey yapmazdı. Adamın, sol tarafına makineli tüfeği alarak ve sol koluyla bastırarak, önce yavaş yavaş, sonra hızlanarak kaçtığını gözümle gördüm.

Faik Tarımcıoğlu, o gün 10 metre mesafeden gördüğü bu adamı, görüntüleri yeniden izleyince hemen teşhis etti. Gerçekten de tam Kartal Demirağ, çevik hareketlerle tribünlere doğru taklalar atarken ve herkes kurşun seslerinin paniğiyle kendini yere atmışken, bir tek o adam, kararlı adımlarla kapıya doğru kaçıyor ve ceketinin içinde bir şey gizlediği, sol kolunun hareketsizliğinden anlaşılıyordu.

Filmi yıllar sonra bir kez daha izleyen Tarımcıoğlu, o anki heyecanını yeniden yaşıyordu:

"Enstantane aynen öyleydi gördüğüm. İlerledi. Kapıya doğru durdu döndü baktı. Ben de O'nu gördüm. 'Kaçıyor... Kaçıyor...' diye bağırdım."

Salon o kadar karışmıştı ki, kimse Tarımcıoğlu'nun bağırışını duyacak halde değildi. İkinci adam, bu kargaşadan yararlanarak salondan çıkıp gitti. Tabii Tarımcıoğlu da peşinden:

"Ben gene mesleki bir merakla arkasından koştum, salondan dışarı çıktım, fakat göremedim. Bu olay bende büyük bir şüphe uyandırdı. Elbette o çelengin gelmesiyle ateş edilmesi arasında bir bağlantı vardı.

Az sonra yaralı saldırgan, polislerin ellerinde, karga tulumba salondan çıkarıldı. Özal ise tüm ısrarlara rağmen, hastaneye gitmeyi reddederek konuşmasına kaldığı yerden devam etti ve saldırganlarına Tanrı'ya sığınarak meydan okudu:

"Allah'ın verdiği canı, O'ndan başka alacak yoktur. Ve biz O'na teslim olmuşuzdur."

Özal, o günkü konuşmasında Allah'a teslim olmaktan söz etse de bu işin peşini bırakmadı. Daha sonra suikastın çekim bandını defalarca izledi. Yakınındakilere izletti, tanıkları dinledi ve sonunda kesin bir hükme vardı:

"Suikastçı salonda yalnız değildi ve arkasında bir örgüt vardı.

Özal yakın çevresiyle konuşuyor, kendisine çevrilen namlunun ucundaki eli değil, o ele silah tutuşturan beyni arıyordu. Faik Tarımcıoğlu'na da çok ilginç bir ayrıntıdan söz etmişti:

"Bana 'Faik' dedi; 'Bana ateş etmek için Kartal'a verilen silah ancak iki el ateş edebilir. Üçüncü el ateş edemez. Şarjöründeki bir yayda bulunan bir mekanizma bunu önlüyordu' dedi. Silah şu an öyle midir, değil midir bilemiyorum. Fakat bana ifadesi bu oldu. Makineli tüfeği saklayanın da niyetinin Kartal'ı öldürmek olduğunu sanıyorum. O panikte bunu gerçekleştiremeyeceğini görünce kaçmayı tercih etti. Ve Kartal'a kendisini korumaması için böyle iki el ateş eden silah verildiği şüphesi daha da kesinleşti."

Eski bir askeri savcı olan Faik Tarımcıoğlu, bütün bunların suikastın önceden planlanmış örgütlü bir saldırı olduğunu kanıtladığı inancında. Silahın o kuşkulu çelengin içinde salona sokulduğunu ve Kartal'a ulaştırıldığını söylüyor. Bu tablodan Özal'ın çıkardığı sonuç ise daha da tüyler ürpertici. Buna göre;

– Kartal Demirağ'ın silahı, Başbakan'a iki el ateş edebilecek şekilde ayarlanmıştı. Bu iki kurşunla Özal'ı vuracak ve daha sonra savunmasız kalacaktı.

– Bu aşamada devreye salondaki ikinci adam girecek ve elindeki makineli tüfekle Kartal Demirağ'ı ortadan kaldıracaktı.[1]

---

[1] Başbakanlık Koruma Müdürü Musa Öztürk'ün şoförü Kubilay Yaprak, Kartal Demirağ'ı hastaneye götürülürken vurmak istedi. Ayrıca 23 Haziran 1988 tarihli *Hürriyet* gazetesinde "Kartal Demirağ'ın yattığı 5. Dahiliye servisindeki odaya, eski polis kimliğiyle silahlı olarak girmeye çalışan bir polisin yakalandığı" yer aldı.

Tıpkı yıllar önce Kennedy'i vuran Lee Oswalt'ın ortadan kaldırılışı gibi. İşte Faik Tarımcıoğlu'nun gördüğü "salondaki ikinci adam" büyük olasılıkla Kartal Demirağ'ın muhtemel katiliydi.[2]

Tarımcıoğlu, aynı adamı şimdi yeniden görse tanıyabileceğini söylüyor. Gördüklerini o dönem Özal'a anlatmış. Ancak savcılık bir şey sormadığından ifade vermemiş.

O gün, suikastın harareti içinde ikinci adamın üzerinde fazla durulmadı. Bütün dikkatler Başbakan'a ateş eden adam üzerinde toplanmıştı. Herkes aynı soruyu soruyordu: Kim bu adam?

Kartal Demirağ'ın kimliğine, kimlerce yetiştirilip kollandığına ilişkin ayrıntılara birazdan geleceğiz. Ancak bu bölümde iki noktanın altını çizmek istiyoruz. Çünkü bunlar daha önce etraflıca araştırılmamış yeni unsurlar:

İlki Özal'ın da dikkatini çeken Kartal Demirağ'ın silahının ancak iki kurşun atabilecek şekilde ayarlanmış oluşu. İkincisi, emekli askeri savcı ve ANAP milletvekili Faik Tarımcıoğlu'nun teşhis ettiği makineli tüfekli ikinci saldırgan.

Bu iki unsur, Kartal Demirağ'ın suikast işinde yalnız olmadığını kanıtlıyor. Aslında Turgut Özal da, daha sonra Mehmet Barlas'a anlattığı anılarında, "Suikast bandını defalarca izlediğini ve Kartal Demirağ'ın o salonda yalnız olmadığına inandığını" söylemiş, "Başka birileri daha vardı ama ne olduğunu bulamadık" demişti.[3]

Tarımcıoğlu'nun teşhis ettiği bu ikinci adamın kimliği belki zamanla ortaya çıkacak.

---

[2] Kartal Demirağ tahliye edildiği gün "Allah Özal'ı öldürmemi istemedi. Onu öldürdüğümde kendimin de öleceğini biliyordum" diyecekti.
Mehmet Barlas, *Turgut Özal'ın Anıları*, Sabah Yayınları, İstanbul, 1994, s. 164.

Biz şimdilik eldeki verileri inceleyip birinci adamın, yani tetiği çeken Kartal Demirağ'ın ilişkilerini araştırdık.

Ve sonunda Özal'ın soruşturmayı neden durdurmuş olabileceğini de açıklayan son derece ilginç bir ilişkiler yumağı ortaya çıktı.

Özal suikastının bir örgüt işi olduğu konusunda başta Özal olmak üzere herkes hemfikirdi. Ancak suikast, kişisel bir saldırı olarak mahkemeye geldi. Ülkü Ocakları Dazkırı Şube Başkanı MHP'li Kartal Demirağ'ın örgütsel bağlantısı kanıtlanamadı. O da dört yıl yatıp çıktı.[4] Ama bugün, Kartal Demirağ'ın bazı itiraflarını Susurluk verileri ışığında yeniden değerlendirip, o dönemde resmi tutanakların satır aralarına sıkışıp kalmış bazı ifadeleri yeniden okuyunca Susurluk'takine çok benzer bir tabloyla karşılaşıyoruz.

O dönemde olayı soruşturmakla görevlendirilen bazı görevlilerin nasıl bir örgütle karşılaştıkları ve nasıl engellendikleri açıkça ortaya çıkıyor. Olayın baş kahramanına gelince. O'nun da tıpkı Abdullah Çatlı gibi devletçe kullanılan bir tetikçi olduğuna dair ipuçları sergileniyor.

İsterseniz, bu karmaşık ilişkiler ağını çözebilmek için önce eskilere, Kartal Demirağ'ın yetiştiği yıllara ve yerlere dönelim. Ve öykümüze oradan başlayalım.

İşte 1970'li yıllarda Dazkırı.

Kartal Demirağ, Afyon'un Dazkırı ilçesinde büyümüştü. 1956 doğumluydu. Çevresinde hırçın, sinirli ve kavgacı

[4] 15 Nisan 1992.

bir çocuk olarak tanınıyordu. 1970'lerin hemen başlarında henüz ortaokuldayken ülkücü hareketle tanışmıştı. Artık adı Komando Kartal'dı. O yıllar ülkede sol hareketin hızla yaygınlaştığı, buna karşı ülkücü hareketin sokağa döküldüğü yıllardı. Dönemin MHP lideri Alpaslan Türkeş, partisine bağlı komando kamplarında ülkücü gençlerin komando eğitiminden geçirildiğini açıklıyor, komünistlerin gelişmesine meydan verilmeyeceğini şu sözlerle açıklıyordu:

"Bu kurslarda gençler boks yaptılar, judo öğrendiler. Komünistlerin harekete geçmeleri halinde bir mitingin nasıl dağıtılacağı, nasıl karşılanacağı, tecavüzden nasıl korunulacağı gibi belirli ve esaslı bilgiler verildi. Şu anda disiplinli ve eğitimli olanların sayısı binin üzerindedir. Bu yaz derhal bütün yurtta, her ilde komando yetiştirecek kuruluşlar yapacağız. Biz bu gençlerimizle barajı kurduk. Komünistlerin hareketi artık gelişemez."

Genelde Ege bölgesi sol hareketin yükseldiği merkezlerden biriydi. Ve Kartal Demirağ da, bu hareketi önlemek için kurulan komando kamplarında eğitim görüyordu. Demirağ bu eğitimi, 32. Gün'den Çiğdem Anat'a şöyle anlatmıştı:[5]

"80 öncesi dönemde Ülkü Ocakları'na kayıtlıydık. Onların eğitim kamplarına katıldım. Orada her türlü eğitim vardı. Türkiye'nin belirli yerlerinde kamplar vardı ama onlar gizliydi. Emekli ordu mensupları eğitiyorlardı gençleri.

[5] 15 Haziran 1992.

– Emekli ordu mensupları eğitiyordu?

– Tabii canım, emekli olmuş, adam eğitim görmüş. Kendisi komando zaten. Bizim gençleri eğitiyor.

– Zihinsel eğitim de gördünüz mü?

– Tabii orada milliyetçilik eğitimi var. Türk milliyetçisi, İslam, vatan, millet davası diye müthiş bir eğitim var. Bilinç eğitimi de var tabii.

– O zihinsel eğitimi kimler veriyor?

– İşte o ihtisası gören kişiler var. Adam milliyetçiliğin kitabını yazmış. O kadar iyi biliyor ki her şeyi. Dış Türkler'den tut, Türk'ün kafatasına kadar her şeyi incelemiş.

Kartal Demirağ, o günlerde Emin Çölaşan'a verdiği demeçte de 70'li yıllarda Ülkü Ocakları tarafından açılan bütün komando kurslarına katıldığını, Ankara, Elazığ ve Kayseri'deki kamplarda hem siyasi hem bedensel hem de silahlı eğitim gördüğünü söylüyor: "Amacımız Türkiye'yi komünist, siyonist, faşist, mason gibi kötü güçlerden korumaktı. Başımızda emekli bir general vardı" diyordu.[6] Gördüğü bu komando eğitimini, ilk uyguladığı insan ise Dazkırı'nın solcu kaymakamı Tuncer Ergüler oldu.

Ergüler, 1971 yılında Dazkırı kaymakamı olarak göreve başlamış ve sağlık ocakları, halı kooperatifleri kurarak halkı örgütlemeyi denemişti. Dazkırı'da Türkiye'nin en modern halı fabrikasını kurmaya çalışıyordu. Ancak bu girişimiyle yerli sermayedarları rahatsız etmiş ve tam fabrika üretime geçeceği sırada Doğu'ya tayin edilmişti. O da istifa etmiş ve kooperatifin başına geçmişti. Bu tavrıyla bir anda bölgedeki sağcıların hedefi haline gelmişti. Sonunda beklenen saldırı 1974 yılında, bir düğün çıkışında geldi.

---

[6] *Hürriyet*, 21 Aralık 1991.

Avukat Tuncer Ergüler yıllar önce uğradığı o acımasız saldırıyı şöyle anlattı:

"Birden hücum ettiler. Taşlı, sopalı korkunç bir arbede çıktı. Sonra kaçtılar tabii. Çok ilkel insanların kullandığı muşta dedikleri bir aletle yukarıdan aşağı çok derin bir şekilde çizmişler. Milimlik bir olay: Bir milim sağdan gelse atardamarı kesermiş, bir milim soldan gelse yine aynı. Demek ki bir şey olmayacakmış. Sadece o zaman için iz bıraktı. O da zamanla geçti gitti.

Tuncer Ergüler, o saldırıdan kalan izi hâlâ yüzünde saklıyor. Saldırganın ismini ise hiç unutmuyor:

Kartal Demirağ.

O dönemde birileri henüz 18 yaşında olan Demirağ'ı gizlemiş ve bu sayede O'nun yerine başka biri yargılanıp 150 bin lira para cezasına çarptırılmıştı. Demirağ daha sonra bu yaralamayı üstlenmişti, hem de övünerek...

Ergüler saldırının amacının toplumsal muhalefeti yakalayan solculara karşı, sağcıların bir gözdağı verme eylemi olduğuna inanıyor:

"Kartal sağ görüşlüydü. Hepsi de sağ partilerdendi. Değişik sağ partilerden insanlar... Dazkırı küçük olduğu için bir grup olarak düşünmem mümkün değil. Hepsi birden kenetleniyordu. Çünkü biz de orada çok güçlüydük. O zaman bizim yapmış olduğumuz köylüyle iç içe kooperatif hareketi rahatsızlık yarattı. Köylünün örgütlenme bilincini artırıyorsun, tesis sahibi yapıyorsun ve onlarla birlikte yaşıyorsun. Bunun-

la ilgili bir saldırı gibi görüyorum. Olsa olsa böyle bir hareketi yıldırmak gibi bir amaç gütmüş olabilirler."

Kartal Demirağ, bu ilk eyleminden dört yıl sonra 22 yaşındayken Ülkü Ocakları'nın Dazkırı Şubesi 2. Başkanı oldu. Bu arada Kütahya Eğitim Enstitüsü'nü bitirmiş, Adıyaman, Muğla ve Kars'ta öğretmenlik yapmıştı. İşte daha o yıllarda istihbaratçılarla tanıştığını Çiğdem Anat'a anlatmıştı:

"– Siz MİT'te görev yaptınız mı?

– Öğretmenlik yaptığım yıllarda vardı MİT'te çalışan birkaç arkadaş. Adıyaman'da filan. Bunlar tabii önemli konular. Fazla açıklama yapmak istemiyorum. Biz her şeyi vatanımız, milletimiz için yaptık. MİT de bugün vatan için çalışan bir teşkilat.

– Sizin de ilişkiniz vardı?

– Vardı. Arkadaşlar falan. Biz de girip çıkıyorduk."

Susurluk sonrası Abdullah Çatlı ile birlikte ortaya çıkan ilişkiler ağına Kartal Demirağ da takılmıştı. O da istihbaratçı dostlar edinmiş ve eski bir sabıkalı olarak kendi ifadesiyle "devlet için" çalışmaya başlamıştı.

1985 yılında Kartal Demirağ, yine bir düğün çıkışında bu kez bir ülkücü arkadaşını bıçakladı. Abdullah Şengün bir ağız dalaşında "Kartallar leş yer" dediği için hedef olmuştu. Demirağ, 10 yıl ağır hapse mahkûm oldu. Cezaevine girdi ve orada kendi ifadesine göre "affı engellediği için" Özal'a düşman oldu. Dinar Cezaevin'de 2.5 yıl yattıktan sonra Ocak 1988'de iyi halden Dalaman Yarı Açık Cezaevi'ne nakledildi. İki gün sonra da firar etti.[7]

[7] Eski avukatı Abdullah Gedik Kartal Demirağ'ın cezaevinden suikast yapması için kaçırıldığını savladı. *Milliyet* 21 Haziran 1988.

İşte ne olduysa bu firar tarihinden, Özal'ı vurduğu güne kadar geçen beş ay içinde oldu. Demirağ'ın 1988'in Ocak ayı ile Haziran ayı arasındaki beş ay içinde neler yaptığı, kimlerle görüştüğü hâlâ bilinemiyor. Ancak kendisi, o beş ayda neler olduğuna dair birkaç ipucunu 32. Gün'den Çiğdem Anat'a vermişti:

"Çok önemli olaylar geçti başımdan. Her insanın yaşayamayacağı maceralar geçti. Ocak ayından Haziran'a kadar şahane anılarım var. Silah belimde çok dolaştım. Polislerle arkadaşlık yaptım."

Kartal Demirağ da Abdullah Çatlı gibi aranmakta olduğu halde silah belinde geziyor, polislerle arkadaşlık ediyordu. İşte o arada ne olmuşsa olmuş, Özal'ı vurmayı aklına koymuştu. Kartal Demirağ ikna oluşunun öyküsünü şöyle anlattı:

"Hapishaneden çıkmıştım. Hapishanede yaşayan bir insan acıma hissini kaybediyor. Bir de topluma ayak uyduramamışsa, çile çekmişse, acı, kalleşlik görmüşse insan, kimseye acıyamıyorsun. Acıma duygusu yok artık."

Kartal Demirağ suikast için en uygun yerin kongre salonu olacağını düşünmüş ve silahıyla polis kuşatması altındaki salona rahatça girerek Başbakan'a kurşun sıkmıştı. Polisteki ilk ifadesinde Özal'ı affa karşı çıktığı için vurduğunu söyledi. Sonra "Ben özellikle Özal'ı vurmayı düşünmedim. Bunun yanı sıra Uğur Mumcu'yu vurayım diye düşündüm" dedi.

Özal ise, baştan beri suikastın tek kişinin işi olmadığı inancındaydı. Hatta Muammer Aksoy öldürüldüğünde, "Aksoy'u vuran silah beni vurana benziyor" diyerek herkesi şaşırtmıştı. Pek çok kanaldan olayı incelettiriyordu. O dönemde üzerine gidilmesini istediği isimlerden biri de Kemal Horzum'du. Afyonlu genç işadamı Kemal Horzum, 12 Eylül'den sonra Sunalp'in MDP'sine maddi destek sağlamış, seçimleri Özal kazanınca, ANAP için *İcraatın İçinden* programlarının çekimini üstlenmişti. Ancak daha sonra Emlakbank'ı 70 milyon dolar dolandırmakla suçlanmıştı. Banka bünyesinde bu olayı soruşturmak amacıyla özel bir Komisyon çalışıyordu.

Başbakan Özal, suikastten sonra, Emlakbank Genel Müdürü Bülent Şemiler'i arayarak, "Horzum'u araştıranlar, meselenin bir de suikast yanına baksınlar" talimatını verdi. Olayı araştıracak Komisyon'da üç kişi vardı: Çetin Yetkin, Uğur Tönik ve Sırrı Çağlar.

Bu Komisyon hemen kolları sıvayıp çalışmaya başladı. Hem Kartal Demirağ'ın hem Kemal Horzum'un memleketi olan Afyon'a gidildi. Özal'ın talimatı doğrultusunda bu iki olay arasındaki bağlantıları araştırmaya koyuldu. Bu ekipten Yargıtay 7 Ceza Dairesi eski üyesi Uğur Tönik, Afyon'da başlarına gelenleri daha sonra Meclis'te kurulan Horzum Araştırma Komisyonu'nda açıkladı.[8] Dinleyen Komisyon üyelerini dehşete düşüren bu açıklama tutanaklara aynen şöyle geçti:

---

[8] "TBMM Horzum Olayı ve Türkiye Emlak Bankası Eski Genel Müdürü (Bülent Şemiler) İle İlgili İddiaların Gerçeklik Derecesini Tespit Etmek Amacıyla Kurulan 10/56 sayılı Araştırma Komisyonu" SHP İçel Milletvekili D. Fikri Sağlar ve 56 arkadaşının 28 Aralık 1988 tarihli önergeleri ile 22 Kasım 1989 tarihinde kuruldu. ANAP'lılar 6 Haziran 1991 tarihinde çalışmalarını bitiren Komisyon'un raporunu, TBMM Genel Kurulu'nda görüşülmesini engellediler.

"Özal'la ilgili suikastta, Afyon'a kadar gittik. Afyon'da eski arkadaşlarımız vardı. Onlarla konuştuk. İncelemeler yaptık. Netice itibariyle Afyon Dazkırı'da 1974-1977 seneleri arasında Ege bölgesinde meydana gelen sol hareketleri önlemek için Dazkırı bölgesinde bir eczacının başkanlığında bir kontrgerilla teşkilatı kurulduğunu tespit ettik. Ve bu Kartal Demirağ'ın da bu kontgerilla teşkilatının yetişmiş elemanı olduğunu tespit ettik."[9]

Tönik açıkça Kartal Demirağ'ın Dazkırı'da kurulan kontrgerilla teşkilatının bir elemanı olduğunu söylüyordu. Teşkilatın kurulduğunu söylediği tarih, tam da Kartal Demirağ'ın eski Dazkırı kaymakamını yaraladığı tarihe rastlıyordu.

Emekli Cumhuriyet Savcısı Çetin Yetkin ise örgüte başka bir ad koymak gerektiğine inanıyor:

"Yaptığımız araştırmada bulduğumuz şey, o bölgede bazı kişilerin gruplaşarak kendi aralarında, deyimi de zorlayarak, bir örgüt oluşturdukları idi. Kartal Demirağ da onların içinde bulunuyordu. Yani bizim bulabildiğimiz bu. Ben öte yandan bu kontrgerilla sözcüğünü de pek yerinde bulmuyorum. Yani kontrgerilla diye bir örgüt olduğunu hiç zannetmiyorum. Eğer birtakım devlet görevlileri bir araya gelerek bir suç işlemek için kendilerince belki haklı nedenlerle de olsa bir oluşum içine girmişlerse, bu hiçbir devlet dairesinin kendi öz işi değil, çeşitli yerlere mensup kişilerin bir araya gelmelerinden ortaya çıkan bir sonuçtur.

[9] 6 Şubat 1991.

Yani böyle bir şey varsa şayet, Maliye Bakanlığı'nın bir elemanı olabilir, Emniyet'ten biri olabilir, MİT'ten olabilir, üniversiteden olabilir. Bunlar bir amaç etrafında birleşebilirler. Bence tek ortak noktası kamu görevlisi olmasıdır."

Çetin Yetkin'e göre Afyon bölgesinde izi bulunan örgüt, değişik kurumlardan kamu görevlilerince oluşturulmuştu. Bu tespit, Kartal Demirağ'ın "MİT'le ilişkim vardı" ifadesiyle birleşince daha da önem kazanıyordu. Bunun üzerine Emlakbank'ta Horzum ve suikast dosyasını soruşturan Komisyon üyeleri araştırmalarını derinleştirdiler. Ve sonunda ANAP Milletvekili Faik Tarımcıoğlu'nun gözlemlerini doğrulayan bir sonuca ulaştılar.

Uğur Tönik yıllar önce Meclis komisyonunda suikastla ilgili olarak şöyle konuşuyordu:

"Olayda kullanılan silahın da kongrenin içinde polisler tarafından verildiğini tespit ettik. Bu yönde duyumlar elde ettik. Yani bu adam, o silahla oraya gelmiş değil. O adam oraya getirilmiş bir adam ve olaydan sonra yerdeki gerilla dönüşü itibariyle adamı vurmak mümkün olmadı. Belki orada bir grup, adamı öldürmek istiyordu. Vuramadılar. Adam kendini gerilla olarak kurtardı.

Tönik'in de içinde yer aldığı Komisyon, bu saptamaları yaptıktan sonra Ankara'ya gitmiş ve durumu bugün çok önem kazanan bir isme aktarmıştı. Bu isim, dönemin Ankara Emniyet Müdürü Mehmet Ağar idi. Tönik, Ağar'la görüşmelerini şöyle anlatıyordu:

"Ankara'ya döndüğümüzde Çetin Yetkin'le beraber Mehmet Ağar'ın yanına gittik. Biz eski savcı olduğumuz için rahat konuşabiliyoruz kendisiyle. Gittik dedik ki, 'Bu adam orada halk hareketine karşı kurulan bir teşkilatın adamı. Bunu incelediniz mi, bu noktayı incelediniz mi, bu adamın yapısını, memleketini incelediniz mi?' Ağar, şaşırdı. Bize verdiği cevapta 'Ağır bir sorgulama yaptık' demekle yetindi."

Komisyon, bunun üzerine, varlığını saptadığı bu teşkilatı araştırmaya başladı. Kurulan teşkilatın siyasal uzantılarını, mali bağlantılarını çözmeye çalışıyorlar, gelişmeleri Genel Müdür Bülent Şemiler'e de aktarıyorlardı. Ancak araştırma belli bir noktaya ulaşınca tam filmlerdeki gibi bir olay oldu. Yargıtay eski üyesi Uğur Tönik, İstanbul'un Ulus semtinde bir villada yaşadığı bu esrarengiz olayı Meclis Komisyon'unda şöyle anlattı:

"10 gün sonra beni bir yere çağırdılar. Üç kişiydiler. Adlarını bilmiyorum bu kişilerin. Bankadan ayrılmamızı ve bu tahkikatı yapmamamızı söylediler. Tahmin ediyorum ki, o tarihte bunların MİT'le ilgili adamlar olması lazım. Beni çağırıp konuşabilmeleri için o sıfata sahip olmaları lazım bu kişilerin. Onun üzerine bende şöyle bir fikir meydana geldi: Demek ki, biz bazı yerlere ulaşma durumuna gelmişiz ki bir tepki meydana gelmiş."

Uğur Tönik, bu tehditle karışık telkinin ardından tahkikatı bıraktı. Oysa tablo tam olgunlaşmaya başlamıştı ve bu tablo, Susurluk sonrası ortaya çıkan tabloya çok benziyordu. Tıpkı Abdullah Çatlı gibi Kartal Demirağ da özel

kamplarda emekli askerlerce eğitilmişti. MİT'le ilişkisi olduğunu açıklamıştı. Arandığı dönemde polislerle dostluk kurmuş, korunmuştu. Dazkırı'daki çetenin yetişmiş bir elemanı olduğu ortaya çıkmıştı. Ve tam bu ilişki ortaya konacakken MİT'ten olduğu tahmin edilen kişilerce soruşturma engelleniyordu. Örgüt yine olayı örtbas etmeyi başarmıştı.

Çetin Yetkin işte tam bu noktada devlet içindeki devlete dikkat çekiyor:

"Özal'a yapılan suikast olayı ortaya çıkmadı. Bir tek Kartal Demirağ'ın üstüne kaldı ki, yazılan iddianamede Kartal Demirağ'ın tek başına hareket etmediği, bunun bir örgüt işi olduğu belirtiliyordu. Bu örnekler bence bize şunu gösterir: Ülkemizde birtakım güç odakları var. Bunların da aralarında bir çatışma var. Yani geliyor, nihayet belirli bir iktidar odağı bir yerde öbür güç odağının sınırına dayanmış oluyor. Bunu en yakın kanıt olarak Susurluk olayında gördük. Bir yerde her şey takıldı kaldı. Bir taraftan devletin güvenlik güçleri bazı suçların failini ararken, devletin bazı organları, onları başka yerde kullanmış. Eğer tek bir odak olsa böyle bir şeyin olması mümkün değil."

Çetin Yetkin'in görüşlerini Halil Şıvgın da doğruluyor:

"Bu, devletin kendi içindeki iktidar mücadelesinin tabii bir sonucudur. Devletin içerisindeki iktidar mücadelesinin tarafları vardır. Tarafların bazıları galip gelir, bazıları mağlup olur. Dolayısıyla olayları geniş bir perspektiften değerlendirmemiz gerekiyor. Devletin

içerisindeki iktidar mücadelesi dün de vardı, bugün de var, yarın da var olacaktır."

Peki neydi bu iktidar mücadelesi?... Kimler, kimlere karşı mücadele ediyordu? Son dönemine kadar yanında olan bir danışmanı, Özal'ın devlet mekanizmasında önemli değişiklikler hazırladığı için hedef olduğunu söyledi. "Adeta sivil bir darbe hazırlıyordu, devlet içinde kendisine direnen güçleri bertaraf edecekti, ama engellendi" dedi. Bu danışmanın iddiasına göre, Özal, suikasttan sonra, Kartal Demirağ'ın ardındaki örgütün ne olduğunu anlamış, ancak üzerine gitmeye çekinmişti. Bu sırrı da sadece çok yakınındaki birkaç kişiyle paylaşmıştı. Özal'ın bu sırrını bilenlerden biri, kardeşi Korkut Özal, o sırrı saklamayı tercih ediyor:

"Bana bunu şöyle ifade etti: 'Bunun ne olduğunu öğrendik' dedi. Tabii açıklanmasını istemiyordu. Hâlâ da ben onu emanet olduğu için muhafazaya mecburum. Bunun açıklanmasını istememesini ben kendisinin iki tane özelliğinden dolayı anlayışla karşılıyorum. Bir tanesi şuydu: Turgut Bey kaderi kabul eden bir insandı. Yani kader çizgisinin değişmeyeceğine inanan bir insandı. İkincisi de Turgut Bey'in çok güzel bir özelliği şuydu: Onu rahmetli babamız öğretmişti. 'Söylediğin her şey doğru olsun, ama her doğruyu her yerde söyleme.' Şimdi ben zannediyorum bu olayı açıklasaydı ortalığı karıştıracağını düşünmüştü."

Acaba Özal'ın "ortalığı karıştıracak" bu bilgisi neydi? Kendisini vuran örgütü araştırırken nasıl bir bilgiye ulaşmıştı ki, Cumhurbaşkanı olduğu halde üzerine gitmeye

çekinmişti? İşte bu soru, bizi Özal suikastının en kritik noktasına sürüklüyor. Bu yaşamsal soruyu Askeri Savcı Faik Tarımcıoğlu yanıtladı:

"Sayın Özal bunun üzerinde çok durmuştur. Fakat işin içerisinde devlete ait bazı unsurlar görmüş olabilir. Veya bir partiyle ilişkilendirilebilir böyle bir ilişkinin varlığını hemen ortaya koymak, siyasi arenada bazı büyük sıkıntılar yaratır. Türkiye henüz tam oturmamış, demokrasiye tam olarak geçememiş, kabile zihniyetini yaşatan bir ülke olduğu için kan davasına yol açabilirdi. Bu suretle rahmetli Özal, bunu bildiği için üstüne fazla gitmemiş olabilir. Ve belki daha da önemli bir örgüt veya kendini devlete yaslamış birilerinin tarafından olduğunu görünce o zamanın şartlarına göre daha ileriye gitmedi."

Korkut Özal ise bu tür olaylarda istihbarat örgütlerinin parmağına dikkat çekiyor:

"Bu işi yapan insanlar, yani bu gibi gözü kara teşebbüslerde bulunanların devletin içinde birtakım görevlerle görevlendirilmiş olmalarının kendilerine verdiği bir güven var. Rahat hareket edebiliyorlar. Ve çok aşırı cesaret isteyen veya aşırı güven isteyen teşebbüsler yaptıklarını görüyoruz.

– Özal suikastında devlet içinden bir destek var mıydı?

– Ben bunu söylersem maksadımı aşarım. Ben yalnız şunu söylüyorum: Türkiye'de yurtiçi veya yurtdışı istihbarat örgütlerinin, içinde olmadığı çok az olay vardır bence. Bunu ben eski bir İçişleri Bakanı olarak söy-

lüyorum. Bunların hepsinin içinde hem iç, hem dış istihbarat örgütlerinin parmağı olduğunu düşünüyorum. Bir istihbarat bağlantısı var. Çünkü istihbarat örgütleri çok maksatlı örgütler. Dünyadaki çok önemli olaylarda bunların parmağı olduğuna dair yayınlanan anılar var: Nasıl olmuştur? Mesela Iran'da geçmişte bir Musaddık olayı vardır. Bir Başbakanı bir günde temizlemişlerdir."

Yakınları, Özal'ın kendi suikastini araştırırken Susurluk çetesine rastladığına inanıyor. Daha doğrusu Türkiye'nin Susurluk sonrası öğrendiği ilişkiler ağını, Özal'ın o dönemde ortaya çıkardığını savunuyorlar. Özal, kendisini ortadan kaldırmaya çalışan bu örgütün üstüne gitse belki Türkiye, Susurluk çetesiyle daha erken tanışacaktı. Ancak yapmadı. Böyle bir mücadeleye girişse başaracağı çok kuşkuluydu. Kendini çok güçlü hissetmiyordu. O noktada durdu ve işin peşini bıraktı.

İşin peşini niçin bıraktığı sorusunu Korkut Özal şöyle yanıtladı:

"Bırakmaya belki bir yerde kendisini mecbur hissetti ve bıraktı. Bu Kartal meselesini O kapattı. Bunun muhatabı kendisiydi. Ama ben bir yerde buna hakkı var mı, yok mu bu suali sormuştum. Burada da soruyorum. O kendisi için kapatabilir belki. O günkü şartlarda kapatılmasında da yarar vardır yani, Türkiye'nin çok daha zor bir duruma itilmemesi için. Ama bir yerde bir de kamunun hakkı var. Yani Turgut Bey kendisinin adamı değil, Turgut Bey kamunun insanı. Türkiye'nin Başbakanı o anda, sonra da Cumhurbaşkanı. Dolayısıyla kamunun bunu araştırması lazım. Maalesef ka-

munun bunu niye araştırmayıp bıraktığı bence bir sualdir. En azından bu suali sormak gerekir."

O dönemde kamu da bu işin üstüne gidemedi. Susurluk sonrası Meclis'te komisyonlar kurulduğu halde Özal suikastı Meclis'e getirilmedi. Horzum Komisyonu'nda bir ara gündeme geldiyse de üzerinde durulmadı ve dosya kapatıldı. Susurluk Komisyonu'nda görev yapan Fikri Sağlar, o dönemde Horzum Komisyonu'nda da görev almış, ancak Komisyon'un Özal suikastındaki kontrgerilla iddialarını araştırmamış oluşunu eleştirerek sonuç raporuna muhalefet şerhi koymuştu. Bugün de aynı eleştirileri dillendiriyor:

"Özal'a yapılan suikastın o gün öyle geçiştirilemeyecek derecede önemli olduğu düşüncesindeyim. Dolayısıyla bunun çok ciddi araştırılması gerektiğine inanıyorum. Komisyon olarak o zaman hiçbir bilgiye ulaşamadık. Yani bununla ilgili bize bilgi verecek olan Milli İstihbarat Teşkilatı, Emniyet Teşkilatı gibi kurumlar ciddi bir bilgi vermediler. Horzum Komisyonu 15 ay süren bir çalışma yaptı ve raporu yazdı. Ancak erken seçim dolayısıyla bu rapor Meclis'te görüşülemedi. Belki görüşülmüş olsaydı bugünlere gelmezdik. Bugünlerin izini o günlerden yakalayabilir, daha önceleri bazı olayları, bazı çarpıklıkları görür bunları düzeltirdik. Fakat o olmadığı için bugünlere geldik diye düşünüyorum.

Sonunda Özal da üzerine gitmeyince, suikast dosyası kaderine terk edildi. Örgüt bağlantısına ilişkin ortada pek çok veri bulunmasına rağmen Kartal Demirağ, tek başına,

adam öldürmeye teşebbüsten yargılandı ve 20 yıl hapis cezasına çarptırıldı. 4 yıl kadar yattıktan sonra da 1992 yılında şartlı tahliye edildi.

Özal ise vurulduktan 16 ay sonra Cumhurbaşkanlığı koltuğuna oturdu. 1993 yılında da suikastının ardındaki karanlık güçleri aydınlatamadan ani bir kalp kriziyle hayata veda etti. Ancak suikastin ardında bir örgütün bulunduğuna inanan yakınları, Özal'ın bu ani kaybını da "kuşkulu" buluyorlar. Korkut Özal da bu kuşkuyu duyanlar arasında:

"O vefatın da öyle normal bir vefat olmadığı kanaati çok geniş bir kitlede yaygın. Pakistan'ın bir genelkurmay başkanının vefatının tabii ölüm gibi gösterildiği, fakat sonradan zehirlendiği iddiaları çıkarılmıştır. Ve onlar ispatlanmış, saçının analizinden mi ne. Hatta Turgut Bey için de bu rivayetleri duyduk biz. Yani zehirlenme. Hatta saçından örnekler alındığına dair. Yani Turgut Bey'in bir bu yarım kalan teşebbüs, bir de şu vefatı üzerinde hakikaten durulması gerekir diyorum ben.

Özal'a otopsi yapılmasına ailesi izin vermediği için, bu ölümün bir zehirlenmeden veya başka bir nedenden kaynaklanıp kaynaklanmadığı sorusu yanıtsız kaldı. Ve Özal'la birlikte birçok soru da yanıtlanamadan geçip gitti. Türkiye, bazı yanıtları alabilmek için Susurluk kazasına kadar bekleyecekti.

Susurluk kazası Korkut Özal'ı biraz daha açık konuşmaya zorluyor:

"Susurluk'ta ortaya çıkan bazı hususlar, Turgut Bey'e yapılan suikastın muhtemelen nerelerden tezgâhlanabileceği hakkında genel bir izlenim demeyelim de bir hava veriyor."

Fikri Sağlar ise bu düğümün çözümü için yeni bir öneri getiriyor:

"Devletin içerisinde bu tip oluşumların olması mümkündür. Oluşumlar, çıkar nedeniyle oluştuklarına göre, çıkarlarına karşı olabilecek her kişiyi ya da her kurumu yok etme niyetinde olabilirler. Ben Özal'a yapılan suikastın bu açıdan bir daha iyice araştırılması gerektiğine inanıyorum. Onun için de hem Horzum Komisyonu raporunun, hem de faili meçhul cinayetler raporunun tekrar TBMM'de görüşülmesine imkân tanımak adına, içtüzüğün ilgili maddesine bir ek paragraf konulması doğrultusunda bir öneride bulundum.

Şimdi Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Susurluk sonrası ortaya çıkan yeni belgeler, yeni veriler, yeni tanıklar ışığında Özal suikastı dosyasını yeniden açması gerekiyor. Eğer bu yapılabilirse, belki de Susurluk'ta kaza yapan Mercedes'in, daha önce Dazkırı'dan geçtiği görülecek ve o arabanın yolcularının, devletin zirvelerine kadar uzanan iktidar mücadeleleri daha iyi gözler önüne serilecek.

İşte yeni tanıkları, eski sanıkları, üzerinde durulmamış korkunç iddiaları ile Özal suikastı dosyası. Susurluk'taki bir

kazayı bu kadar derinlemesine inceleyen Türkiye'nin, kendi başbakanına düzenlenen bir suikast olayını böylesine karanlıkta bırakmış oluşuna şaşmamak elde değil. Bu olaya ilişkin olarak Meclis'te bir Komisyon bile kurulmamış oluşu gerçekten hayret verici. O dönemde Başbakan Özal'ın, kendisini hedef alan örgüte ilişkin elde ettiği verileri, ölmeden önce yakınındaki bazı insanlara aktardığı biliniyor.

O insanlar, Özal'a söz verdikleri için şimdilik konuşmak istemiyorlar. Ancak burada ortaya koyduğumuz tablonun, Özal'ın teşhisleriyle çakıştığını da açıkça ifade ediyorlar. O halde şimdi olayın karanlıkta kalan yönlerini açığa çıkarmak için bu ipuçlarının değerlendirilmesi ve Susurluk verileri ışığında suikast dosyasının yeniden açılması gerekiyor.

Yıllar sonra ortaya çıkan tanıklar, olayı soruşturanların engellendiğine ilişkin belgeler, Özal'ın yakınlarının ortaya attığı iddialar hep soruşturulmayı bekliyor. O yüzden bu konuda bilgisi, tanıklığı olan herkesi bildiklerini ortaya sermeye davet ediyoruz.

Temiz toplumun aydınlığına giden yol, geçmişte karanlıkta kalmış dosyaların aydınlatılmasından geçiyor. Bir gün bütün bu dosyaların yeniden ve hakkıyla incelenip sonuçlandırılacağına hâlâ inanıyoruz.

Özal
Öldü mü, Öldürüldü mü?

17 OCAK 1991, BAĞDAT

Özal'ın Kürt sorununa ilgisi aslen Körfez Krizi'yle başladı.[1] 17 Ocak'ın ilk saatlerinde patlayan savaşta, Bağdat rejiminin karşısında uluslararası bir koalisyon vardı ve herkes Saddam'ın devrileceğine kesin gözüyle bakıyordu. O dönemde Cumhurbaşkanı Özal birden ön plana çıkıvermişti. Başkan Bush'la görüşüyor, CNN'de boy gösteriyor; bu arada da Köşk'e gelen herkesin önüne haritalar serip görüşlerini anlatıyordu. Bölgedeki koalisyon güçlerinin

[1] 2 Ağustos 1990'da Irak ordusunun Kuveyt'e girmesi ile Körfez Krizi başladı. BM kararıyla uluslararası güç bölgeye gönderildi. ABD ordusu önderliğindeki birleşik güç 17 Ocak 1991'de Kuveyt'i işgal eden Irak ordusuna saldırdı. Körfez Savaşı Irak'ın koşulları kabul etmesiyle sona erdi. ABD ve birleşik güçler Saddam'ın devrilmesi konusunda son adımı atmadı.

komutanı General Norman Schwarzkopf gibi o da Türkiye'nin Kuzey Irak'a girmesinden yanaydı. Herkesten daha atak görünüyordu. Askerlerden bile... Dönemin üst düzey iki yöneticisi Özal'ın bu isteğinin en yakın tanığıydı. Genelkurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş, Özal'ın bu sözlerini fazla ciddiye almazdı:

"Savaş başladıktan sonra, ikili görüşmelerimizde rahmetli Cumhurbaşkanı Özal; gülerek, şaka yollu Perşembe görüşmelerimizde veya başka görüşmelerimizde 'Şuradan bir Kolordu'yla Musul'a doğru gitsek bu savaş daha çabuk biter' diye söylerdi, ama bu ne bir emirdi ne de bir tahlildi. Ben de gülerdim. Güler geçerdik...

TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk da Özal'ın bu isteğini yakından bilen biriydi: "Saddam'a karşı büyük düşmanlığı vardı. Bush'la beraber Körfez Krizi'ni yönettiğini söylerdi. Ve hatta Körfez Krizi senaryosunun kendisine ait olduğunu bana defalarca söyledi. Bush'u kendisinin ikna ettiğini söylerdi. Basra Körfezi'ne kadar bir Türk kuvvetinin gidebileceğini, meseleyi çözebileceğini haritalar üzerinde bana anlatıyordu."

Özal'ın senaryosu, savaş sonrası Irak'ta, Türkiye'nin söz sahibi olması esasına dayanıyordu. Eğer Irak parçalanırsa, Türkiye tarihi gerçekleri gündeme getirip hak iddia edecekti. Irak parçalanmazsa, rejimin yeni oluşumunda söz sahibi olmalıydı. Bunun için Türkiye'nin elinde Türkmen kartı vardı. Ancak bu zayıf bir karttı. Irak'ta söz sahibi olabilmek için başka bir kart daha gerekiyordu. O kartı da Özal'a, bölgeyi çok iyi tanıyan danışmanı Gazeteci Cengiz Çandar hatırlattı. Bu kartın adı 'Kürt Kartı'ydı.

Cengiz Çandar, Özal ile yaptığı bu görüşmeyi şöyle anlattı:

" 'Efendim' dedim 'Bu, bir tek şeye bağlı. Eğer biz Türkiye'de Kürt olduğunu kabulleneceksek, Türkiye olarak o zaman kolay.' 'E tabii kabulleneceğiz, artık insaf' dedi. 'Bu noktaya geldik... 'E, o zaman kolay' dedim. Nesi kolay? Biz Bulgaristan'daki Türk azınlığı ile, Batı Trakya'daki Türk azınlığı konusunda, hatta Kıbrıs'la ilgili olarak, oradaki Türk toplumuyla ilgili olarak devreye girdik mi girmedik mi? Bununla da ilgilenmek zorundayız, soydaşımız olduğu için. Aynı mantıkla, eğer vatandaşlarımızın bir bölümünün Kürt olduğunu kabulleneceksek Irak'taki Kürtlerle, onların geleceğiyle, onların esenliğiyle ilgilenmemiz son derece doğaldır. Zira onlar bizim vatandaşlarımızın soydaşlarıdır.' 'Ben bunu satarım' dedi...

Özal, bu görüşmeden birkaç hafta sonra Diyarbakır'daki bir basın toplantısında Irak Kürtleri'nden 'Vatandaşlarımızın Soydaşları' diye söz etti. Bu arada da Irak'taki Kürt liderlerle ilgilenmeye başlamıştı. Tam o günlerde, Cengiz Çandar'ın bir röportaj için Talabani'ye gidişini fırsat bildi ve onlara dönük bir açılımın ilk sinyalini verdi. Bölgeyi iyi bilen Cengiz Çandar, Kürt liderlere nasıl bir mesaj götüreceğini Özal'a sordu:

"Dedim ki, 'Efendim, tutun ki buldum Celal Talabani'yi ya da Mesut Barzani'yi ve sizin bu halisane niyetlerinizi söyledim onlara. Onlar dese ki, 'Kardeşim kendi ülkenizde Kürtler var, onların olduğunu daha siz kabul etmiyorsunuz. 'Kürt yoktur' tavrı içindesiniz.

'Dağ Türkü' gibi laflar ediyorsunuz. Bunlar da bizim akrabalarımız. Kimisiyle aşiret bağlarımız var. Sizle bu ilişkiye girer isek, korucu aşiretine döneriz biz, itibar kaybederiz. Siz kendi ülkenizde Kürtler lehinde bir adım atacak mısınız ki, ondan sonra gelip bizle ilişki tavsiye ediyorsunuz' derse ben ne diyeyim adamlara? Dedi ki 'Yahu elbette adım atacağız. Kendi ülkemizde Kürtlerin var olduğunu kabul etmeden ve onların şartlarını iyileştirmeye yönelmeden, Irak Kürtleriyle ilişki kurmanın hiçbir meşruiyet zemini olmaz. Ama işte Türkiye'nin güçler dengesi malûm, bazı şeyler zaman istiyor.' "

Çandar bu mesajı Talabani'ye götürürken Özal da konuyu MGK gündemine getirdi ve Irak Kürtlerine sahip çıkma planını askerlere açtı. Genelkurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş, Özal'ın bu planına pek de karşı değildi:

"Özal'ın fikri şuydu: 'Talabani'yle Barzani'yi itmeyelim. İtip de PKK'nın kucağına atmayalım. Gidip ABD'nin, Batının da kucağına atmayalım. Bunlar bize her bakımdan muhtaçtır. Yiyecek, ilaç, elektrik vs. Biz bunları kontrolümüze alalım' deyip, bunlarla iletişim kurma düşüncesini söylerdi. Ben o zaman kendisine dedim ki, 'Buna İngilizce Silent Process diyorlar, yani sessiz şekilde bir diplomasi yapıp; aleni, açık yapmayıp ve çok düşük seviyede olmasında fayda olur.' "

Nitekim öyle yapıldı. Talabani Mart ayında gizlice Türkiye'ye geldi ve sadece birkaç diplomatla görüşebildi.

Görüşmenin en yakın tanığı Özal'ın danışmanı Kaya Toperi'ydi:

"Cumhurbaşkanı görüşmedi, onunla Dışişleri Bakanlığı ve ilgili makamlarımız görüştüler. İlk temas da benim vasıtamla sağlandı.

Ancak o görüşmeler somut bir sonuca ulaşamayınca, Talabani bu kez bizzat Özal'la görüşmek istedi. Randevu talebi kabul edildiğinde heyecandan titriyordu. İlk kez bir Türk Cumhurbaşkanı, bir Kürt liderle görüşecekti.

Bu temaslardan sonra Özal'ın kamuoyunu hazırlama atağı başladı. Önce Kürtçe konuşmanın serbest bırakılması gündeme geldi. Ardından da Özal, Doğu Sorunu'nun konuşa konuşa çözülebileceğini açıkladı. "Var olan problemleri tabu haline getirmemek lazım, meselelerin diyalogla çözülmesinden yanayım. Adam kendisine 'Kürt' diyorsa, 'Sen dağ Türküsün' denmemeli" diyordu. Cumhurbaşkanı Özal'ın bu çıkışlarına ilk örtülü destek, bir dönem kendisini en çok eleştiren Meclis Başkanı Hüsamettin Cindoruk'tan geldi:

"Bence Güneydoğu meselesindeki bazı görüşleri gerçekçiydi. Kürt kardeşlerimizle ilgili düşüncelerini açıktan söylerdi. Hatta zaman zaman kendi ailesinin bir kolunun Kürt olduğunu ifade edecek kadar cesurdu. Rasyonel şeyler söylediği zaman katılmamak mümkün değildi. Cesur bir adamdı, fikirlerini söylemekten çekinmezdi. Ne var ki dediğim gibi devletin geleceğiyle, devletin bugünkü güvenliğiyle ilgili kararları cesaretle almak yetmez, onları biraz da basiretle almak gerekir."

1991 sonunda Başbakan Demirel, devletin yeni politikasını Diyarbakır'da açıkladı: 'Kürt realitesini tanıyoruz.' Ankara'dan esen ılımlı hava 1992 Martında Nevruz ateşinde yandı.[2] Büyük bir gerginlik içinde başlayan Nevruz kutlamaları, kısa zamanda çatışmaya dönüştü ve Güneydoğu tam bir savaş alanına döndü. Bilanço ağırdı: İki günde tam 57 ölü.

Kanlı Nevruz kutlaması Özal'ı yeni bir arayışa itti. Danışmanı Cengiz Çandar bu yönelişin en yakın tanığıydı:

" 'PKK'nın bölge insanı üzerinde belirli ölçüde bir güç kazanmış olduğunu kabul etmek zorundayız' demişti. İkincisi, bunun şiddete dayalı yöntemlerle çözülemeyeceği, tersine kangren haline dönüşeceği görüldü. Fakat bir yandan da devletin başı olarak, Cumhurbaşkanı sıfatı taşıyan birisi olarak, bir terör eylemiyle karşılaşıldığı zaman şiddetle ona karşılık verilmesi gerektiğini söylüyordu, fakat İngilizce 'Double Track' diye ifade edilen, çift yoldan yürüme taktiğinden yanaydı; yani bir yandan silahlı direnme olursa ona çok şiddetli bir silahlı tepki vermek gereklidir devlet olarak; başka türlü devletin itibarını, gücünü koruyamazsınız, beri yandan da ona paralel şekilde 'Acaba diyalogla bu iş nasıl çözülür'ün aranmasından yanaydı. PKK'yla diyalog mümkün olamayacağına göre, HEP ve benzeri kuruluşların o konuda bir anlamı olabileceği neticesine varmıştı.

---

[2] 21 Mart 1992'de Nevruz kutlamaları kısa sürede çatışmaya dönüştü. Birkaç ilde birden süren çatışmalarda iki gün içinde 57 kişi öldü. Gazeteci İzzet Kezer de bu çatışmada öldürüldü.

Ancak işin HEP cephesinde de işler zordu. HEP'liler Meclis'in açılışında yaptıkları gösteriyle büyük tepki toplamışlardı. Özal kafasındaki 'silahsız çözüm' formülünü hem hükümet içindeki şahinlere hem de aynı şekilde radikalleşen Kürt milletvekillerine benimsetmek zorundaydı. HEP'lilerle temas arayışı işte o günlerde başladı.

Bu süreci yakından bilen isim ise HEP Milletvekili Sırrı Sakık'tı:

"Evet, öyle bir arayış içerisindeydi. Hatta 'Ben ömrümün son döneminde ülkeme katkı sunmak istiyorum. Ülkemin en büyük sorununu halletmek istiyorum' diyordu. Biz de kendisine 'Bu sorunu kim hallederse ülkede ikinci Mustafa Kemal olur' demiştik."

1992 yılında Özal'ın siyasi çözüm önerisi ilk kez kâğıda döküldü. ANAP Milletvekili Adnan Kahveci, Güneydoğu'da bir süre inceleme yaptıktan sonra 'Kürt Sorunu Nasıl Çözülmez?' başlıklı bir rapor hazırladı.[3] Bu raporda Kürt meselesinin, Türkiye'nin en önemli gündem maddesi haline geldiği ve çözüm bulunmaması halinde iç savaşa dönüşebileceği söyleniyor ve şöyle deniliyordu:

"Askeri çözümle hiçbir ülke çözüme ulaşamamıştır. Askeri çözümler hep iç harbi getirmiştir. Bugün Kürt sorunu siyasal bir kriz halini almıştır. Çözüm için de cesurca atılacak siyasi adımlara ihtiyaç vardır. Bu nedenle Kürt realitesi, Kürt kimliği ve dili hızla kabul

[3] ANAP Milletvekili Adnan Kahveci 1992'deki kanlı Nevruz kutlamalarından sonra bölgede incelemelerde bulundu ve 12 sayfalık bir rapor hazırladı. "Kürt Sorunu Nasıl Çözülmez? Bir Çözüm Paketi Önerisi" başlıklı bu rapor Kahveci tarafından Cumhurbaşkanı Turgut Özal'a verildi.

edilerek, Kürtlerin siyasal hakları verilmelidir. Bu durum Türkiye'de demokrasiye ufuklar açmakla kalmayıp, PKK gibi terör örgütlerine olan halk desteğinin de ortadan kalkmasına neden olacaktır."

Özal o güne kadar izlenen politikaya taban tabana zıt bu raporu inceledikten sonra üzerinde el yazısıyla bazı değişiklikler yapıp kendi raporu haline getirdi ve Başbakan Demirel'e gönderdi. O yaz rapordaki yaklaşım doğrultusunda ilk adımları da atmaya başladı. MGK'da GAP Televizyonu'ndan Kürtçe yayın yapılmasını savundu. Ağustos ayında Kürtçe eğitimin serbest bırakılması gerektiğini açıkladı. Ve sonunda Türkiye'yi karıştıracak o ünlü açıklamasını tekrarladı: "Federasyonu bile tartışmalıyız."

Bu açıklama basında yer alır almaz Genelkurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş hemen Köşk'e çıktı:

"Ben kendisiyle konuştum bunu. 'Böyle bir şey basına intikal etti. Bu fikirleri söyler misiniz?' dedim, Perşembe görüşmesinde... Rahmetli Özal bana dedi ki, 'Ben bu fikirde değilim. Bu üniter yapımıza aykırıdır, federasyon olmaz. Ama konuşulmasına da, tartışılmasına da karşı gelmiyorum. Tartışılsın, bunun mahsurları ortaya çıksın ki halk da buna inansın. Ben de kendisine şöyle söyledim: 'Bunun tartışılması bile bu zamanda uygun değildir. Tartışılması bile silahlı kuvvetlerin, polisin ve halkın morali üzerine direkt etki yapar ki, bu beni de sıkıntıya sokar.'"

Özal'ın Kürt liderlerle yürüttüğü temas ilk sonucunu o yıl verdi ve 1992 kışında askeri operasyon başladı. PKK,

Kuzey Irak'ta TSK ile Peşmergeler arasına sıkıştırılmıştı. Türkiye ilk kez Talabani ve Barzani'yle ortak bir harekât yapıyordu ve bu, büyük oranda Eylül ayında Köşk'te yapılan; Iraklı Kürt ve Türkmen liderler zirvesinin sonucuydu.

Bu işbirliği en çok Genelkurmay Başkanı'nı sevindirdi. Orgeneral Doğan Güreş temkinliydi:

"Barzani başlattı bunu, güneyde PKK'ya karşı. Tabii bunda anlaşma da vardı bizimle... Onun güneyden bastırmasıyla, biz de kışlalarımızdan çıkıp doğrudan doğruya Hakhurk'a girdik. Hakhurk'a Talabani girmiş, çevirmişti yalnız. O zaman üç bin, dört bin kişi zayiat verildi ve onlar kaçtılar Zeli'ye kadar. O zaman tamamiyle dağılmış durumdaydı; Talabani yardım etmeseydi dağılıyordu. Bu başarıdan sonra da, Barzani'nin bu yardımından sonra da ben bu daha üst seviyede görüşmelerde sessiz kalmayı tercih ettim. Faydalı oldu iletişim kurmak, ama biraz fazla yükseklere çıkıldı gibi geldi bana.

1993 Martı yaklaşırken Türkiye yine endişe içindeydi. Bir önceki Nevruz'un anıları hâlâ hafızalardaydı ve herkes yeni bir kanlı bayram korkusunu yaşıyordu. İşte tam o günlerde hiç beklenmedik bir gelişme oldu. Askeri operasyonların baskısı altındaki PKK lideri Abdullah Öcalan'ın ateşkes ilan etmeye hazırlandığı haberi patladı. Apo, bu hazırlığından önce Talabani'ye söz etmiş, Talabani hemen Cengiz Çandar'a aktarmış, Çandar da o gece derhal haberi Özal'a ulaştırmıştı. Cumhurbaşkanı heyecanlanmadı. "Açıklasın, bakarız", dedi, geçti. Ama Çandar, Özal'ın kendisinden bir beklentisi olduğundan emindi:

"Bu ateşkes benim basın toplantısına gittiğim sırada oldu. Onu bildiği için benim ne yapıp edip, Abdullah Öcalan'la kendisine nakledilmek üzere bir görüşme yapacağımdan emindi. Bu hiç konuşulmadı aramızda, ama onun benden bunu beklediğini ve bunu becereceğimden emin olduğundan ben emindim. Bu tür uluslararası ya da ulusal ihtilaflarda kullanılan yöntemlerdir bunlar. Yarın öbür gün işler sarpa sarar sa, resmi bir sıfatınız, rolünüz olmadığı için devlet 'Ben öyle bir şey dememiştim' diyebilir, mahcup olmamış olur. Eğer iş olumlu yönde yürüyor ise, 'Haa sen şimdi çekil bakayım, teşekkür ederiz' deyip devlet kendisi girer devreye..."

Apo'nun Bekaa Vadisi'ndeki karargâhında sivil kıyafetler içinde yaptığı "20 Mart'tan 15 Nisan'a kadar ateşkes" açıklamasıyla Güneydoğu'da yeni bir aşamaya girildi.[4] Basın toplantısını Türkiye'den gelen onlarca gazeteci izliyordu. Ancak bu gazeteciler içinde başka bir misyona sahip iki kişi daha vardı: Demirel'in danışmanı İlnur Çevik'in gazetesinde çalışan İsmet İmset ve Özal'ın danışmanı Cengiz Çandar. Basın toplantısı bittikten sonra Abdullah Öcalan bu iki gazeteciyle özel olarak görüştü. Vereceği mesajların kimlere gideceğini biliyordu. Cengiz Çandar, Abdullah Öcalan ile neler konuştuklarını şöyle anlattı:

"Ben bunu Turgut Özal'a nakledeceğim, o da Süleyman Demirel'e nakledecek. Biri Başbakan, öbürü Cumhurbaşkanı. 'Yalnız şunu bil' dedim, 'benim adım Cengiz

[4] PKK lideri Abdullah Öcalan 17 Mart 1993 günü Bekaa Vadisi'nde basın toplantısı düzenledi ve 15 Nisan 1993'e kadar 25 gün ateşkes ilan etti. Basın toplantısını çok sayıda gazeteci izledi.

Çandar, onun adı İsmet İmset. Turgut Özal ve Süleyman Demirel'le müzakere ediyor değilsin. Bizle konuşuyorsun, biz sadece harfiyyen bu isimlere nakledeceğiz. Ben şunu taahhüt ediyorum' dedi, 'işte birkaç gün içinde Nevruz geliyor, yaprak kımıldamayacak. Sayın Cumhurbaşkanı'na da, Sayın Başbakan'a da bunu söyleyebilirsiniz' dedi."

Öcalan görüşmede, Özal'ın yeni yaklaşımlarını öven sözler de söyledi. Yalnız Türkiye'de hükümetin ayrı, Köşk'ün ayrı dilden konuşması nedeniyle durumdan emin değildi. Bekaa dönüşü İsmet İmset doğruca Ankara'ya gelerek devletin zirvesine bilgi verdi. Çandar ise hemen telefona sarılıp, durumu Köşk'te sonucu bekleyen Özal'a iletti:

" 'Yahu' dedi, 'Bu herif neler söylemiş' dedi. Apo'nun El-Hayat gazetesinde bir gün önce mülâkatı çıkmış. Kamuran Karadagi yapmış daha önce, Şam'da... O günkü gazeteler de El-Hayat'tan naklen yayımlamışlar. İşte 'Türkiye'ye yakında dönmeyi umut ediyorum.' filan diyor... 'Bu herif deli mi? Ne Türkiye'ye dönmesi. Gene şahin lafları etmiş' dedi. Dedim ki 'Efendim, o iç tüketim için yapılmış bir konuşma. Sonuçta Abdullah Öcalan'ın da kendi iç tüketimi var, o da hava basıyor. Hiç önemi yok, ben kendisiyle kırk beş dakika bir özel konuşma yaptım. Yanımda İsmet İmset de vardı. O da Süleyman Bey'e nakledecek.' dedim. Ses tonu birden düştü. 'Peki' dedi, 'sen Türkiye'ye dönene kadar da ben hiç demeç falan vermeyeyim o zaman' dedi. 'Onu rica edeceğim sizden' dedim."

Ertesi gece Çandar, Özal'la ancak sahurda buluşabildi. Cumhurbaşkanı ilk olarak, Türkiye'nin başına bunca dert açan bu Öcalan'ın ne menem biri olduğunu sordu:

'Nasıl bir adam bu?' dedi. Işte ben de onu söyleyeceğim' dedim. 'Bu, keko', dedim, Abdullah Öcalan için... 'Eğer bu adam şu anda bütün siyasi haklarını kazanmış biri olsa, diyelim HEP'ten, SHP'den, ANAP'tan milletvekili, her neyse size yeminle söylüyorum, Meclis kulisinde çay içen Güneydoğulu milletvekilleri var ya, işte onlarla çay içecek, Istanbul'da Çakıl Gazinosu'nda Diyarbakırspor gecesinde bağış toplayacak, dansöz oynatacak; ondan sonra Diyarbakır'ın kanalizasyon meseleleri için heyet kabul edecek onu da çözemeyecek, efsane bitecek. Normalleştirsek işi... dedim. Çok güldü ona. 'Tip bu mu yani?' dedi. 'E, n'olacak' dedim. 'Bizim memleketin insanı.' Oranın insanı, bölgenin adamı. Ve Türkiye'de siyasette aktif olmak istiyor, hesap bu. 'Şimdi, şunu yapmamak lazım' dedi. 'Bu MGK toplantısının ertesi günü Nevruz ve bayram tatili' dedi. 'Hemen, böyle heyecanla, Abdullah Öcalan, bilmem ne dedi diye, 24 saat içinde Türkiye Devleti toplanıyor; MGK, cumhurbaşkanı, kuvvet komutanları, bakanlar tepki veriyor, görüntüsü vermemek lazım' dedi. 'Çok da acele etmemek lazım, yeni bir durum var ortada' dedi; 'yeni bir süreç başlıyor gibi' dedi."

Özal'ın niyeti bayram tatilinden de yararlanarak konuyu biraz dinlendirmek, zaman kazanmaktı. Ertesi gün MGK toplantısı vardı. O sahur yemeğinin ardından MGK'ya katıldı, bu görüşünü orada da söyledi. Kurul'dan çıkan ka-

rarda da ateşkes meselesi hiç yokmuş gibi bir üslup takınıldı. Ancak içeride diyalog meselesi gündeme gelmiş ve tepki almıştı. En büyük tepki de Genelkurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş'ten geldi:

"Eşkıyayla masaya oturup da aracı kullanılır mı? Şimdi IRA meselesi var, Sinn Fein diye bir parti var. O aracılık ediyor. Ama bir masaya oturup da onların başıyla konuşmak diye bir şey yok. Eşkıyayla karşı karşıya oturulmaz."

Aslında Özal da bu görüşteydi. O da PKK'yla doğrudan temas yerine HEP'lilerle görüşüyor ve mesajını dolaylı yollardan iletiyordu. Ateşkesi önemli bir şans olarak görüyordu. Geçen yıl bölgeyi kana bulayan Nevruz, ateşkesin getirdiği yumuşama havası içinde bu kez kimsenin burnu kanamadan atlatılmıştı. Özal, hükümetin ortaya çıkan bu yeni durumu kavrayamadığına ve basmakalıp demeçlerle barış sürecini baltaladığına inanıyordu. Oysa bir an önce yeni duruma uygun politikalar üretilmesinden yanaydı ve kafasında bir çözüm planı vardı. Bu planı önce yanındakilere açıklamıştı. Bu planın en yakın tanığı Cengiz Çandar'dı:

'Yahu bu iş nasıl çözülür, biliyor musun?' dedi. Kafasında bir çözüm parametresi olduğunu ifade eden bir iki şey söyledi. Dedi ki, 'Önemli olan bu ateşkesi kalıcı kılmak' dedi. 'Kalıcı kılmak için de, dağdaki PKK'lıları aşağı indirmek lazım. Onun için af çıkartmak lazım' dedi. 'Af çıkartmadan inmezler' dedi. 'Öyle de bir af çıkartacaksın ki' dedi, 'Önder kadrosunun sabote edememesi lazım. Af önder kadroyu, yönetici-

leri teşmil etmezse, engeller affı' dedi. 'O yüzden kademeli bir af çıkaracaksın' dedi. 'Yani adam öldürdüğü, bilmem ne yaptığı, sübut etmemiş olanların silahları bırakması halinde, bütün haklarına sahip olarak, hayata dağa çıkmadan önce neyse öyle devam edebilmesinin... Bunun yoluna yordamına, hukuki imkânlarına bakmak lazım' dedi. 'Yöneticiler için de şartlı bir madde ilave etmek lazım' dedi. 'Beş yıl yasaklı kılacaksın bunları mesela' dedi. 'Beş yıl içinde Türk Ceza Kanunu'nu ihlal etmezlerse, beş yıl sonra seçme hakkı dahil olmak üzere siyasi haklarına, otomatikman kavuşmaları gibi bir şeyler yapmak lazım...' dedi."

İşte Özal'ın PKK'yı dağdan indirme planı buydu. Hem dağda savaşanlara hem de onların yurtdışındaki lider kadrolarına yönelik kademeli bir af düşünüyordu. Amaç, silahla yürütülen silahlı mücadeleyi yasal platforma çekmekti. Ancak böylesi bir teklifin o gün itibariyle Meclis'ten geçmesinin olanaksızlığını biliyor, buna bir çare arıyordu. O yüzden zamana ihtiyacı vardı. Ne yapıp edip yirmi beş günlük ateşkesin uzatılması gerekiyordu. Ateşkes süresinin dolmasına iki hafta kala önce Celâl Talabani çıktı Köşk'e, sonra da DEP milletvekilleri. Özal, onlara zamana ihtiyacı olduğunu hissettirdi. Köşke çıkan milletvekillerinin arasında Sırrı Sakık da vardı:

" 'Gidip ateşkes sürecini uzatmalısınız' dedi. Hatta şunu da söyledi: 'Siz tepki alabilirsiniz, size saldırabilirler de, ama bana da saldıracaklar, hep birlikte bunu göğüslemek zorundayız. Çünkü bu sorun el yakıyor. Siyasiler ürkebilir, korkabilirler ama görebildiğim kadarıyla, askerlerin bir kanadı da artık benim gibi dü-

şünüyor' demişti bize. Ve giderken de 'Siz gitmelisiniz. Ben arkanızdayım, gidin' demişti."

Nisan ayı başında HEP'liler bu mesajla Şam'a uçarlarken, Özal da uzun bir Türki Cumhuriyetler gezisine çıktı. Müthiş bir arabulucu trafiği başlamış, herkes bu kanlı düğümün Nisan ayı içinde çözülmesi için seferber olmuştu adeta. İlk mesaj Bekaa'dan geldi. Talabani, Cengiz Çandar'ı arayarak Apo'nun ateşkesi süresiz uzatacağı haberini verdi. Çandar ilk uçakla Azerbaycan'a uçtu ve dönüş yolunda durumu Özal'a bildirdi:

" 'Nedir vaziyet anlat bakalım' dedi, ben de 'Böyle böyle oldu' dedim. 'Yarın basın toplantısı olacak ve bu sonuç çıkacak' dedim. 'Çıkacak da ne olacak? Bu iş böyle devam edemez' dedi. 'Eğer bu önümüzdeki bir ay zarfında da, bu işi çözecek bir tavır ortaya konmazsa, terör geri dönebilir' dedi. 'Ve korkarım ki eski dönemi arayacağımız şiddette geri dönebilir' dedi."

Özal'ın Türkiye'ye dönmesinden hemen sonraki gün, yani 16 Nisan Cuma günü, Öcalan bu kez HEP'li milletvekillerinin de katıldığı bir basın toplantısıyla ateşkesi süresiz uzattığını açıkladı. Ancak hükümetin tavrı değişmedi. Ankara "Silahlı insanlarla konuşulmaz, savaşılır" diyordu. Özal, tek başına sürdürdüğü diyaloğun böyle sonuç veremeyeceğini anlamıştı. Bu durum karşısında kararını yine Cengiz Çandar'a şöyle açıkladı:

" 'Eğer' dedi 'bu önümüzdeki bir ay zarfında bunlar hiçbir adım atmazlar, böyle donmuş vaziyette kalırlar ise (hükümeti kastederek) her ne pahasına olursa ol-

sun, her şeyi göze alarak ben ortaya çıkacağım ve çözüm formülünü ilan edeceğim' dedi. 'Bu benim, Cumhurbaşkanı sıfatı taşıdığım için bütün halka, halkıma karşı sorumluluğumdur, tarihe karşı sorumluluğumdur, bu momentumu kaçıramayız çünkü' dedi.

Tarih 16 Nisan 1993 Cuma'ydı. Özal o gün Demirel'le son görüşmesini yaptı. Kafasındaki af planını Meclis'i *bypass* ederek geçirilecek bir kararname hazırlığındaydı. Bu kararname de çıkmazsa, halkın karşısına geçip çözüm formülünü açıklayacak ve belki de yeni bir oluşum içinde siyasete dönerek tarihi saydığı bu misyonu bizzat uygulamaya koyacaktı.

Ateşkesi uzatan Öcalan, ertesi gün Bekaa'daki karargâhında Ankara'nın atacağı adımı beklemeye koyuldu. Kulağı Özal'dan gelecek bir mesajdaydı. Çözüme çok yaklaşıldığına inanıyordu. Akşam yemeğinde yanında HEP milletvekilleri olduğu halde televizyonun karşısına kuruldu ve beklemeye başladı. HEP milletvekili Sırrı Sakık da orada bekleyenler arasındaydı:

"Orada Özal'ın ölüm haberini aldık.[5] *Tabii, ülkede her vatandaş gibi biz de üzüldük. Böyle bir çalışmanın ilk adımında yaşamını yitirmesi ülke açısından da talihsizlikti, bizim açımızdan da talihsizlikti.*

Cengiz Çandar'ın değerlendirmesi ise daha ileri boyuttaydı:

---

[5] Cumhurbaşkanı Turgut Özal 17 Nisan 1993'te beklenmedik bir kalp krizi sonucu öldü.

"Abdullah Öcalan orada diyor ki, 'Öldürüldü, çünkü bu işi çözecekti.' "

24 MAYIS 1993 VE SON

Özal'ın ölümünün üzerinden kırk gün geçmeden, Ondan miras kalan af kararnamesi MGK gündemine geldi. MGK iç barışın devamı için PKK'ya sınırlı bir affı Bakanlar Kurulu'na tavsiyeyi kararlaştırdı. Ancak olmadı.

MGK'nın affa yeşil ışık yaktığı saatlerde Bingöl-Elazığ karayolundan korkunç bir haber geldi. Askerleri taşıyan bir otobüs yolda durdurulmuş, 33 er ve iki sivil hainice kurşunlanarak katledilmişlerdi.[6] Hükümet o gün af kararnamesinin askıya alındığını açıkladı. O bahar Güneydoğu'da barışçı çözüm umutları da Özal'la birlikte gömüldü.

Artık sadece silahlar konuşacaktı.

---

[6] 25 Mayıs 1993; 150 PKK'lı, Bingöl-Elazığ karayolunu kesti. 15-20 aracı durdurup kimlik kontrolü yaptı. Yolcuları asker ve sivil olarak ayırıp 50 eri kaçırdı. Bunlardan 33'ünü kurşuna dizdi. 13 er, 8 yurttaş ve bir polis kurtarıldı. Başbakan Vekili Erdal İnönü, MGK ve Bakanlar Kurulu'ndan geçen "PKK'ya af kararnamesi"nin ertelendiğini açıkladı.

İpekçi Cinayeti

13 Temmuz 1978
ÇAĞRI

"Yaşamlarını bu rejim içinde sürdürmek isteyenler, rejimi terörizme karşı savunmakta birleşmelidirler. Terörizme karşı olan, olması gereken partiler, aralarında bir dayanışmanın, bir uzlaşmanın koşullarını daha fazla geciktirmeden oluşturmalıdır.

"Toplum, özgürlüklerin korunmasını ve teröristlerin etkisiz hale getirilmesini istiyor. Ülkenin gereksinmesi bu doğrultuda bir cepheciliktir. Özgürlükçü, anti-terörist bir cephecilik...

"Olağanüstü yönetim biçimlerine yönelmek, teröristlerin oyununa gelmek olacaktır. Toplum ve sorumlu kurumlar, buna meydan vermeden, demokrasiyi tatil ve tadil etme durumuna düşmeden bu işin içinden çıkmalı, çıkabilmelidir.

"Bu çılgınlığa bir son vermek gerek."

Abdi İpekçi

1 ŞUBAT 1979

Siyasi partileri teröre karşı bir cephede buluşmaya çağıran Abdi İpekçi, bu yazısından 6 ay sonra o terörün kurbanı oldu.

Ankara'da Başbakan Bülent Ecevit'le bir görüşme yaptıktan sonra İstanbul'a dönmüş, gazeteye uğramış ve evine doğru yola çıkmıştı.

Nişantaşı'nda, eve 300 metre kala arabası yavaşladığında sağ camda beliren bir karaltı zamanı durdurdu...

Suikastçı 20 yaşındaki ülkücü Mehmet Ali Ağca, 5 ay sonra yakalandığında ısrarla suç ortaklarını gizledi.

Ancak soruşturma ilerledikçe Ağca'nın gizlemeye çalıştığı isimler birer ikişer ortaya çıkarıldı.

Bütün ipuçları gelip 5 kişide toplanıyordu:

Ağca'yı evinde saklayan Reis Abdullah Çatlı...

Tetiği çeken Mehmet Ali Ağca...

Suikastın ikinci ismi olduğu ileri sürülen Oral Çelik...

Ağca'nın, asıl suikastçı olduğunu söylediği Yalçın Özbey...

Ve suikastta kullanılan silahı temin eden, İpekçi'yi öldürmek için Ağca'yı azmettiren Mehmet Şener...

12 Eylül'e giden yolun ilk büyük suikastında bir araya gelen bu 5 isim, o günden sonra pek çok eylemde yeniden buluştular.

Pek çok dava dosyasında, tanık ifadelerinde ve nihayet son olarak Susurluk skandalında yine aynı 5 insanın imzası yan yana yer aldı.

Bu 5 isim, 5 anahtardı aslında...

Susurluk kilidini açacak 5 kanlı anahtar...

Suikastle ilgili adı geçen bu 5 ismin ilk ortak özelliği, hepsinin ülkücü oluşlarıydı.

Sonradan hem Abdullah Çatlı'ya hem Oral Çelik'e MHP'lilerin sahip çıkması da bunu gösteriyordu.

Ağca soruşturmasında gözden kaçırılan bir başka ilginç unsur ise bu 5 isimden Abdullah Çatlı dışındakilerin Malatya bağlantılı oluşuydu.

Ağca, Şener ve Çelik Malatyalıydılar.

Yalçın Özbey de liseyi Malatya'da, Ağca ile aynı okulda okumuştu.

Yalçın Özbey'in yakalanmasından sonra ortaya çıkan bir başka ilginç ayrıntı ise kilit 5'liden 4'ünün ortak banka hesapları...

Özbey'in bir arkadaşının verdiği bilgiyle ortaya çıkan bu hesapta Mehmet Ali Ağca, Abdullah Çatlı, Oral Çelik ve Yalçın Özbey adına yatırılmış 500 bin dolar bulunduğu anlaşıldı.

Ve işte bu 5 ismi birleştiren bir başka ortak adres:

Nevşehir...

Dosyalar incelendiğinde ilginç bir şekilde Malatya'dan başlayan bütün yolların Nevşehir'e çıktığı anlaşılıyor.

Abdullah Çatlı Nevşehir doğumlu. İkinci Başkanı olduğu Ülkü Yolu Derneği'nin Genel Merkezi'ni de Nevşehir'e taşımış. Şimdi Nevşehir mezarlığında yatıyor.

Ağca, Kartal Askeri Cezaevi'nden kaçırıldıktan sonra Oral Çelik tarafından Ankara üzerinden Nevşehir'e götürülüyor.

80 öncesinin silahlı eylemlerinde boy gösteren ve katliam sanığı olarak yargılanan Ömer Ay ve Haluk Kırcı da Nevşehir nüfusuna kayıtlı...

Ve asıl önemlisi:

İpekçi cinayetinde adı geçen 5 ülkücüden 4'ünün sahte pasaportu da Nevşehir Emniyet Müdürlüğü damgasını taşıyor.

Arkadaşı Abdi İpekçi için ayrıntılı bir inceleme yapan ve bulgularını 1982 yılı sonunda Cumhuriyet gazetesindeki bir yazı dizisinde bir araya getiren Uğur Mumcu, "Ağca Dosyası"nda* Nevşehir'in önemini şöyle anlatıyor:

"Ağca'ya pasaport veren yer Nevşehir Emniyet'i...

İpekçi cinayetinin planlayıcılarından Mehmet Şener'e pasaport veren yer de aynı: Nevşehir Emniyet'i...

Ağca'nın arkadaşı Ömer Ay'ın sahte pasaportu da Nevşehir Emniyeti'nden sağlanmış.

Ömer Bağcı'ya pasaport veren yer? Orası da Nevşehir Emniyet'i...

Ya Abdullah Çatlı'ya..? Yine Nevşehir Emniyet'i...

Ağca'nın pasaport numarası 136 635

Ömer Ay'ınki 136 636

Peki kim bunların Nevşehir Emniyet'indeki bağlantıları..?

Kim...? Kim...? Kim...?"

Uğur Mumcu'nun "Kim" sorusunun yanıtını arayanlar Nevşehir Emniyet Müdürlüğü arşivine girdiklerinde çok ilginç bir isimle karşılaşıyor:

Bu isim, Komiser İbrahim Şahin...

Susurluk Davası'nın en ünlü ismi Özel Harekât Dairesi Başkanvekili İbrahim Şahin, 12 Eylül öncesinde, Nevşehir Emniyeti'nde görev yapan 23 yaşında genç bir komiser olarak karşımıza çıkıyor.

---

* Uğur Mumcu, *Ağca Dosyası*, Tekin Yayınevi, İstanbul, 1982.

Şahin, 1997 başında Susurluk Komisyonu'na verdiği ifadede özgeçmişi sorulduğunda şu bilgiyi veriyor:

"12 Eylül'den önce Nevşehir'de çalıştım. 1982'ye kadar Nevşehir Emniyet Müdürlüğü'nde çalıştım..."

Mehmet Ali Ağca ile Abdullah Çatlı'nın birbiri peşi sıra sahte pasaport aldıkları tarihlerde Nevşehir Emniyet Müdürlüğü'nde İbrahim Şahin komiser olarak görev yapıyordu.

Aynı İbrahim Şahin, bu ilginç tesadüften 15 yıl sonra aynı Abdullah Çatlı ile bir sünnet düğününde karşılıklı göbek atacaktı.

Aynı İbrahim Şahin, Nevşehir tesadüfünden 17 yıl sonra da yine aynı Abdullah Çatlı'nın adının da karıştığı çete davasında bir numaralı sanık olarak yargılanacaktı.

1980'lerde Nevşehir'de başlayan tesadüfler zinciri, 1990'larda İstanbul'da sürdü.

Kamuoyu İbrahim Şahin'i Susurluk davasıyla tanımıştı.

Şahin, Özel Harekât'ın başına geldikten sonra kendi deyimiyle "yüzlerce operasyona katılmış" ve 4 kez yaralanmıştı.

Susurluk Komisyonu'na verdiği ifadeye göre, Nevşehir Emniyeti'ndeki görevinden sonra Özel Tim'in kurucuları arasında yer almış, Genelkurmay'ın Özel Harekât Dairesi'nde çalışmış, Almanya'da komando ve Amerika'da antiterör kursları gören ilk Türk komiseri olmuştu.

Şahin, komisyon ifadesinde Abdullah Çatlı'yı daha önceden bu isimle tanıdığını kabul etmedi. Ancak daha sonra ortaya çıkan sünnet fotoğrafları bu ifadeyi yalanladı.

Şahin'in siyasi eğilimi ise tahliye edildiğinde yapılan ülkücü gösterilerden anlaşıldı.

Aslında Şahin'i yakından tanıyanlar onun siyasal çizgisinin çok daha önceden netleştiğini anlatıyorlar.

Şahin'in görev yaptığı yıllarda Nevşehir korkunç olaylara sahne oluyor ve İbrahim Şahin adı ilk kez o yıllarda duyulmaya başlıyor.

Nevşehir'de 12 Eylül öncesinin en büyük olayı 1980'in Haziran ayında patlak verdi. CHP Nevşehir İl Başkanı Zeki Tekinel ile bir arkadaşı öldürüldü.

CHP il yetkililerine göre, saldırganlar Abdullah Çatlı'nın girişimiyle açılan Ülkü Yolu Derneği'ne doğru kaçmışlardı.

CHP eski Nevşehir Milletvekili Yaşar Kemal Yüksekli o dönem avukatlığını yaptığı Tekinel'i şöyle anlattı:

"Tekinel, Nevşehir'de çok sevilen, sayılan, herkese yardım eden bir avukattı. Kurucu Meclis üyeliği var. 1973-77 arasında milletvekilliği var. Nevşehir'de etkili bir kişiydi. O'nun öldürülmesi her şeyden önce sol, sosyal demokrat hareketi bitirmek amacına yönelikti. Bunu gerçekleştirdiler."

Ama asıl kıyamet cenazede koptu.

Ecevit ve 100 CHP'li parlamenter cenazeye katılmak üzere Nevşehir'e geldi.

Ecevit, "Kahrolsun Faşizm" sloganları arasında konuşma yaparken korteje yine Ülkü Yolu Derneği'nin bulunduğu sokaktaki bir inşaattan yaylım ateşi açıldı. Kurşunlar hemen Ecevit'in başını sıyırarak taşımakta olduğu tabuta saplandı. Ecevit heyecanla haykırmaya başladı:

"Vurun, beni de vurun kalleşler..."

Kurşunlar, 5'i CHP milletvekili, 7 kişiyi yaralamıştı.

Ecevit, Başbakan Demirel'i arayarak, "Nevşehir'de devletin olmadığını söyledi" ve Kayseri'den askeri birlik gelinceye kadar da şehirden ayrılmadı.

Basın ertesi gün olayı, "Ecevit'e suikast" diye verecekti.

Zeki Tekinel'in öldürülmesi davasında ömür boyu hapse mahkûm olan ülkücü yine tanıdık bir isimdi:

Ömer Ay...

Papa davasında Ağca'nın yanında bulunduğu öne sürülen Ömer Ay da Nevşehir Emniyet Müdürlüğü'nden sahte pasaportluydu ve pasaportunun üzerindeki numara Ağca'nın seri numarasını takip ediyordu.

Uğur Alacakaptan'a kulak veriyoruz:

"Hani bir Susurluk olayı var ya... bir de Nevşehir ekibi var orada... Ömer Ay veya Timur Selçuk vs bu ekipten... Muhsin Yazıcıoğlu'na bile pasaport sağlayan kişiler... Bu da belli görüşün daha o zaman, hem suç yaşamına, hem de devletin emniyet kadrolarına çok esaslı bir şekilde bağdaş kurmuş olduğunu gösteriyor."

1981 yılındaki Papa Suikastı'ndan sonra Mehmet Ali Ağca'nın yurtdışında olduğu anlaşılınca herkes Ağca'nın pasaportunu nasıl alabildiğini merak etmeye başladı.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün araştırmasında sahte pasaportun Abdullah Çatlı tarafından Nevşehir Emniyet'inden alındığı belirtiliyordu.

İşte tam o günlerde ancak filmlerde rastlanabilecek bir gelişme oldu:

Nevşehir Emniyet Müdürlüğü'nde bir yangın çıktı.

Hem de Emniyet'in pasaport bölümünde...

Ve bütün kayıtlar o yangında kül olup gitti.

Yaşar Kemal Yüksekli'ye göre bu, *"Belgeleri, delilleri ortadan kaldırmak amacıyla yapılmış olan bir yangındı":*

"Çünkü o tarihlerde de Nevşehir'de ülkücü polis, gerek Emniyet Müdürlüğü'nde, gerekse ilçe örgütlerinde yoğundu..."

1980'lerin başında İpekçi cinayetinin kilit isimlerinin karargâhı Nevşehir'de özellikle solculara yönelik işkencelerin yoğunlaştığı görülüyor. Örneğin, bir grup TÖB-DER'li öğretmen toplu halde karakola çekilip kıyasıya dövülüyorlar. O öğretmenlerden biri Nevşehir'in Kozaklı ilçesinde ilköğretim müdürü olan Mehmet Ali Gürbüz...

Gürbüz, Susurluk skandalı patlayınca gazetelere yansıyan fotoğraflardan yıllar önce kendisine işkence yapan polisleri hemen tanıyor.

Hiç unutmadığı bu yüz, Komiser İbrahim Şahin'e ait...

Daha sonra Nevşehir Kozaklı eski ilköğretim müdürü olan Mehmet Ali Gürbüz, hatırladıklarını bize şöyle anlattı:

"Emniyete götürülerek İbrahim Bey ve arkadaşlarınca bir gece sorgulanmaya tabi tutulduk. Sorgulanmada epey işkence yapıldı. Ben sopayla, copla dövüldüm ve arkadaşlarıma dinletildim. Arkadaşlarım dövülerek bana dinletildi. Sabah elimiz ayağımız davul gibi kabarmıştı."

Şahin tarafından işkence gördüğünü söyleyenlerin sayısı artınca sanık avukatları doktor raporlarını da ortaya koyarak mahkemeye gittiler. Ve Şahin'i işkencecilikle suçladılar.

Şahin davasının müdahil avukatı Yaşar Kemal Yüksekli anlatıyor:

"İbrahim Şahin, Nevşehir iline bağlı olan ve Nevşehir Emniyet kadrosu içinde bulunan Kozaklı ilçesinde başkomiserdi. Ve Kozaklı'da yapılan işkenceleri ve muhbirleri İbrahim Şahin yönlendiriyordu."

Kırşehir Ağır Ceza'daki yargılama 1984'te bitti ve Şahin işkence yapmak suçundan 2 yıl ağır hapse mahkûm oldu.

1984 tarihindeki bu mahkûmiyet kararıyla İbrahim Şahin mesleğinden de men edilmiş oluyor ve polislik yaşamı sona eriyordu.

İşte her dosyada karşımıza çıkan o gizli el bu aşamada devreye girdi:

Dosya, Yargıtay'a giderken Şahin'in mahkûmiyet kararının yazılı olduğu iki sayfa her nasılsa kayboldu.

Yargıtay davayı ele aldığında bu eksik iki sayfayı gerekçe göstererek kararı esastan bozdu. O sayfaları mahkemeden istemek yerine yargılanmanın yenilenmesini talep etti.

Şahin, işkence olayından 8 yıl sonra 1989 yılında yeniden mahkeme önüne çıktığında avukatı Şükrü Karaca "dosyanın zaman aşımına uğradığını" belirtti ve böylece dava düştü.

Şahin, polislik mesleğinden men edilecekken terfi ederek Siirt'te Özel Harekât Şube Müdürlüğü'ne getirildi.

Bitmedi...

O davada Şahin'in avukatı olan Şükrü Karaca, sonradan bir şirket aracılığıyla Tansu Çiller'e danışmanlık yaptı.

1995 seçim kampanyasında Çiller'e destek veren Analitik adlı bu şirketin başındaki isimse, 1977'de Çatlı ile birlikte Ülkü Ocakları'nın yönetim kurulu üyeliğini yapan Doç. Dr. Mümtazer Türköne'ydi...

Çatlı'nın ölümünden sonra Çiller'e, "Bu ülke için kurşun atan da yiyen de şereflidir" sözünü söyleten onlardı.

1970'lerin sonlarında Türkiye hiç tanımadığı yeni bir felaketle karşılaşıyordu:

Terör bir anda toplu katliamlara başlamıştı.

1 Mayıs, Maraş türü katliamlar, Malatya Belediye Başkanı Hamit Fendoğlu, Savcı Doğan Öz'e yönelen korkunç suikastlarla ülke sarsılmaya başlamıştı.

İpekçi'nin Milliyet'i, her gün ölü ve yaralı sayısını gösteren bir tablo yayınlıyordu.

1977 yılında ölü sayısı 157'ydi...

1978'de terör bu kez üniversiteyi hedef alıp gencecik beyinleri vurunca İpekçi sütununu onlara ayırdı.

DURUM

"Kimi lisenin son sınıfında okuyordu, kimi de üniversitelerde...

Hekim olacaklardı... Mühendis olacaklardı... Hastaları iyileştireceklerdi...

Binalar, makineler, barajlar, köprüler yapacaklardı...

Çoğunun yoksul aileleri o günleri bekliyordu.

Onlarla gurur duyacaklar, onları okutmak için çektikleri sıkıntıları unutacaklardı.

Olmadı...

Hepsi öldürüldüler...

Lanet olsun bu cinayetleri kışkırtanlara..."

İpekçi'nin lanetledikleri, infaz listesine İpekçi adını yazmışlardı bile...

O, yazılarında devletin ihmalinden söz ededursun, Nevşehir Emniyeti'ndeki İbrahim Şahin'i kurtaran "gizli el", Nevşehir pasaportlu 5'liyi de koruyacak ve her yakalandıklarında onları yeniden kurtarmayı başaracaktı:

Mehmet Ali Ağca, İpekçi suikastından idamla yargılanırken 1979 yılında ülkenin en iyi korunan askeri cezaevinden kaçırıldı. Bu kaçırmada devlet görevlilerinden yardım gördüğü sonradan ortaya çıktı.

Abdullah Çatlı, Bedrettin Cömert suikastıyla ilgili olarak aranırken 1978 Ağustos'unda Sakarya'da yakalandı, 48 saat sonra serbest bırakıldı.

Uğur Mumcu'nun "İpekçi Cinayeti'nin kilit ismi" dediği Çatlı 1982 Şubat'ında bu kez MHP davasından aranırken Zürih'te, Mehmet Şener'le birlikte sahte pasaportla yakalandı ve yine 48 saat sonra salıverildi.

Mehmet Şener, 1982 Şubatı'nda Çatlı'yla birlikte Zürih'te yakalandı. Uğur Mumcu, "Şener iade edilirse İpekçi cinayeti aydınlatılır, yitirilen her saniye önemli" diye yazdı; ama değil saniyeler, aylar geçti, Şener yargılandı ve "delil yetersizliğinden" serbest bırakıldı.

Oral Çelik de 1982'de İsviçre'de yakalandı. 10 gün sonra serbest bırakıldı. Türkiye'ye döndükten sonra Malatya'da süren bir cinayet davasında "dosyada bir evrakın kaybolması üzerine" tahliyesine karar verildi. İpekçi dava-

sında ise sürpriz bir isim kendisini teşhis etti. Basına, cinayetteki ikinci suikastçının Çelik olduğunu açıkladı. Ancak tehditler yoğunlaşıp, İçişleri Bakanlığı koruma talebini karşılayamayınca mahkemede ifadesini değiştirdi. Çelik, yüzünde gülücükler ve sloganlarla tahliye edildi.

Ve nihayet, 5'linin son halkası Yalçın Özbey de ilk 4 ülküdaşını kurtaran gizli el sayesinde kurtuldu. Ağca'nın İpekçi cinayetinde tetik çektiğini söylediği Özbey, 1983 Kasım'ında Almanya'da işlettiği lokalde gözaltına alınmış, ancak 2 ay sonra salıverilmişti. 1993'te Almanya'da eroinle yakalanıp 5,5 yıla mahkûm olmuş ve bu süre içerisinde iki Türk istihbarat görevlisiyle cezaevinde gizlice görüşmeler yapmıştı. Bir yandan devlet yetkilileriyle görüşen, bir yandan da kırmızı bültenle aranan Özbey, 1997 Ekim'inde Brüksel'de bir tren istasyonunda yapılan aramada yeniden yakalandı. Ama talih kuşu yine omzundaydı. Belçika, İnterpol'ün aradığı Özbey'i 24 saat içerisinde serbest bıraktı. Kararı alan Brüksel Savcısı Joseph Kolpen, bu salıverilmenin nedenini Brüksel'de Ahmet Sever'e şöyle anlattı:

"Özbey'e atfedilen suçlar 1978 yılına ait suçlamalardı. Belçika'da bir suç 10 yıllık bir sürenin sonunda zaman aşımına uğramış sayılır. Biz bu yüzden Türk yetkililerine durumu bildirdik ve gözaltında tutmamızı sağlayacak veriler istedik. Ancak bu 24 saatlik süre içerisinde Türkiye'den bir haber alamadık. Biz bu arada Özbey'in Belçika kayıtlarında izini araştırdık. Bir şey bulamadık. Türkiye'den de bir şey gelmeyince serbest bırakmak zorunda kaldık.

Avrupa'daki ülkücüler üzerine uzun süredir araştırmalar yapan ve *Saint Pierre'nin Kurtları* adlı bir kitap ya-

zan Fransız gazeteci Jean Marie Stoerkel, 1997'de Avrupa'da Yalçın Özbey'le görüştü. Ve bu görüşmeyle ilgili izlenimlerini Strasbourg'da Zeynel Lüle'ye şöyle anlattı:

"Bence bu insan tam bir tilki... Mafya ve ülkücülerin adamı... Oldukça önemli biri... Konuşmaya 4 korumayla birlikte geldi... Sözü geçen biri olduğu belli... Bu gücünü nereden alıyor? İşte orası karanlık... İtalyan, Fransız ve Türk gizli servisleriyle bağlantısı olup olmadığını sordum. 'Almanya'da cezaevindeyken gizli servis elemanlarıyla görüştüğünü' söyledi. İtalya'nın İnterpol şefi ve MİT'ten birileri gelip görüşmüşler."

İşte 'İpekçi cinayetinin kilit isimleri' olarak tanımladığımız 5 ismin mucizevi serüveni...

Bütün verilere bir arada bakıldığında bu isimlerin devlet içinden korunduğu bütün açıklığıyla gözler önüne seriliyor.

O 5'liden Abdullah Çatlı artık yok.

Mehmet Ali Ağca cezaevinde....

Oral Çelik Türkiye'de...

Mehmet Şener ve Yalçın Özbey de yurtdışında...

Acaba eski ortakların yeniden buluşması söz konusu olabilir mi?

Acaba Oral Çelik'in salıverilmesi, Yalçın Özbey'in basınla konuşmak istemesi, Mehmet Ali Ağca'nın kalan cezasını Türkiye'de çekmek istemesinin bir anlamı olabilir mi?

"Fransa'nın Uğur Mumcu'su" olarak tanınan Stoerkel bu soruları yanıtlarken çok ilginç bir bilgi veriyor:

"Bir kaynağım var. Bu kaynak, Yalçın Özbey'e yakın bir kişi... Eylül'de Paris'te görüştüm. Bana, 'Papa suikastının olduğu gün Fransız plakalı siyah bir Mercedes'in gelip suikasttan hemen sonra Oral Çelik'i götürdüğünü söyledi. Bu arabada Yalçın Özbey'in bulunduğunu anlattı. Özbey'e bunu sordum, 'Eğer bu soruya cevap verirsem her şey aleyhime olur' dedi. Yani yalanlamadı. Sözünü ettiğim kaynağın verdiği bilgiye göre Papa suikastından bir hafta önce Abdullah Çatlı, Mehmet Ali Ağca, Oral Çelik ve Yalçın Özbey adına Zürih'te bir banka hesabı açılmış. Özbey, Eylül sonunda cezaevinden çıkınca doğruca Zürih'e para çekmeye gitmiş. Ancak para çekebilmek için bu 4 kişiden 3'ünün imzası gerekiyor. Çatlı öldüğüne göre bu 3. imzayı ancak Ağca atabilir. Şimdi belki de bunun için basına yönelik manipülasyon denemeleri yapılıyor. Ağca'nın hapisten çıkarılışını hızlandırmak ve Ağca'nın parayı çekebilmesine zemin hazırlamak amacında olabilirler."

Mehmet Ali Ağca, Oral Çelik, Abdullah Çatlı, Mehmet Şener ve Yalçın Özbey...

1970'lerin sonunda Nevşehir'de yolları kesişen 5 ülkücü, 1990'ların sonunda yeni bir kavşakta yeniden buluşuyor.

İbrahim Şahin'in bu 5 ülkücüyle o dönemden bir tanışıklığı, bir ilişkisi var mıydı?

Elimizdeki kanıtlar bunları ortaya sermeye yetmiyor. Ancak elbette o dönemde Nevşehir Emniyeti'nde görev yapan İbrahim Şahin'in Oral Çelik'le veya diğer ülkücülerle bir ilişkisi olup olmadığı, Abdullah Çatlı'yı o dönemden

tanıyıp tanımadığı ve bütün bu ilişkilerden, pasaport trafiğinden haberdar olup olmadığı merak da ediliyor.

Her yıl Abdi İpekçi'nin vurulduğu köşede buluşup onu anan insanların ortak talebi, silinmek istenen bu izlerin bir an önce ortaya çıkarılması...

Şimdi gelelim bu 5'liyle ilgili soruşturmaların neden bir türlü bitmek bilmediği, dosyaların kaybedildiği, tanıkların susturulduğu konusuna...

Burada da korkunç bir gerçek ortaya çıkıyor:

5'linin soruşturmalarını yürütenler aynı zamanda onların patronlarıydı.

Gelin yine Abdi İpekçi'nin bir yazısıyla başlayalım:

DURUM:

"Sağcıların solcuları ve solcuların da sağcıları hem de birbirlerini öldürmeleriyle yetinmeyip şimdi topluluklara karşı hedef gözetmeksizin öldürücü, sabotajlara kalkışmalarıyla terörizm yeni bir aşamaya gelmiştir. Amaçları, hükümeti devirmek, rejimi yıkmaktır. İstedikleriyse toplumda panik ve umutsuzluk yaratmaktır."

4 Ekim 1978...

İmza: Abdi İpekçi

Mehmet Ali Ağca'nın devlet içinde bir desteği olduğuna ilişkin işaretler daha yakalandığı anda başladı. Ağca'nın ilk sorgusu Emniyet'te yapıldı.

Sorgunun sürdüğü günlerde MİT'ten Metin G. adlı bir yetkili düzenli olarak İpekçi ailesine bilgi aktarıyordu.

Metin G., Abdi Bey'in eşi Sibel İpekçi'ye Ağca'nın sorgulamasında çekilen filmi de izletiyor, bilgi almaya çalışıyordu.

Bu görüşmeden tam 18 yıl sonra Abdullah Çatlı'nın eşi Meral Çatlı, TBMM Susurluk Komisyonu'na verdiği ifadede yurtdışında oldukları süre içerisinde eşinin "Mete Bey" kod adlı bir istihbaratçı ile sürekli temasta olduğunu, Türkiye'ye geldiklerinde de onun tarafından karşılandıklarını açıkladı.

Oral Çelik de komisyon ifadesinde Mete Bey'den "kahraman" diye söz ediyordu.

Çelik ve Çatlı'nın temasta olduğu "Mete Bey", işte o Metin G.'ydi.

Ortaya çıkan tabloya göre bazı istihbaratçılar ülkücüleri bir yandan sorgularken öte yandan görevlendiriyorlardı.

Yani onların hem savcısı hem patronuydular.

Kilit 5'liyi kurtaran tesadüflerin sırrı belki de buydu.

Dönemin İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş kafasında bu sorularla sorguyu izlerken 15 günlük gözaltı süresi doldu, ama sorgu bitmedi.

Yasaya göre Sıkıyönetim Komutanı'ndan ek süre istenmesi gerekiyordu. İstediler de... Ancak dönemin Sıkıyönetim Komutanı Orgeneral Necdet Üruğ izin vermedi.

Org. Üruğ böyle bir başvuru hatırlamadığını söylüyor.

Ancak Ağca, sorgunun kısa kesilmesinden memnundu. Sıkıyönetim'e getirildiğinde Başsavcı Refik Karaa'nın odasında işe bitti gözüyle bakıyordu.

Karaa anlatıyor:

"'Ben 1981'de çıkarım' dedi. 'Nereden geliyor bu kanaat' dedim, 'Öldürdün mü', 'Evet'. Öldürdüğünü kabul eden kişi bir sene sonra çıkacağını nasıl söyleyebilir? "Sen idam talebiyle yargılanıyorsun uzun süre cezaevinde kalman olası. Mahkûm olursun. Nasıl böyle düşünebiliyorsun' dediğim zaman gayet kendinden emin bir şekilde 'Ben çıkarım, sizin cezanız bana yetişmez' dedi. Ben bir şeyler öğrenmek için daha da üsteledim, açıkça 'O halde kaçmayı umuyorsun' dedim. Gülerek 'Yok' dedi."

Ağca'nın bir bildiği olduğu çok geçmeden anlaşıldı.

Ünlü terörist 1981'e kalmadan 1979'da firar etti.

Sıkıyönetim, "Kaçmadı, kaçırıldı" açıklamasını yaptı.

Herkes işin ardında bir örgüt ararken, Ağca'nın kaçtığı 25 Kasım günü yeni hükümeti için güvenoyu alan Süleyman Demirel, kendine özgü yorumlarından birini yaptı:

"Ağca hapishaneden nasıl kaçmıştır? Hapishaneler bir yerde yol geçen hanına dönmüştür. Hapishaneden pek çok kişi kaçmıştır" dedi.

Ağca çoktan yurtdışına kaçmıştı, ama Ankara'da istihbaratçılar savaşı sürüyordu.

MİT, Emniyet'le; Emniyet, Sıkıyönetim'le kavgalıydı. Ve herkes birbirini "kuşu elden kaçırmakla" suçluyordu.

Bu çekişme bir ara o kadar büyüdü ki MİT bir raporla firar olayındaki soruşturma yetersizliklerini ortaya serdi. Bu rapora göre, Sıkıyönetim'de yapılan soruşturma savsaklanmış, kaçırma olayında görev alanların MHP ile bağlantısı araştırılmamıştı. Üstelik rapora göre olayı soruşturmak isteyen istihbarat elemanları Sıkıyönetim Başsavcısı Refik Karaa tarafından kovulmuşlardı.

Karaa ise Erbil Tuşalp'a olayı doğrularken soruşturma odasında gördüğü 3 sivil istihbaratçıyı kovmakta haklı olduğunu düşünüyor:

"Onlara 'Hayrola ne yapıyorsunuz' diye sorduğum zaman bana 'sıcak sorgulama' yapacaklarını söylediler. Bu deyimi hoş karşılamadım. Çünkü ben bu ifadeden yasayla korunan bir yöntemi uygulamayacakları izlenimini aldım. Hukuk anlayışım böyle bir yöntemin kullanılmasına katiyen müsaade etmez. Emniyetten midirler, MIT'ten midirler yoksa başka bir istihbarat örgütünden midirler bilmediğim bu üç kişiye kullanacakları yöntemin tasvip edilmeyeceğini söyledim. Böyle bir soruşturmaya o türlü bir yöntemin girmesinin hangi olumsuz sonuçlara yol açacağını bildiğim için kendilerine 'Teşekkür ederim, buyurun gidebilirsiniz' dedim. (..) Doğrusu (Ağca soruşturmasında) iyi bir çalışma yapılmadığı söylenebilir. İyi çalışma ortaya konamamış olmasında bizim de tabii bir yerimiz var. Ama Sıkıyönetim Savcılığına gelinceye kadar devletin başka birimlerince yapılması gereken ciddi araştırmalar yapılmamıştır."

Şimdi Susurluk sonrasında ortaya dökülen bilgiler ışığında Abdi İpekçi dosyası da yeniden önem kazanıyor.

Cinayetin, sonu Susurluk'ta biten bir maceranın ilk düğümü olduğu anlaşılıyor. O yüzden Susurluk'u çözmek için işe bu ilk düğümden, Abdi İpekçi suikastından başlamak gerekiyor.

İpekçi davasının avukatları Turgut Kazan ve Uğur Alacakaptan da olaya Meclis'in el koymasını, Parlamen-

to'da komisyon kurulmasını ve davanın yeniden açılmasını istiyorlar:

Turgut Kazan:

"Abdi İpekçi cinayeti bana göre, bugün tartışılan çete ilişkileri içinde çok önemli bir başlangıç noktasıdır. O yüzden devletin ne yaptığına bakmamız gerekir. Ona baktığımız zaman burada gerçekten birçok soru işaretiyle karşı karşıya kaldığımızı görüyoruz. Ve devletin Abdi İpekçi gibi bir insanın cinayetini çözmekte pek istekli davranmadığına tanık oluyoruz. Eğer biz samimi olarak demokrasi için ve hukuk devleti için, Susurluk ilişkisinde ortaya çıkan çeteleri çözmek istiyorsak bana göre Abdi İpekçi'den başlamak zorundayız."

Uğur Alacakaptan:

"Bu davanın karakteri, bir çözüme bağlanmasın diye uğraşılan bir dava görünümü taşımasıdır. Başta bir çözüm elde edilmiştir, bu fiili işleyenin Ağca olduğu açığa çıkarılmış, Ağca da mahkûm edilmiş, iş bitmiştir. 'Türk adaleti suçluya pençesini vurdu, meseleyi çözdü' havası yaratılmıştır. Ama gelişmeler öyle bir şekilde cereyan etti ki belki asıl fail Mehmet Ali Ağca bile değil. Bugün bu şüpheyi çok haklı bir şekilde taşıyoruz içimizde."

İpekçi öldürüldüğünde "Devlet cinayet işlemez" diyenler daha sonra Cumhurbaşkanlığı makamına oturdular. Devletin cinayet işleyip işlemediğini ortaya çıkaracak olan Susurluk soruşturmasının amirliğini üstlendiler.

Dün, İpekçi cinayetinin üstündeki sır perdesinden yakınanlar, daha sonra iktidara gelseler de o sır perdesini kaldıramadılar

Abdi İpekçi'nin kızı Nükhet İpekçi ise, 20 yıldır oynanan bu körebe oyununun artık bitmesini isterken şunları söyledi:

"Ben kendi adıma, eğer babam devlet adına öldürüldüyse devletimizin bunda ne gibi bir çıkarı olduğunu bilmek istiyorum. 18 yıldır, olaya karıştığı söylenen onlarca kişinin adını öğrendik. Sahte kimlikler, sahte pasaportlar, resmi giysili yardımcıların varlığı apaçık ortada... Ve bir arpa boyu yol alınamamış durumda. Devletin adaletini, hukukun gücünü, bugüne dek maalesef pek hissedemedik. Artık adaletin varlığını hissetmek istiyoruz. Temiz toplum isteyenlere içerlemeyin, hatta destek verin. Bizler babalarımızı, eşlerimizi, kardeşlerimizi, bir trafik kazasında kaybetseydik keşke. Ama ne yazık ki birileri bizim babalarımızı, eşlerimizi, kardeşlerimizi katlederken onlar o temizledik duygusunu yaşadılar ve yine ne yazık ki o kişiler hâlâ içimizde dolaşıyorlar. Hep birlikte bir ruh temizliği istesek fena mı olur? Bir yana bakıyorsunuz bir salona toplanmışlar 'Çatlılar ölmez' diye bağırıyorlar. Bir başka yanda 'Mumcular, İpekçiler ölmez' diye bağırıyorlar. Hep birlikte bir salonda 'Kimseyi öldürmeyin artık' diye bağırabilecek miyiz acaba?"

can dündar
celal kazdağlı
ergenekon

Türkiye, Cumhuriyet tarihinin en büyük skandalını "Çok Gizli" damgalı dosyalara tıkıp hafızasına gömdü. 1996'nın Kasım ayında, bir pazar akşamı, Susurluk'ta "iş kazası" yapan bir Mercedes'ten dökülen kirli devlet sırları, geldiği kadar hızla uçup gitti gündemimizden... Devleti ele geçirmeye çalışan çeteler, iktidarı saran mafya ilişkileri, eşki ülkücülerden özel time uzanan bir yasadışı örgütlenme, tam da çözülmenin eşiğine gelmişken tarihin tozlu raflarına kaldırıldı.

Oysa Meclis'in duruma el koyması, savcıların olayın üstüne gitmesi, kamuoyunun uyanık olması, medyanın özel araştırma ekipleri kurup işin peşine düşmesi gerekiyordu.

Olmadı.

Bu kitapta, *40 Dakika* haber programının, "Susurluk Unutulmasın" diye yaptığı araştırmaları bulacaksınız. Türkiye'de Gladyo tipi bir örgütlenmenin nasıl kurulduğunu; eski ülkücülerin nasıl yasadışı bir faaliyette görevlendirildiklerini; istihbarat teşkilatları arasındaki amansız rekabeti, başbakanların kullandıkları "Özel Büroları"; Güneydoğu'da sürdürülen mücadelenin nasıl hukuk dışına taşıp çeteler yarattığını; 12 Eylül öncesi provokasyonlardan Özal suikastına kadar bu çetelerin adının bulaştığı eylemleri; nihayet, devlet içindeki devletin, "Ergenekon"un gizli dünyasını okuyacaksınız. Ve bütün bu anlatılanların hesabının nasıl olup da hâlâ sorulmadığına şaşacaksınız.

Ergenekon'la tanışın!

Susurluk suskunluğa dönüşmesin!

İMGE kitabevi

imge·com·tr
internet kitabevi

ISBN 975-533-199-9
9 789755 331997

9,5 YTL
KDV Dahil